

59

25

מדינת ישראל

גנזך המדינה

משרד

החברה הממשלתית לתערוכות

שומרון

7/03 - 2/98

מסי תיק מקורי 5/12

שם תיק שומרון

מס' תיק 2194/12-רש

מס' תיק 000w7h1

מס' תיק 77-777-77

תאריך הדפסה 01/01/2019

מחלקה תכנון

707

אכילד
בש אייל ירון
אחי
יהאש

ה/בין: הרבה מהיד סקר גיאולוגי - ישראלי

מציג את מקור הרבה מהיד יוסט.

החבר סוף הוא אלו אחיד.

אכילד!

777
גיאולוגי
אכילד

החבר: אחיד מהיד

GEOPROSPECT 1386 JERUSALEM LTD.

GEOTECHNICAL CONSULTING
ECONOMIC AND APPLIED GEOLOGY
ENVIRONMENTAL ENGINEERING

1386
סקר יער שקד 1386 ג'רמקס.doc

סקר יער

גיאופרוספקט 1986 ירושלים בע"מ

גיאולוגיה כלכלית ושימושית
יעוץ גיאולוגי
סקרי חשפעת על חסיבה

לכבוד
מר יצאל דילמני
החברה למיתוח השומרון
בסקס

לינאל שלום רב!

הנדון: תכנון מסלול בדגש תופעות גיאולוגיות - יער שקד

בחמשך לבקשתך, הננו מתכבדים להציע לכם בזאת עריכת סקר גיאולוגי לאיתור תופעות בעלות עניין תיירותי במתחם יער שקד התחום במפה שהועברה על ידכם. העבודה תערך ע"י צוות גיאופרוספקט בשיתוף ד"ר עמיר אידלמן ובתיאום עם מתכנני המידה.

שלבי העבודה

שלב א'

1. איתור נקודות התצפית המיטביות.
2. סקר וזיהוי תופעות גיאולוגיות בעלות עניין תיירותי
3. חתווית שביל מטיילים והצעה למיקום תחנת הסבר לאור ממצאי הסקר.
4. הצגת ממצאים שלב א' לאישור מזמין העבודה.

שלב ב'

1. עריכת סקסט וסקיצות לתרשימים שיוצבו בנקודות התצפית ובתחנות לאורך השביל
2. איתור מדויק לשלטי ההסבר.
3. הצגת ממצאי שלב ב' לאישור מזמין העבודה.

שלב ג'

מתן סיוע באישור סטטוטורי

שלב ד'

1. הכשרת השביל ונקודות התצפית וההסבר.
2. הכנת חגרפיקה וביצועה.

GEOPROSPECT 1936 JERUSALEM LTD.

GEOLOGICAL INVESTIGATION
ECONOMIC AND APPLIED GEOLOGY
ENVIRONMENTAL SERVICES

גיאופרוספקט 1986 ירושלים בע"מ

גיאולוגיה כלכלית ושימושית
יעוץ גיאולוגי
סקרי חשפעה על הסביבה

לוח זמנים

חצעה זו מללת את שני השלבים הראשונים.
תחילת העבודת שבוע מקבלת חומנת עבודה ומקדמה. סיום שלב א' לאחר 4 שבועות סיום
שלב ב' / ארבעה שבועות לאחר אישור שלב א' ע"י המזמין.

החוצאה

החוצאה לביצוע שלבים א' וב' הסתכם ב- 25,000 ₪ + מע"ס כחוק.

חנאי השלום

מקדמה - 5,000 ₪

סיום שלב א' - 15,000 ₪

סיום שלב ב' - 5,000 ₪.

תנאי

90 יום.

נשמח לעמוד לרשותכם ו

בכבוד רב,

דורון בראון
גיאולוג

ד"ר אמיר אידלמן
גיאולוג

המרכז לחקר מערות (מלח"ם) CAVE RESEARCH CENTER

האוניברסיטה העברית בירושלים THE HEBREW UNIVERSITY OF JERUSALEM

המחלקה לגיאוגרפיה ירושלים 91905 ISRAEL DEPARTMENT OF GEOGRAPHY

EMAIL: msamos@mscc.huji.ac.il URL: http://atar.mscc.huji.ac.il/~geo/CRC/CRC.html

טל' 02-5883352, 9975541, 050-927271, 02-5820549, 075 050-927271, 02-5883352, 9975541, 972-2-5883352, 9975541, FAX 972-2-5820549

28.4.2002 טז אייר תשסב

2002-04-23

לכי
ליטל ידין
חברה ממשלתית לתיירות

שלום רב,

הנדון: יער שקד

בהמשך לפנייתך בטלפון ב-23.4.2002, להלן הנמקותינו להצעתנו לביצוע הסקר לאיתור תופעות קרסט ותופעות גיאולוגיות מיוחדות ביער שקד.

הסקר מיועד לאתר תופעות טבע מסוג של מערות, בולענים, טרשים וסדקים היכולים לשמש כבסיס למתקני הרפתקאות בנושא אגדות ילדים. מאחר ואגדות ילדים מכילות לעיתים קרובות מערות סתרים, ארמונות וצוקים, מן הראוי לשלב בפארק המתוכנן ביער שקד תופעות טבעיות, ולתענן לפיהן את מתקני הפארק. האפקט החווייתי למבקרים במתקנים המבוססים על הטבע הינו גדול, לפי נסיונונו, מעל ומעבר למתקנים הבנויים באופן מלאכותי. על חלל תת קרקעי שיימצא ימופה ויתואר, ותוצע דרך לשלבו בתכנית הפארק. כמו כן יאותרו תופעות גיאולוגיות אחרות שניתן לשלבן בתכנית הפארק.

ש"ח

הנמקת התקציב:

12,000

א. שכר לצוות הסקר: 40 ימי עבודה, לפי 300 ש"ח ליום:

ב. רכב: 20 X נסיעות: עפרה - ירושלים - מישור החוף - יער שקד וחזרה) X 1 ש"ח:

6400

20 x 320, סה"כ

3600

עיבוד ממוחשב:

3000

תצלומי אוויר, מפות, סרטי צילום, פיתוח, סוללות, ציוד משרדי אזיל

25,000

סיכום ביניים

5000

תקורה (20%)

30,000

סה"כ

מ"מ

בברכה

ד"ר עמוס פרומקין

מנהל המלח"ם

האוניברסיטה העברית בירושלים

המחלקה לגיאוגרפיה

המרכז לחקר מערות

Handwritten notes in blue ink, including the word "מחקר" (Research) and a signature.

תוכנית אב לפיתוח מערת אריאל

וסביבתה

עמוס פרומקין

דריח מלח"ם 2/2002

טיוטה

אייר תשס"ב

5663159 .ט

מבוא

מטרת התוכנית המוצגת כאן היא להפוך את העיר אריאל לאתר מושך תיירות, תוך התבססות על מוקד מרכזי של מערת אריאל - מערת הנטיפים שבתחומי העיר, בתוספת מוקדים נלווים של אתרי מערות אחרים בעיר באריאל קיימים אוצרות טבעיים יוצאי דופן בתחום המערות, ולכן ניתן לפתח תיירות המתבססת על על נושא זה ופיתוח מעגלי עניין סביבו האתרים נמצאים על ציר נסיעה מרכזי בארץ בתוך שטח מאוכלס ובטווח קצר ממרכזי האוכלוסיה בישראל.

להלן מוצעת פרוגרמה לפיתוח תיירותי המבוססת על מערת אריאל כמוקד עיקרי בגלל מגבלת גודל המערה, מציעה התוכנית אפשרות לקליטה של מאות מבקרים בעת ובעונה אחת בעיר, תוך פיזורם באתרים נוספים האתרים הנוספים מאפשרים גם להציע למבקרים יום סיור מלא באריאל, וכך להביא אותם גם להשתמש בשרותי תיירות דוגמת מסעדות ובתי מלון בעיר. לאתרים השונים יהיה מכה משותף - מערות והתופעות הקשורות אליהן ניתן יהיה לפרסם את אריאל כעיר המערותי בתיירות העולמית והמקומית, וכך להציע מכלול אטרקטיבי יחיד מסוגו בעולם.

קהל היעד

מערת אריאל מתאימה לפיתוח כמוקד תיירות מקומי ואזורי, שיהווה בסיס למבקרים מבחוץ ולתלמידים מתוך אריאל מבקרים מן החוץ כוללים תיירות חוץ ופנים שתעבור באיזור.

תיירים מחוץ האריאל תוכל לעלות על מפת מסלולי התיור העיקריים בארץ, כאתר שיומלץ לתיור בספרי הדרכה ובהכשרה של מורי דרך. האתר יוכל לשמש כמוקד מרכזי לביקור במסלול בעובר לאורך כביש חוצה שומרון ממישור החוף לבקעת הירדן.

תיירות פנים ישראלית אריאל נמצאת על כביש חוצה שומרון שקצהו המערבי במרכז ריכוז האוכלוסיה הגדול של ישראל. במחלף קסם, במרחק כרבע שעה נסיעה מאריאל, מתחבר הכביש לכביש חוצה ישראל. המאפשר גישות מהירה מדרום ומצפון לפיכך נמצאת המערה בטווח נסיעה קצר, בסדר גודל של שעה, ממרכזית אוכלוסיית ישראל. מערת אריאל תוכל ליצור מוקד לביקור חד יומי לאוכלוסיה זו. אתרים נוספים באזור יכולים להאריך את השהות לימים אחדים.

תלמידים למערת אריאל מוטנציאל מצויין להשתלבות בתוכנית הלימודים הסדירה של תלמידי אריאל, השומרון כולו, ואף אזורים אחרים בארץ. איכות הפיתוח והתצוגה במערה יהוו מפתח לכך. בתוכנית הלימודים הרגילה יכולה המערה להשתלב במסגרת לימודי מחזור המים בטבע, מחזור החומר בטבע, ולימודי הסביבה. כמו כן תוכל המערה להיות מוקד לעבודות גיאולוגיות (עבודות ביוטופי בדגש גיאולוגי במסגרת מגמת לימודים בתיכון).

מספר המבקרים ואופן קליטתם

קהל היעד צפוי לגדול עם הזמן בהנחה של: (1) גידול בתיירות נכנסת, (2) גידול באוכלוסיית ישראל, (3) גידול באוכלוסיית אריאל והסביבה, (4) גידול בזמן הפנוי של סוגי האוכלוסיה השונים, (5) עליה במודעות לנופש באתרי טבע במרחק קצר מהבית, (6) שיפור במצב הבטחוני.

אי וודאות בקצב השינויים הנזיל אינו מאפשר הערכה כמותית של מספר המבקרים. מצד שני, ממדי מערת אריאל מגבילים את מספר המבקרים שיכול לשהות בתוך המערה בעת ובעונה אחת ל-25 איש. על מנת לאפשר קליטה בו-זמנית של מספר מבקרים גדול ללא פקקים של המתנה בתור, מומלץ לבצע פיזור מבקר של האורחים באתרים נוספים שידורגו לפי סדר עדיפויות בהתאם לגודל הקבוצה.

(1) קבוצה של עד 25 איש (מיניבוס או כמה מכוניות פרטיות) תיקלט מיידית במערת אריאל.

(2) קבוצה של בין 25 ל-50 איש (אוטובוס) תפוצל לשניים: מחציתם ייקלטו במערה מיד, ומחציתם במרכז המבקרים.

שיוקם ליד המערה. בתים הביקור יתחלפו הקבוצות.

(3) קבוצות שגודלן מעל 50 איש ימוצלו כדלהלן: 50 איש יופנו תחילה למערה ולמרכז המבקרים (כנ"ל). שאר המבקרים יופנו (עם כלי רכבם) למוקד נוסף בעיר, שיוכל לקלוט מספרים גדולים של מבקרים תוך ויסות הגעתם למערת אריאל בקצב של 50 איש לשעה.

מרכז המבקרים

מרכז המבקרים יוקם במדרון שמצפון מזרח למערה. המרכז יתחלק לשני מבנים מותאמים לתנאי השטח. לנוף הסביבתי ולנושא המוצג בהם.

התוכן יוצג למבקרים בצורה של תקיפת נושאים תוך התקדמות לינארית באתר. המבקר יגיע למגרש החניה בצומת רח' עצמון - רח' שער הגיא, ומשם יעלה בהדרגה דרך מבני מרכז המבקרים אל שיא הביקור - מערת הטיפים המערה ומרכז המבקרים שלצידה יאפשרו מבט תלת ממדי לשורה של נושאים שקושה להמחישם באמצעי אחרים. תוכנית מרכז המבקרים היא בצורת עטלפים - בעלי החיים האופייניים ביותר למערות בארץ כל מבנה יוקם במפלס אחד ותוך אפשרות לתוספת קומה בעתיד. בין מגרש החניה למבנה א' יבנה גרם מדרגות היצוני בתוך גן.

בנין א' - יעולם תחתון קסום

במבנה א' יוקם אולם קבלה שישמש לאספקת מידע, מכירת כרטיסים ומכירת חומר. ספרים, מפות, ולויות, שקופיות, דיסקים, מזכרות, וכן תצוגה של מוצרים אלה. ניתן גם למכור כאן חטיפים ושתייה קלה ולמבקרים המעוניינים במזון חם, מנת פלאפל, פיצה וכדומה - מוצע להתבסס על בעלי מסעדות במרכז המסחר של אריאל, שיכולים גם להביא מזון חם לשולחנות הפיקניק שבגן ממערב למערה.

לידו יהיה אודיטוריום - אולם שבו יוצגו מיצגים אור-קוליים, וחדרי שרותים.

באולם הקבלה תותקן מערכת בקרה לפעולת מערכת החאורה והמיווג כשני מבני מרכז המבקרים ונמערה מערכת זוטאנשי לאדם אחד היושב באולם הסבלה להפעיל את התאורה לצורך כניסת קבוצה וביקור מלא במרכז המבקרים ובמערה באופן עצמאי. שיטה זו תאפשר, במידת הצורך, כניסה לקבוצות בוגרים המלוות במדריך אחראי שלהן, לבקר באתר ללא ליווי של צוות האתר.

חלקו המרכזי של בנין א' יוקדש לתצוגה בנושא יעולם תחתון קסום
המערה כחלק ממערכת סביבתית חלת ממדית: מפני השטח לבטן האדמה
המערה כחלק ממחזור המים בטבע

יחסי גומלין: מים - צומח - קרקע - סלע - המסה - השקעה

צורות של מערות כבטוי לתנאי הסביבה בשנת היווצרותן

נטיפים וזקיפים: תכשיטי העולם הונחתן

מערות כערך סביבתי ייחדי פגיע שאינו ניתן לשיקום. איך ניתן להצילן

בין מבנה א' למבנה ב' תיכנה מערכת מדרגות מקורה בתוך מנהרת זכוכית שתאחד את שני המבנים למכלול אחד, וגם תאפשר קשר עין אל הגן שבחוץ.

בנין ב' - יחיים מתחת פני האדמה

האגף הנוצרי והמרכזי של הבנין יוקדש לתצוגה בנושא בעלי חיים ואדם במערות. יוכלו כאן מוצגים ארכיאולוגיים וביולוגיים ממערת אריאל ומערות אחרות. תוצג חִירַת האדם למערות ונטיפים במערב השומרון מתקופת הנאולית הקדמי ועד הפרוטוה הקדומה

- האגף המערבי של בנין בי - סדנאות ילדי המערות. לאגף זה לא יכנסו קבוצות שאינן של ילדים
 כאן יוקמו סדנאות יצירה לילדים, לשחזור מעשי של פעילות האדם והטבע במערות,
 (1) סדנת ציור על קירות מערה, לני דוגמאות מן האמנות הכותלית של האדם הקדמון במערות,
 (2) סדנת קרמיקה ליצירת כלים דומים לממצא של מערת אריאל,
 (3) סדנא לבניית טרסות ליצירה נושטחים אופקיים למגורים במערה (דוגמת הממצא במערת אריאל).
 (4) סדנא לחציבת מערות (דוגמת מערות כורקוש באריאל),
 (5) סדנא ליצירת מערות טבעיות בהמסה.

ביקור של קבוצה באתר אינו מחייב כסוי כל האספקטים הנ"ל להפך - התמקדות בנושא (או נושאים מסויימים). לפי
 מאפייני המבקרים עשויה להיות כיוצלת יותר. חלוקה בסיסית תהיה בין מבוגרים שיתעכבו באגפי התצוגה של מרכז
 המבקרים, לעומת ילדים, שיתעכבו בסדנאות ילדי המערות.

פיתוח המערה

שימור המערה כאתר טבע ואטרקציה תיירותית

המערה מהווה בעיקרה תופעה רליקטית, כלומר שריד למצב מי תהום ואקלים שונים מאלו השוררים היום. קשה בטווחי
 זמן אנושיים (עשרות ומאות שנים) לשפר את המצב הטבעי של המערה, למשל - לגרום לצמיחת נטיפים הדישים במקום
 כאלו שנשרים או מתבלים, אך ניתן למנוע המסה והתפוררות שלהם. פעילות האדם במערה ובסביבתה חייבת לכן
 להתבצע מתוך שיקולים של פיתוח בר קיימא שמשמעותו שימוש במשאבי הטבע תוך שימורם במידת האפשר לעתיד
 הפיתוח והשימוש במערה חייבים לכן להתבצע בזירות ותוך בקרה מתמשכת. שטחה הקטן של מערת מהווה אתגר
 מיוחד בתחומים אלה (לעומת מערות גדולות יותר). מאחר וקשה להפריד כאן בין אזורים כמערה שיפותחו לקהל לבין
 אזורים שיושאו במצבם הטבעי. לפיכך יתבצע במערה פיתוח שיאפשר גישה לחלקיה השונים וידגיש את האלמנט
 החוויתי. הצד הדידקטי יוצג במרכז המבקרים שייבנה ליד המערה

צילוח האוויר במערה

יבוש או המסה של פלאותמים עלולים להתרחש בגלל שינויים מיקרואקלימיים בתוך המערה שינויים כאלה עלולים
 להתרחש כתוצאה מכמה גורמים או שילוב ביניהם:

(1) חדירת אוויר יבש מסוּך

(2) חימום על ידי המבקרים והתאורה

(3) פליטת CO_2 על ידי המבקרים: אנשים שמבקרים במערה נושמים חמצן ופולטים CO_2 , כמות של כ-38 ליטר
 CO_2 לשעת שהיה של אדם במערה. עליית ריכוז CO_2 במערה גורמת לאגרסיביות של המים בתוכה ולפיכך להמסה
 של הנטיפים. בנוסף למניעת ההשקעה

שמירה על תנאים סביבתיים מתאימים במערה תאפשר פיתוח ושימוש בר קיימא במשאביה הטבעיים. אני מעריך את
 התנאים המתאימים כדלהלן: לחות גבוהה מ-90%, ריכוז CO_2 שאינו עולה על 15%, וטמפרטורה שאינה עולה על
 25°

כדי לבדוד את המערה מן האוויר החיצוני תתבצע הכניסה למערה דרך מבנה מרכז המבקרים, ומכאן אל הכתח הקיים
 של המערה. בין המבנה למערה תוקם מנהרת מעבר, שבקצה דלת מסתובבת שתמנע ריחות אוויר לא יותקן פתח נוסף
 למערה, מאחר ופתח כזה יגרום לזרימת אוויר דרך המערה. מה שעלול להביא להתייבשותה.
 תוך כדי השימוש במערה יש לבצע מעקב שוטף אחרי הלחות, הטמפרטורה וריכוז CO_2 . כשהי יקודית לפחות אחת
 בחלק העליון ואחת בחלק התחתון של המערה במידה ותנאי המערה חורגים מן המומלץ למשך כמה ימים ברציפות. יש

להנכיל את מספר המבקרים ולהקים מערכת איורור שתזרים לתוך המערה אויר בטמפרטורה של כ-21° כלחות גבוהה (95%).

מנהרת כניסה :

מעבר מקורה ישמש כמנהרת כניסה לתוך המערה. המנהרה תורכב משני חלקים:

- (1) חלק צפוני בנוי מעל פני השטח, בצמוד למרכז המבקרים - 'זנב העטלף' בתוכנית מבנה ב' בחלק זה ייבנסו המבקרים לאחר סיום הביקור במרכז המבקרים ממרכז מבנה ב'. לאחר סיום הביקור במערה ייצאו המבקרים מן המעבר החוצה בדלת חד-כיוונית (ליציאה בלבד) בצידו המזרחי של המעבר, ויחזרו בשביל על פני השטח אל חלקו המזרחי של מבנה א' (שם יוכלו לקנות מזכרות, להשתמש בשרותים ולקחת תיקים שהשאירו שם)
  - (2) מנהרת הכניסה תהיה חפורה וחצובה כתעלה מקורה בחלקה הדרומי, הסמוך למערה, כך שתקרת מורדת הכניסה תהיה בגובה המפלס הנוכחי של רח' הבשן מטרת המנהרה - להיות מעבר הדרגתי בין תנאי מרכז המבקרים ופני השטח (לחות נמוכה, טמפרטורה משתנה עם הזמן) לבין תנאי המערה (לחות גבוהה וטמפרטורה קבועה). זאת על מנת לאפשר למבקרים להסתגל למעבר האקלימי, ולמנועת פגיעה כמערה בגלל חדירת אויר יבש מבחוץ. קטע זה יחטר מפני השטח הנוכחיים של רח' הבשן לעומק 3 מ' ורוחב 1.5 מ', עם תקרת בטון לפולה עם חימר מבודד. לאורך התקרה יותקנו שלושה חלונות בגודל 2x0.2, להחדרה מוגבלת של אור יום, כדי לאפשר למבקרים להסתגל בדרגה לתנאי התאורה במערה. כמו כן יותקנו בקטע זה אורות הכוונה עמומים לאורך מסלול ההליכה, כמו במערה עצמה (להלן) בסופו של קטע זה תותקן דלת א מסתובבת שחאטום את הכניסה עד זרימת אויר לתוך המערה בשעת כניסת מבקרים מחוץ לדלת ה-א הנסתובבת יותקנו מפסקי חשמל להארת מסלול ההליכה עד לרחבת הכניסה בתוך המערה.
- מנהרת הכניסה תסתיים בקצה המזרחי של הפתח הנוכחי של המערה, ומשם ינועו המבקרים לאורך שביל במערה

חפירה וניקוי במערה

בשלושה אתרים במערה תתבצע חפירה מקדימה לפני שאר פעולות הפיתוח במערה:

- (1) מתחת לפתח הנוכחי של המערה, ולכיוון מזרח. באזור זה יש מילוי בוץ ואבנים, שפינויו עשוי להביא לגילוי אגף מזרחי נוסף של המערה, שגודלו כגודל החלק הקיים. המידע על החלק הנוסף של המערה בא מסקר גיאופיסי באמצעות רדאר חודר סרקע (בסוף 1995). יש לוודא באמצעות חפירה אם החלק הנוסף של המערה מלא באוויר, ואז ניתן אולי לצרפו למסלול הביקור במערה, או שהינו סתום במשקעי מערות ואבנים מנסיונו במערות אחרות לסיג זה במערב השומרון, יתכן שקיים חלל גדול מאחורי סתימה קצרה של בוץ ואבנים
- (2) בחלק העליון של המערה תתבצע חפירה וחציבה לאורך מסלול השביל כדי לאפשר נועבר נוח ללא פגיעה בנטיפים
- (3) בתחתית המערה ייחפר בור ניקוז בעומק של 0.5 מ', ושטח של 2x1 מ' מתחת למפלס הקרקעית הבור ייחפר בנקודה הנמוכה ביותר במערה מטרת הבור - לנקז מי נגר ובוץ שעלולים להצטבר בקרקעית המערה הבור יכוסה על ידי משטח הרחבה התחתונה, שיהיה בנוי כאן בצורה מודולרית נוחה לפרוק, לאפשר ניקוי הבור אחת לכמה שנים.

מסלול הביקור בתוך המערה

המסלול מתוכנן למבקרים בחלק הידוע של המערה. הפתח הקיים של המערה יורחב לממדים של 3x1.5 מ' ויקמו שביל ומדרגות מן הפתח (הקיים) של המערה אל תחתיתה. השביל ישמש לכניסה וגם וליציאה. רוחב השביל 80 ס"מ בדרך כלל. למעט בנקודות בהן יוגבל הרוחב על ידי מבנה המערה והזקינים. משני צידי השביל יוקם מעקה. בתחתית המערה יוקם רחב מרכזית, שבו תרוכז קבוצת המבקרים להסבר משם תחזור הקבוצה על עקבותיה ותצא במסלול שבו נכנסה. לאורך הצד התיצוני של הרחבה, בצמוד לדופן המערה, יוקמו סנכלים (ללא משענת) שלאפשא

ישיבת 25 איש. רחבת עמידה קטנה יוותר למנוחה (והסבר לקבוצות קטנות) תיקם במפלס הביניים של המערה השביל. שתי הרחבות והספסלים יוכמו מברזל מגולוון השביל והרחבות יהיו תלויים באויר, וישענו על עמידים שיבוסו בקרקעית מוצקה או בדופן המערה. צורת החשמל תוצמד לשביל בתחתיתו, במקום כלתי נראה

תאורה

התאורה תהיה קרה למניעת חימום יתר של המערה. עוצמת האור לכל פוס לא תעלה על 500 לורס האור יהיה לכן, כדי להדגיש את הצבעים הטבעיים של התפעות במערה המנסים, המפסקים והכבלים יהיו מוסתרים היטב. בעיקר בתוך הקונסטרוקציה של השביל, למניעת פגיעה חזותית במערה. התאורה תודלק רק כאשר מגיעים מבקרים למערה, והכוננה מיד ביציאתם. בכך תימנע התפתחות אצות וצמחים בהשמעת האור, מה שפוגע בסובב של המערה שהינו נוטל צומח

ניתקנו שלושה סוגי תאורה:

- (1) אורות הכוונה עמומים לאורך מסלול ההליכה.
- (2) אורות ממוקדים להארת אלמנטים נבחרים בתוך המערה
- (3) תאורה כללית המאירה את כל חלל המערה

ניתן יהיה להדליק את כל אורות בבת אחת מאולם רקבלה. לניחות קבוצה בהדרכה עצמית, ולחיסכון בכח אדם ניתן יהיה גם להדליק את האורות בהדרגה באופן מבוקר במהלך ביקור קבוצה בשליטת מדריך מטעם האתר שידליק את האורות לפי סדר רצוי במהלך בניית הקבוצה האפשרות השניה מאפשרת ביקור חוויתי יותר ומיקוד הדרגתי של תשומת הלב באובייקטים הרצויים בנערה, על לשלב האחרון, בתחתית המערה, שבו תודלק התאורה השלמה המאיר את כל החלל

פיתוח סביבתי

לשם ביצוע התכנית, מומלץ לשנות אל ייעוד רוב השטח שכיו הרחובות עצמון/שער הניא/ירושליה לצרכי נופש ותיירות במסגרת תכנית המתאר העירונית השטח המוצע כולל את גוש 8 חלקות 444,443,442. וגוש 7 חלקה 251 (המספור לפי חכ"ע 130/2/3 אריאל מזרח). בתוך שטח זה קיימים כיום שלושה בתים ברח' הבשן (מס' 8,6,4). מומלץ לרכוש בתים אלה ולהרסם. יחד עם זאת, פיתוח הנערה וסביבתה תוכננו באופן שניתן לביצוע בעיקרו באופן כלתי תלוי ברכישת בתים אלה.

ככל השטח הנייל (גוש 8 חלקות 444,443,442, וגוש 7 חלקה 251), למעט שטח מרכזי המבקרים והשביליט, יש לטעת נן שיכלול שטח לפיקניקים ובן 8 שולחנות פיקניק. ומתקני משחקים לילדים. הגינון חשוב במיוחד בשטח שנמצא מעל המערה, ונל מעט לשמר את הרכב המים החודרים למערה ותהליכי ההמסה וההשקעה שהתרחשו במערה במצבה הטבעי הרכב המים החודרים למערה מהוה גורם מרכזי בשמירתה או לחילופין בהרס הנטיפים. השטח שנעל המערה הופרע במהלך עבודות הבניה וסלילת הכביש. הקרקע הוסרה יחד עם חלק מחתך הסלע שהיה מעל המערה. התוצאה מפעולות אלה היא חדירה מהירה של מים גשם לנוערה, מבלי שהספיקו להמס גיר המים החודרים מהר לנוערה אינם יכולים לכן להשקיע גיר במערה, והם עלולים להמס משקעי מערות קיימים.

כדי לשמר את איכות המים החודרים למערה, ולשמר את המערה ונטיפיה יש לבצע את הפעולות הבאות על פני השטח

- (1) לכטל את קטע הכביש של רח' הבשן ליד בתים 8,6,4 וליד חלקו המזרחי של בית מס' 10 ברח' הבשן,
- (2) לפזר על פני השטח קרקע רנדזינה (קרקע גירית שתילקה מאזורים קירטוניים);
- (3) לטייג בשטח שמעל המערה נן שיכלול עצים, שיחים וצומח חד-שנתי. רצוי להשתמש לשם כך בצומח הטבעי של החורש היים תיכוני באזור, דוגמת אלון מצוי, ואלה ארץ ישראלית, אך ניתן להרבות במינים אטרקטיביים. דוגמת כליל החורש, אחירותם, לוטם שעיר ומיני נרחים חד-שנתיים. גינון זה חסכוני במים, ומסתמך בעיקר על גשמי החורף. בקיץ ניתן להוסיף השקיה מוגבלת בטפטוף, בתנאי שהמים יהיו עשירים בתמס גיר.

ARIEL HANDASA

(4) הפעולות המכניזונות מעל נג המערה יבוצעו בעזרת כלים מכניים קלים (שמשקלם עד 5 טון) כדי למנוע התמוטטות נג המערה.

ביציליגרהפיה-

בנארק, ר. 1997, אריאל - מכנן שכטר - מערת נטיפים, הערכת יציבות - מסקנות ראשוניות, דו"ח מוגש למח' הנדסה בעיריית אריאל

בסון, א. 1995, איתור ומיכוי חללים תת קרקעיים ומערת נטיפים באריאל באמצעות מכים חודר קרקע. דו"ח גיאוסנס 01-10/1995

דר. ש. 1982, דתכרסת היטובית של נאערב השומרון. החברה להגנת הטבע, 499 עמ'

טל, נ. 1995, מערת הנטיפים באריאל - דיווח ארכיאולוגי לראש מועצת אריאל

מרוסקין, ע., קמחי, א., צוער, ע., 1995, מערת אריאל - סקר ראשוני.

Finkelstein, I. and Lederman, Z., 1997. Highlands of many cultures, the southern Samaria survey: The sites: Tel Aviv. Institute of Archaeology Tel Aviv University, p. 959.

מועצה אזורית שומרון

אלון מורה ד"ג לב השומרון 44833
טל' 02-9977666 פקס. 02-9973727

פיתוח תיירות בשומרון
טל' 03-9068110 פקס. 03-9068104

יום חמישי ו' אייר תשס"ב
18 אפריל 2002
תיירות - 02-6575

לכבוד
ליטל ידין
סמנכ"ל תכנון
החברה הממשלתית לתיירות
ירושלים.
בפקס. 02-5663159

שלום רב.

הנדון: אתר אגדות הילדים - סקר.

בהמשך להצגת תוכנית "אתר אגדות הילדים" בגוש ריחן, סוכס כי מומלץ לבצע סקר גיאולוגי לאיתור תופעות גיאולוגיות שונות. הסקר ישמש לשילוב התופעות במסלול המיועד, או לסימונם וחימתם במקרה ויהיו מפגע בטיחותי. פניתי למרכז לחקר מערות (מלח"ם) באוניברסיטה העברית בירושלים ולאחר התייעצות ותיחום השטח קיבלנו הצעת מחיר ע"ס 30000 שח'. מאחר והוצאות התכנון כבר מומנו ע"י המועצה האזורית, והיות ומדובר בחלק קטן מתקציב הביצוע אבקש לקבל תקציב זה בחוזה נפרד, לצורך התחלת ביצוע הסקר בחודש הקרוב. כדי למנוע עיכובים בתשלום למלח"ם אבקש להפריד חוזה זה מחוזה הביצוע הכללי של האתר (שממתין לחתימה סופית).
אנו מתחייבים לעדכן את התכנית האדריכלית בהתאם לתוצאות הסקר.

מצ"ב הצעת המחיר של המלח"ם.

בברכה
יגאל דילמני
רכז פיתוח תיירות
שומרון

העתק:

בנצי ליברמן - ראש המועצה
יוסי גולן - סגן ראש המועצה
אברמי שבות - היחידה לתכנון אסטרטגי
ראובן פינסקי - ע. מנכ"ל משרד התיירות
מנדלה שיננברג - לב הארץ
נורית ברמן - חמ"ת
נתי ישראל - חמ"ת
יעקב שלו - מנהל אזור

Apr. 4 '02 19:41

FAX

P. 1

המרכז לחקר מערות (מלח"ם) CAVE RESEARCH CENTER**האוניברסיטה העברית בירושלים THE HEBREW UNIVERSITY OF JERUSALEM****המחלקה לגיאוגרפיה ירושלים 91905 ISRAEL DEPARTMENT OF GEOGRAPHY**

EMAIL: meamos@macc.huji.ac.il URL: http://atar.macc.huji.ac.il/~geo/CRC/CRC.html

טל' 02-5883352, 9975541, 972-2-5820549, 050-927271, 02-5820549 פקס

15.4.2002 ג אייר תשסב

לכ'

יגאל דיכסוני

מנהל מח' פיתוח תיירות בשומרון

שלום רב,

הנדון: יער שקד

בהמשך לפנייתך בנדון, אנו מציעים לבצע בשטח יער שקד (הסתוחם בפקס ששלחת) סקר לאיתור תופעות קרסס ותופעות גיאולוגיות מיוחדות.

הסקר יכלול:

- (1) איתור התופעות על גבי תצלום אויר/מפה ותאורן.
- (2) סיפוי תופעות תת קרקעיות: מערות, בולענים וסדקים מורחבים שממדיהם מסתרים ספורים לפחות, במגמה לשלבם בפארק הסתוכנן.

משך ביצוע הסקר: 3 חודשים.

מחיר: 30,000 ש"ח

בברכה

דר' עמוס פרומקין

מנהל המלח"ם

392

~~1000/1000~~ 1000/1000
1000/1000

1000 + 1000
1000

१०५

१०५ १०५

०५-९९७५९५१

१०५

החברה הממשלתית לתיירות

ISRAEL GOVERNMENT TOURIST CORPORATION

30/06/02
כ"תמוז/תשס"ב
מספרנו : 244

לכבוד
מר צבי קצובר
ראש המועצה המקומית
קרית ארבע חברון

א.נ.,

הנדון : טיילת תיירותית מקרית ארבע למערת המכפלה – עלויות תכנון
סימוכין : מכתבך מיום 18.6.02

מאשרת קבלת מכתבך בנדון.

עלויות התכנון שהצגתם מקובלות - על סכום זה לכלול גם את עלות המדידות.

בנוגע לחלוקת התשלומים, אנו נוהגים להשאיר לפחות 15% מהשכר עבור פיקוח עליון, ואני מציעה לשנות את החלוקה בהתאם.

בכבוד רב

ליטלידין
סמנכ"ל תכנון

נעתק : נורית ברמן, ס/מנהל אגף תקציבים

ירושלים : כ"ח/אב/תשס"ב
06/08/02
מספרנו : 432

נין / יען

לכבוד
נתי ישראלי
מתאם פרויקטים יש"ע

הנדון : קידום פרויקטים (מרשימת הצת"פ)

בהמשך לישיבה שערכנו בנדון לפני מס' ימים רצ"ב התייחסות נוספת לגבי פעולות שיש לנקוט על מנת לקדם הפרוייקטים כמפורט :

- גוש קטיף : לתאם ישיבה בחמ"ת עם נציגי המועצה ומתכנניהם להציג איך התקדמו בעניין מרכז המבקרים ולסכם אופן קידום התכנון בתקציב שסוכם.
- קבר רחל – לבדוק עם מי תבוצע ההתקשרות בתכנון (מנהל אזרחי + איזו רשות מקומית) ותאם עימם ישיבה בחמ"ת לסכם אופן קידום תכנון.
- עימנואל : קבלנו אמדן פרויקט של כ - 1.5 מליון ₪ ברוטו, תקציבנו - שלישי, יש לתאם ישיבה נוספת עם גזבר ומהנדס הרשות לקבל פרטים על השלמת המימון על ידם ועל הסעיפים והאלמנטים המדוייקים שיצאו לביצוע, זאת על מנת להכין חוזה בין הצדדים.
- סבסטיה – יש להציג בצורה מסודרת כוונות התכנון להבנת היקף התכנון המבוקש ומהותו.
- מצפורים מוא"ז הר חברון – האם כבר ניתן לשוב ולהציג לחמ"ת תכנון מעודכן מפורט על מנת לקדם התקשרות לביצוע עפ"י התקציבים המאושרים.

אודה לטיפולך לני"ל.

בברכה,
נורית ברמן
ס / מנהל אגף תקציבים

העתקים :
חזי צאיג – מנכ"ל חמ"ת
נירה פרץ – סמנכ"ל תקציבים
ליטל ידן – סמנכ"ל תכנון ✓
ראובן פינסקי – יועץ השר, משרד התיירות

החברה
אשר
היא
היא
היא

פרוטוקול ישיבת תאום
ח.מ.ת. - מועצה אזורית הר חברון

נוכחים: ליטל, נורית, עקיבא.

הישיבה התקיימה בתאריך 14/10/01, כז' תשרי התשס"ב, במשרדי הח.מ.ת.

סיכום והחלטות:

כרגע עומד לרשות פיתוח העיר העתיקה סוסיא תקציב של כ- 500,000 ₪. בישיבה סוכם כי סדרי העדיפויות להוצאת הכסף יהיו כדלהלן:

1. תיקון ליקויי בטיחות לאורך המסלול המטויל.
  2. תיקון גג בית הכנסת.
  3. תיקון פסיפס בית הכנסת.
  4. שיפוץ מערכת אור קולית.
1. ליקויי בטיחות: לפני כשנה הוכן דו"ח בטיחות כולל לעיר העתיקה סוסיא. מתוך דו"ח זה אנו נגזור את החלק המטויל ובו נתחיל את תיקון הליקויים. השיטה: האדריכל גיורא סולר יכין מפרט טכני לתיקון הליקויים, ומתוך כך יוכן כתב כמויות. על סמך כתב הכמויות תינתן הצעת מחיר והביצוע יהיה עצמי. (עקב סירוב קבלנים להגיע לשטח לשם ביצוע).
  2. תיקון הגג: התיקון יהיה בשלבים. בשלב ראשון יוסרו הרעפים, יחוזק הגג וייבדק חוזק הגג. לאחר מכן, יוחזרו הרעפים או רעף אחר מתאים, ורק אם יוכח כי אין שום דרך אחרת, יוחלף הגג לחלוטין. הצעת מחיר תוגש לכל אחד מן השלבים לשם התחלת ביצוע. השיטה: במידה ולא יימצא קבלן מתאים אשר יעבוד ע"פ הנחיות הקונסטרוקטור, הביצוע גם הוא יהיה עצמי.
  3. תיקון פסיפס: בישיבת התאום שנערכה בלשכתו של שר התיירות רחבעם זאבי ז"ל בתאריך 12/8/01, כג' אב תשס"א, ובהשתתפות מנהל הח.מ.ת, אושר להכליל את שיקום הפסיפס בתקציב זה. (סכום משרד התיירות יישלח בנפרד). תינתן הצעת מחיר ע"י גיורא סולר ואסי שלום ועל סמך הצעה זו נצא לעבודה.
  4. שיקום מערכת אור קולית: במידה וייתור כסף לאחר ביצוע שלושת הסעיפים הקודמים, תוגש הצעת מחיר להפעלת מערכת אור קולית במערה, כאשר ההפעלה תהיה דרך משרד העיר העתיקה.

רשם: עקיבא לונדון.

העתק:

נוכחים ✓

חנניה מרמור - סוסיא.

צביקי בר חי - מ.א. הר חברון.

מנדלה - לב הארץ.

סוסיא

24101 0156

1074029

27 במאי 2002
ט"ז בסיון התשס"ב
מספרנו: 38

לכבוד
מר ישכר פרנקנטל
ראש המועצה המקומית
ת.ד. 1 ככר הרמב"ם
עמנואל - 44845

א.נ.,

הנדון: תיירות בעמנואל - תמצית אבחון

קראנו בעיון את תמצית האבחון התיירותי הראשוני של עמנועל שערך מר יובל שחף.

אנו מקדמים בברכה את היוזמות התיירותיות של העיר עמנואל ואת הראייה לטווח ארוך הרואה בה מוקד תיירותי לתיירות הפנים של המגזר החרדי.

בשלב זה אנו בדיעה כי מתחם הבריכות היזמי עשוי להיות מוקד משיכה שייתן מענה ייחודי לצורכי המגזר החרדי וימשוך אליו תיירות פנים. פיתוח מתחם הבריכות עשוי לעודד בעקבותיו הקמת חדרי אירוח ומתחם איכסון מרוכז. באם אכן תתפתח פעילות חדרי אירוח יהיה מקום בהמשך לפיתוח הטיילת, המצפור ומוקד היציאה לטיולים, כפעילות משלימה ללנים בעיר.

בשלב זה, מאחר ולדבריהם קיים כבר המימון להקמת מתחם הבריכות, החמ"ת רואה אפשרות, בכפוף לאילוצים התקציביים, לבחון בעתיד השתתפותנו בפיתוח הסביבתי-נופי של מתחם זה.

בכבוד רב,

ליטל דין
סמנכ"ל תכנון

העתק: מר חזי צאיג - מנכ"ל חמ"ת
הגב' נורית ברמן, ס/מנהל אגף תקציבים, חמ"ת
מר נתי ישראל

החברה הממשלתית לתיירות

ISRAEL GOVERNMENT TOURIST CORPORATION

כ"ו אייר, תשס"ב
8 מאי, 2002
מספרנו: 38

הנדון: תיירות בעמנואל - תמצית אבחון

קראנו בעיון את תמצית האבחון התיירותי הראשוני של עמנואל שערך מר יובל שחף.

אנו מקדמים בברכה את היוזמות התיירותיות של העיר עמנואל ואת הראייה לטווח ארוך הרואה בה מוקד תיירותי לתיירות הפנים של המגזר החרדי.

בשלב זה אנו בדיעה כי מתחם הבריכות היזמי עשוי להיות מוקד משיכה שייתן מענה ייחודי לצורכי המגזר החרדי וימשוך אליו תיירות פנים. פיתוח מתחם הבריכות עשוי לעודד בעקבותיו הקמת חדרי אירוח ומתחם אכסון מרוכז. באם אכן תתפתח פעילות חדרי אירוח יהיה מקום בהמשך לפיתוח הטיילת, המצפור ומוקד היציאה לטיולים, כפעילות משלימה ללנים בעיר.

בשלב זה, מאחר ולדבריהם קיים כבר המימון להקמת מתחם הבריכות, החמ"ת רואה אפשרות, בכפוף לאילוצים התקציביים, לבחון בעתיד השתתפותנו בפיתוח הסביבתי-נופי של מתחם זה.

בכבוד רב

ליטל ידין

סמנכ"ל תכנון

העתק: מר חזי צאיג, מנכ"ל חמ"ת

הגב' נורית ברמן, ס/מנהל אגף תקציבים, חמ"ת
מר יובל שחף
מר נתי ישראל

1/5/2000

ההסתדרות הציונית העולמית, החטיבה להתיישבות

סיכום מפגש של מנכ"ל החטיבה להתיישבות עם מנכ"ל החמ"ת מיום

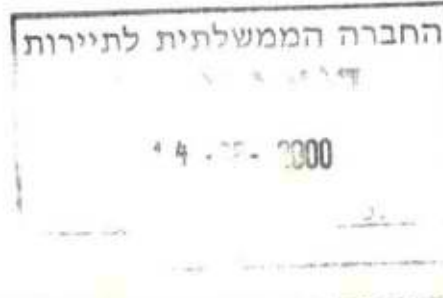
ה-16/4/2000

נכחו במפגש: מר חזי צאיג - מנכ"ל החמ"ת, מר יחיאל שמשוני מנכ"ל החטיבה להתיישבות, גב' ליטל דיין-סמנכ"לית לתכנון בחמ"ת, איתי בקר-החטיבה לכלכלה, (רשם).

מטרת המפגש: סקירת פעילות החמ"ת באזורי החטיבה להתיישבות ואפשרויות לשיתוף פעולה נוסף.

סקירת פרויקטים שבהם מעורב החמ"ת שנעשתה תוך כדי הדיון:

- מאגר תרצה: סיום פרויקט האיגום, דרך אלמנטים כלכליים בסיסיים.
- מפגש הבקעה: סיום פרויקט מיועד להשנה, כעת הפרוייקט באכלוס ע"י יזמים, ומושלמות האטרקציות-חזיון השבר הסורי-אפריקאי. השקעות נוספות שהיו מיועדות לאזור הבקעה מהחמ"ת יידחו לצורך סיום השקעות במפגש.
- אתר הטבילה: בוצעו במשותף עם החמ"ת הכשרות בסיסיות לקראת ביקור האפיפיור שכללו מגרש חניה ופרגולות.
- טיילת ותשתיות 608: מבוצעות בהתאם לתוכנית.
- נתיב הגדוד: אתר ה"גלגל", החמ"ת טרם הכין תוכנית לאזור הגלגל כפ שהתחייב, מומלץ לקדם ישיבה בהקדם.
- מצפורים בבקעה: החמ"ת יבצע השנה מצפור "קו האפס", באזור מצפה שלם, אולם לא יוכל לבצע את מצפור אלון שתכננו הושלם.
- סבסטיא: התוכנית בשלבי ביצוע.
- שילה: ביצוע מגרש החניה הסתים.
- סוסיא: החמ"ת ישקיע השנה כ-500,000 ש"ח בפיתוח האתר.
- ואדי קלט: החמ"ת ישקיע השנה כ-500,000 ש"ח בפיתוח עין פארה במסגרת פרויקט משותף לקק"ל, מ. א. מטה בנימין והחטיבה להתיישבות.
- ההרודיון: בהרודיון מושלמות העבודות הארכי הכוללות שימור ושחזור באתר התחתון, מבנה מבואה ופיתוח באתר העליון. סה"כ השקעות מיועדות להשנה כ-1,750,000 ש"ח. הפרוייקט מנוהל ע"י ועדת היגוי בה שותפה גם החטיבה להתיישבות.
- אתרי הגולן: מדובר בסיום ההתחייבויות של החמ"ת מול מנהלת התיירות בגולן. שעיקה: פרויקט בית הכנסת בקצרין, אתר גמלא, ברכת המשושים, מנגש ימי באזור הלונה-גל.

לגבי שנת התקציב הנוכחית אין באפשרות החמ"ת להשתלב בפרוייקטים נוספים בגלל התחייבויות קודמות ואילוץ תקציב. עם זאת חזי מוכן לשקול השתלבות בפעילויות תכנוניות, בהתאם לרשימה שתופנה ע"י החטיבה להתיישבות. בהמשך לסיכום זה מצורפות רשימת תוכניות, שהוכנו ע"י איתי בקר שאנו מבקשים מעורבות החמ"ת בהן. הרשימה אינה כוללת אותם אתרים בהם החמ"ת מעורב באופן פעיל מבחינה תכנונית וביצועית.

העתק:

לנוכחים, בישיבה

מנהלי החבלים בחטיבה להתיישבות

רכזים כלכליים בחטיבה להתיישבות

ריכוז פרוייקטים תכנוניים חדשים באזורי יש"ע, בקעת הירדן, צ. ים המלח, הגולן

הפרוייקט	מיקום	משמעות	עלות בש"ח
"נתיבים בגולן"	בכל הגולן	תוכנית, לסימון נושאי של דרכי תיירות בגולן ומיתוגם. (דרך היין, הגבורה וכו')	200,000
בניאס-חרמוני	צ.רמת הגולן	תוכנית איזורית-תיירותית לציר תיירות בניאס-מבצר נמרוד-נוה אט"יב-אתר החרמון.	180,000
אתר הגלגל	בקעת הירדן	תכנות אתר צלייני	150,000
מצפורים בבקעה	בקעת הירדן	תכנון מפורט של כ-5 מצפורים בבקעת הירדן	250,000
מצפורים ביש"ע	ביהודה ושומרון	תכנון מפורט של כ-10 נקודות נוף	500,000
דרכי מדבר	מדבר יהודה הצפוני	פיתוח וסימון דרכי מדבר למטרות צלייניות וטייליות.	300,000 (כולל ביצוע)
בית היערן	צ. השומרון	שיקום בית היערן בריחן, פרוייקט אקולוגי-תיירותי-נופי	200,000
תל שילה	מ. בנימין	תכנון מבנה מבואה	250,000
מזרח נחל קלט	דרום מטה בנימין	פיתוח דרך צליינית קיימת המתחילה במצפה יריחו ומסתיימת ביריחו הכוללת את סט. ג'ורג' וארמונות החשמונאים.	150,000
אל-ביאר	מערבית לאפרת	תכנון מפורט של אתר האמה, מבחינה תיירותית	150,000
משואות יצחק הישנה	מערב גוש עציון	תוכנית לשיקום מ. יצחק הכוללת אלמנטים של שימור אתרים, נופש בצירים מוסדרים, תיירות חקלאית	250,000
פיתוח מתחם החריטון	מזרח גוש עציון	פיתוח אתר צלייני, הכולל בשלב א' השלמת גישה למערות החריטון	150,000

משרד התיירות

מדינת ישראל משרד התיירות
STATE OF ISRAEL MINISTRY OF TOURISM

- 2 -

עם קבלת הנ"ל, תתקבל החלטת המשרד בהקדם האפשרי.

רשמה: חנה קורן

העתק: למשתתפים

השר

המנכ"ל

משנה למנכ"ל

מנכ"ל הח.מ.ת.

ס/מנכ"ל לתכנון, ח.מ.ת.

מנהל אגף תקציבים, מרכז הצ.ת.פ., ח.מ.ת.

ממונה על תכנון תיירותי

הרשות לשמירת הטבע והגנים הלאומיים

13 באוקטובר 1998
D 055

לכבוד
ליטל ידן
החברה הממשלתית לתיירות
קרן היסוד 38
ירושלים.

לכבוד
איתי בקר
חטיבה להתיישבות
ת.ד. 9
אריאל.

שלום רב,

בהמשך לדיון שהתקיים בחמ"ת ב- 24.6.1998 בנושא פיתוח אתרי רג"ל ביש"ע, מצ"ב תוכנית עבודה שהגיש אדריכל יואל בר דור לביצוע שלב א' בגן לאומי סבסטיה.

אודה באם תעבירו התחייבותכם למימון הפרוייקט בהתאם.

בברכה

אהרון לויטן

העתק: י. גרוסמן, כאן
נ. פרץ, חמ"ת
א. גוטפלד, יר"ש

חברה הממשלתית לתיירות

דואר

20.10.1998

מס' תיק

מס' תיק

~~10~~

225 = 1/2

100 = 1/2

100 = 1/2

100 = 1/2

100 = 1/2

100 = 1/2

הרשות לשמירת הטבע והגנים הלאומיים

13 באוקטובר 1998
D 055

לכבוד
ליטל ידן
החברה הממשלתית לתיירות
קרן היסוד 38
ירושלים.

לכבוד
איתי בקר
חטיבה להתישבות
ת.ד. 9
אריאל.

שלום רב,

בהמשך לדיון שהתקיים בחמ"ת ב- 24.6.1998 בנושא פיתוח אתרי רג"ל ביש"ע, מצ"ב תוכנית עבודה שהגיש אדריכל יואל בר דור לביצוע שלב א' בגן לאומי סבסטיה.

אודה באם תעבירו התחייבותכם למימון הפרוייקט בהתאם.

בברכה

אהרון לויטן

העתק: י. גרוסמן, כאן
נ. פרץ, חמ"ת
א. גוטפלד, יו"ש

החברה הממשלתית לתיירות

ISRAEL GOVERNMENT TOURIST CORPORATION

ירושלים: 29 במרס 1998
ב' בניסן התשנ"ח
מספרנו: 7263

לכבוד
מר אפרים חננאל
קמ"ט גנים לאומיים
רשות שמורות הטבע והגנים הלאומיים

א.נ.,

הנדון: גן לאומי סבסטיה
סימוכין: מכתבך מיום 17.3.98

קיבלתי את המסמך שבסימוכין.

למרות העובדה כי העבודות המפורטות במסמך מוגדרות כמינימליות, לאור האילוצים
התקציביים אבקשך לקבוע שלבים על פי סדרי עדיפויות.

בברכה,

ליטל ידן
סמנכ"ל תכנון

העתק: מר משה ריגל, סמנכ"ל תכנון משרד התיירות
א. ורדי, מנכ"ל רשות שמורות הטבע והגנים הלאומיים
א. א. לויתן, רשות שמורות הטבע והגנים הלאומיים
צבי פלורנטל, עמותת התיירות שומרון
אדר' יואל בר דור - דיקסון - בר דור

5 פברואר, 1998
DOC.10

רשות הגנים הלאומיים
מוסיפים חנויה למה שהיה

קמ"ט גנים לאומיים

א"ח
ת"ר - ת"ר
2000

הנדון: סיור בנו לאומי סבסטיה - 1.2.98

משתתפים: ליטל ידן - חמ"ת
אביעד שר שלום - חמ"ת
אריאלה וייס - י"ר עמותת תיירות שומרון
אברהם שבות - עמותת תיירות שומרון
צבי פלורנטל - מנכ"ל עמותת תיירות שומרון
שמעון פרויליך - שבי שומרון
אפרים חננאל - קמ"ט גנים לאומיים

מטרת הסיור: שיקום האתר לקראת שנת 2000.

במסגרת הפעילות של עמותת תיירות שומרון ובקשתה להיות שותפה בניהול והפעלת גן לאומי סבסטיה, נערך סיור באתר וזאת על מנת לראות מה ניתן לבצע בזמן קצר יחסית ולהביא את האתר למצב שיאפשר קליטת מבקרים רבים, בעיקר צליינים שיבואו לקראת שנת 2000.

סכום: קמ"ט גנים לאומיים יערוך סיור באתר בהשתתפות אדריכל האתר, קמ"ט ארכיאולוגיה ומנכ"ל עמותת התיירות בשומרון וזאת על מנת להוציא פרוגרמה כללית לעבודות והערכה תקציבית. פרוגרמה זו תועבר לאישור תקציבי של החמ"ת ולאחר האישור תוצע תוכנית מפורטת לעבודות ישבוצעו מיידית.

רשם: אפרים חננאל

העתק: למשתתפים
א. ורדי - מנכ"ל רג"ל
מ. ריגל - סמנכ"ל משרד התיירות
א. לויתן - ת"ר רג"ל
ס. ברזני - סמנכ"ל רג"ל
ה. מרחב - אד" רג"ל
סא"ל י. בלומנטל - רע"נ תשתית
י. מגן - קמ"ט ארכיאולוגיה

- אכזיב
- ברעם
- חורשת טל
- תל חצור
- מבצר יחיעם
- מבצר נמרוד
- בית אלפא
- בית שאן
- בית שערים
- גן השלושה (סתנה)
- מת טבריה
- נוכח הידן
- נורסי
- נוריס
- תל מגידו
- מעין חרוז
- ציפורי
- כרמל
- מקורות הירקון
- קיסריה
- נחל אלכסנדר
- בית טברין
- חומות ירושלים
- עין חמד
- קסטל
- דיין
- מצדה
- קומראן
- תל ערד
- אשכול
- אתחת קבר בן גוריון
- ממשית
- עבדת
- עין עבדת
- שבטה
- תל באר-שבע

המשרד הראשי: רח' ז'בוטינסקי 35, רמת-גן 52511, ת"ד 3577, רמת-גן 52136, טל' 5766888-03, פקס' 6136224-03
משרד אזורי צפון: גן לאומי מגידו, ד"נ חבל מגידו 19230, טל' 522167, 522105-06, פקס' 420312-06
משרד אזורי מרכז: רח' ז'בוטינסקי 35, רמת-גן 52511, טל' 5766883-03, פקס' 6132152-03
משרד אזורי דרום: גן לאומי תל באר-שבע, ת"ד 3041, באר-שבע 84130, טל' 469981, 467286-07, פקס' 469979-07

יום ראשון 13 יולי 2003

י"ג/תמוז/תשס"ג

מספרנו: 629

לכבוד: מר עידו יפה

מנהל מחלקת בניה

חברה לפיתוח גוש עציון.

5/8/03

הנדון: כביש גישה להרודיון – חשבון מס' 1

1. בסיכום מיום 7/4/02 – המצורף הוחלט לעצור החוזה לפיתוח ההרודיון ולהעביר היתרה לאמת הביאר וכך בוצע.
2. החשבון שהוגש בסכום של 243,080 ₪ אינו ראשון שולמו בעבר מספר חשבונות, בגזברות מרכזים החשבונות שהועברו ע"י החמ"ת בהתאם לחוזה מס' 10-707/99.
3. במגבלת התקציב הקיים וסדר העדיפויות שסוכם אין באפשרותנו לשלם החשבון.

בברכה : גד נהיר

העתק : מר חזי צאיז - מנכ"ל.

מר משה ריגל – משנה למנכ"ל משרד התיירות.

גב' נירה פרץ – סמנכ"ל תקציבים חמ"ת.

גב' ליטל ידין – סמנכ"ל תכנון חמ"ת.

מר ראובן פינסקי – עוזר מנכ"ל משרד התיירות.

מר נתי ישראלי – פרויקטור יש"ע.

מר יחזקאל קליין – מועצה אזורית גוש עציון.

החברה הממשלתית לתיירות

ISRAEL GOVERNMENT TOURIST CORPORATION

ג' באייר התשס"ב
15 באפריל 2002
מספרנו: 6784

הנדון: סיכום ישיבה בנושא: פרויקטים ביש"ע - תקציב חדש 2002-2005
שהתקיימה במשרדי החמ"ת ביום כה' ניסן התשס"ב 7.4.02

משתתפים: חזי צאיג-מנכ"ל חמ"ת
ליטל ידן, חמ"ת
נורית ברמן, חמ"ת
מנדלה שיינברג, מנכ"ל לב הארץ
נתי ישראלי, פרויקטור יש"ע

תפוצה: משתתפים, מר ראובן פינסקי, יועץ בכיר למנכ"ל מ. התיירות, גבי נ. פרץ, סמנכ"ל תקציבים

בישיבה הוצגה רשימת פרויקטים לתכנון ולבצוע:

1. מאושר עקרונית, הביצוע והתכנון בכפוף לתקציב למעט בשלב זה בו הציפורים כפר דרום וקודמיה.
2. יש לקבוע סדרי עדיפויות.
3. מצ"ב הרשימה הנ"ל עם הערות.

הערות: שומרון - שבי שומרון, סבסטיה, הר עיבל - יש לתכנן ע"י יובל שחף במכלול.

בור הציפורים - תוגש תכנית תיירותית לבחינה.

גוש עציון - כפר עציון - להגיש חומר.

הרודיון - יש לעצור החוזה ולהעביר היתרה לאמת הביאר, תלוי בהסכמה הדדית של הרטי"ג.

4. יש להוציא חוזים על הפרויקטים המאושרים והמתקצבים מיידית לחתימה.

5. יש להכין בהקדם את החוזים המאושרים אך לא מתקצבים.

רשם: נתי ישראלי

יום שלישי 08 אפריל 2003

ו'/ניסן/תשס"ג

מספרנו: 568

סיכום במשרד התיירות בנושא ביצוע פרויקטים ביש"ע.

לשנת 2003.

בהשתתפות: מר משה ריגל – משנה למנכ"ל משרד התיירות.
גב' נירה פרץ – סמנכ"ל תקציבים חמ"ת.
גב' ליטל ידין – סמנכ"ל תכנון חמ"ת.
מר ראובן פינסקי – עוזר מנכ"ל משרד התיירות.
מר נתי ישראלי.
גד נהיר

בהמשך לסיכום עם נציגי המועצות שהתקיים בחמ"ת ביום ג' 25/03/03 בנושא הפרוייקטים שיבוצעו בשנת 2003 התקיימה ישיבה נוספת ביום ב' 7/4/03 אצל המשנה למנכ"ל מר משה ריגל כדי לתת הסבר לנושאים הדרושים הבהרות ולקבל אישור לסיכום. השינויים לפי הנחיית מנכ"ל משרד התיירות מיום 27/02/03 שהתחשבות עם המועצות ביש"ע יבוצע בשיטה של מינוף אזורי ולא פרויקטאלי והחלק של המועצה במימון "מצינג" אינו מחייב ויש להתאים ההוצאות או הפרוייקט, הכל במסגרת התקציב הקיים.

בשלב הנוכחי תקציב יש"ע בשנת 2003	כ- 3,500 אש"ח.
יתרות משנת 2002	כ- 900 אש"ח.
סה"כ ניתן לשלם בשנת 2003	כ- 4,400 אש"ח.
הפרוייקטים לביצוע בשנת 2003 לפי הרשימה שאושרה	כ- 5,330 אש"ח.

בנוסף תכנון קבר רחל ושונות לפיכך חלק (ההפרש) ישולם בשנת 2004.

יש לשנות / להתאים חוזים בפרוייקטים שהסיכום מחייב - באחריות גד נהיר

מעלה חבר טיילת - מר משה ריגל יעביר אישור לחמ"ת לשינוי החוזה הקיים כדי

לאפשר לחמ"ת להעביר למועצה בדיעבד ההפרש עד 200 אש"ח.

(העלות המתוכננת הייתה 400 אש"ח כאשר השתתפות החמ"ת 50% מהעלות.

הוגש חשבון סופי על 228,405 ₪. ושולם למועצה 114,202.50 ₪.

המועצה מבקשת לשנות החוזה הקיים ולהעביר למועצה היתרה עד ל- 200 אש"ח).

הפרוייקטים לתכנון וביצוע בשנת 2003.

א. מ.א. מטה בנימין : בדיון בחמ"ת השתתף נציג המועצה – מר אליעזר סלע.

1. **מצפור אלון – בהתחלת ביצוע** יבוצע בהתאם לתוכנית

המימון : השתתפות החמ"ת

עד 130 אש"ח.

השתתפות המועצה כל סכום מעבר.

2. **עלמון עין פרת – הפרוייקט בביצוע** החוזה על 800 אש"ח

המימון : השתתפות החמ"ת

עד 400 אש"ח.

למועצה יש המקורות להשתתפות ב- 400 אש"ח. אין צורך לשנות החוזה והתכנון המקורי (יש אישור עקרוני להגדלת הפרוייקט ב- 1 מליון ₪ בכפוף לזמינות תקציבית)

ב. מועצה מקומית אלפי מנשה – בדיון בחמ"ת השתתפו ראש המועצה מר חסדאי והמזכיר מר חיים הרצל.

1. **מצפור - בגמר ביצוע** עלות הפרוייקט כ- 580 אש"ח.

המימון : השתתפות החמ"ת

עד 130 אש"ח.

למועצה יש המקורות להשתתפות ביתרה (קק"ל). אין צורך לשנות החוזה והתכנון המקורי. ראש המועצה הסביר שעבודות הפיתוח ובנית כביש בסמוך לפרוייקט מחייב ביצוע קיר תומך. וביצוע הפרגולות שקוצצו בתוכנית המקורית העלות כ- 300 אש"ח המועצה תפנה בבקשה למשרד התיירות. הפרוייקט מתפקד ויש הרבה מבקרים.

ג. מועצה אזורית חוף עזה : מכתב מהמועצה – מר יצחק איליה.

1. **גוש קטיף – כניסה צומת כיסופים - בביצוע** עלות הפרוייקט כ- 800 אש"ח.

המימון : השתתפות החמ"ת

עד 400 אש"ח.

למועצה יש המקורות להשתתפות ביתרה.

ד. מועצה מקומית בית-אל – בדיון בחמ"ת השתתפו רכז תיירות במועצה מר משה רוזנבוים ומהנדס המועצה.

1. **טיילת ונקודות תצפית – בביצוע** עלות הפרוייקט כ- 600 אש"ח.

המימון : השתתפות החמ"ת

עד 300 אש"ח.

למועצה יש המקורות להשתתפות ביתרה

ה. מועצה אזורית שומרון : בדיון בחמ"ת השתתף מר יגאל דלמוני.

1. **שער קנה – בביצוע** עלות הפרוייקט תוכננה ל- 600 אש"ח.

המימון : השתתפות החמ"ת

עד 300 אש"ח.

המועצה מבקשת להקטין העלות ולשנות התוכנית כך שסה"כ העלות תהיה כ- 350 אש"ח.

סוכם : אישור הבקשה מותנה שהשינויים שמבקשים לשנות בתוכנית כולל השינוי בכתב הכמויות יועברו ויקבלו אישור מאגף התכנון בחמ"ת (ליטל ידן) ההפרש בין העלות בפועל לתקציב החמ"ת ימומן ע"י המועצה.

2. שקד - יער הילדים : יצא למכרז.

עד 350 אש"ח.

המימון : השתתפות החמ"ת

המועצה מבקשת להקטין העלות ולשנות התוכנית.

סוכם : אישור הבקשה מותנה שהשינויים בתוכנית כולל השינוי בכתב הכמויות יועברו ויקבלו אישור מאגף התכנון בחמ"ת (ליטל ידן)

3. מזבח הר עיבל - התכנון בוצע.

עד 25 אש"ח.

המימון : השתתפות החמ"ת

4. סבסטיה – תחנת רכבת

עד 50 אש"ח.

המימון : השתתפות החמ"ת

יש להציג התכנון של הר עיבל וסבסטיה בחמ"ת – באחריות גד נהיר.

ו. מועצה אזורית גוש עציון : בדיון בחמ"ת השתתפו מר יחזקאל קליין ועידו יפה.

1. מערת חריטון – **בביצוע** עלות הפרוייקט תוכנן ל 1,000 אש"ח.

עד 500 אש"ח.

המימון : השתתפות החמ"ת

אושר להקטין העלות ולא לבצע נטיעות, יוגשו החשבונות החמ"ת תממן עד 500 אש"ח היתרה על חשבון המועצה.

2. ביאר – **בביצוע**. עלות הפרוייקט כ - 2,500 אש"ח.

המימון : השתתפות החמ"ת עד 1,850 אש"ח.

עד 1,179 אש"ח.

שולם 671 אש"ח יתרת השתתפות החמ"ת

השתתפות החמ"ת בהמשך (ללא מציינג).

3. קבר רחל - הנושא בתכנון

יש להעביר לאגף התכנון בחמ"ת התוכניות, אגף התכנון ימליץ על הקף עלות התכנון

ובהתאם יוכן חוזה עם המועצה. התכנון לנושאים : חניה ומבואה – מבנה כניסה.

4. הרודיון – **קיים חוזה** כל שינוי מחייב הסכמה כל הצדדים בחוזה.

יתקיים דיון אל המשנה למנכ"ל מר משה ריגל עם רשות הגנים.

ז. השומרונים הטוב – השתתפות החמ"ת בשנת 2003 כ- 600 אש"ח.

אין צורך בשינוי התנאים. יש להעביר למר ראובן פינסקי התוכנית.

ח. מועצה אזורית הר חברון : בדיון בחמ"ת השתתף נציג המועצה מר עקיבא לונדון.

1. מצפור מיתרים – סה"כ עלות כ- 300 אש"ח.

עד 130 אש"ח.

המימון : השתתפות החמ"ת

השתתפות המועצה כל סכום מעבר (קק"ל).

תועבר לאגף התכנון בחמ"ת התוכניות שהכין האדריכל עמי גבירצמן

כדי לאפשר ביצוע החלק שימומן ע"י החמ"ת.

2. סוסיא - הפרוייקט לפני ביצוע השתתפות החמ"ת עד 400 אש"ח.

הביצוע מותנה בקמ"ט ארכיאולוגיה, שלב א' החלפת הגג. הוגשה בקשה לביטוח לאומי

בנושא נגישות לנכים במידה ויאושר יש בקשה לממן 20% החלק החסר.

אין צורך לשנות החוזה והתכנון המקורי

עד 50 אש"ח.

3. יער יתיר - תכנון עלות

התוכנית הוכנה ע"י האדריכל עמי גבירצמן – יש להציג התוכנית בחמ"ת.

4. מעלה חבר טיילת - בדיון בחמ"ת השתתף נציג הישוב מר גלעד מתאנה.

העלות המתוכננת הייתה 400 אש"ח כאשר השתתפות החמ"ת 50% מהעלות.

הוגש חשבון סופי על 228,405 ₪. ושולם למועצה 114,202.50 ₪.

המועצה מבקשת לשנות החוזה הקיים ולהעביר למועצה היתרה עד ל- 200 אש"ח.

סוכם: מר משה ריגל יעביר אישור לחמ"ת לשינוי החוזה הקיים ובכך לאפשר לחמ"ת

להענות לבקשת המועצה.

ט. מועצה מקומית קדומים – בדיון בחמ"ת השתתפה ראש המועצה גבי דניאלה

וייס.

1. פארק ארכיאולוגי - עלות הפרוייקט כ- 500 אש"ח.

עד 300 אש"ח.

המימון : השתתפות החמ"ת

למועצה יש המקורות להשתתפות ביתרה.

רשם : גד נהיר.

העתק: משתתפים

מר חזי צאיג – מנכ"ל חמ"ת.

מר מנחם שיינברג (מנדלה).

יום ראשון 24 נובמבר 2002

י"ט/כסלו/תשס"ג

מספרנו: 454

הנדון: פרויקטים ביש"ע.

(באלפי ₪).

מזב והערות	שותפים	השתתפות החמ"ת	הישוב והפרוייקט
הועבר לתשלום 50 אש"ח בתאריך 20/10/02	כל השאר	55,000	1. שומרון – איתמר תכנון
הועבר לתשלום 500 אש"ח ב- 10/10/02	500	500	2. עימנאל
עבר לחתימת חוזה מס' 18/2002 יצא למכרז	-	130	3. אלון – מצפור
חוזה מס' 19/2002	-	130	4. אלפי מנשה – מצפור
חוזה מס' 20/2002	350	350	5. שקד – יער הילדים
חוזה מס' 75/2002 עבר לחתימת המועצה. יש להתאים התוכניות למגבלת התקציב (סדר עדיפות) ואישור מהנדס, ואישור קמ"ט ארכיאולוגיה.	300	300	6. קדומים – פארק ארכיאולוגי
אושר ע"י ליטל חוזה מס' 86/2002 מיום- 8/10/02	400	400	7. גוש קטיף – כניסה בצומת כיסופים.
אין החלטה על מיקום. יש לקיים ישיבה באגף תכנון.		100	8. גוש קטיף – מרכז מבקרים
התוכנית עדיין לא הוגשה ע"י אדריכל יש להגישה לשיפוט בהשתתפות קמ"ט ארכיאולוגיה. נישאר 150 אש"ח מתקציב קודם.		1,000	9. תל שילה שלב ב'

החברה הממשלתית לתיירות

ISRAEL GOVERNMENT TOURIST CORPORATION

הישוב והפרוייקט	השתתפות החמ"ת	שותפים	מצב והערות
10. עפרה	800		הוגדר הפרוייקט. הפיתוח התיירותי בשבילים והמערה, יש לקבל תכנון מסודר ומיקצועי.
10. בית-אל תצפית.	300	300	התוכנית צריכה עדכון כולל כמויות – ליטל. התקבלה בקשה למימון התכנון ושולם 33 אש"ח. הועבר חוזה תכנון לאיה ב- 10/10/02 חוזה ביצוע מס' 92/2002 מיום 24/10/02
11. עלמון – עין פרט	400	400	התקבל כתב כמויות + היתר בניה. חוזה מס' 87/2002 מיום 8/10/02
12. עין פרט שלב ג'			להקפיא עדיפות לבצע שלב ב'. שלב א' יש לשלם השלמות לקק"ל שלב ב' בביצוע המועצה עדיין יש לשלם.
13. מערת חריטון.	500	500	התוכנית אושרה ע"י ליטל י חוזה מס' 81/2002 – חתום.
14. ביאר	1,850	1,850	בריכות שלמה. (שלב ב') הגדלת חוזה הוכנה ב- 20/10/02 שולם כ- 637,000 ₪.
15. מזבח הר עיבל	25		חוזה תכנון מס' 84/2002
16. סבסטיה – תחנת רכבת	50	50	חוזה תכנון מס' 98/2002
17. שבי שומרון.			יש תכנון רעיוני צריך לקבל תכנון מפורט + כתב כמויות.

החברה הממשלתית לתיירות

ISRAEL GOVERNMENT TOURIST CORPORATION

מזב והערות	שותפים	השתתפות החמ"ת	הישוב והפרוייקט
הועבר תשלום 37,000 ₪ בהתאם לחש' שהתקבלו. הועברה הזמנת עבודה ליועץ בטיחות ביום 17/11/02. סוכם עם מנכ"ל משרד התיירות וראש המועצה על פיתוח בסדר גודל של 500-800 אש"ח.		50 800	18. אריאל – מערת נטפים ביצוע –
לתכנון אין חוזה צריך לסגור האם הפרוייקט של המועצה או המלון.		50	19. אריאל – גן דמויות מהתנ"ך.
חוזה 57/2002 תכנון חוזה ביצוע מעוכב להחלטה לאחר הארועים שקרו במקום. תשלום תכנון יש לקבל התוכניות וחשבון מפורט מ- יוני כהן		195 2,500	20. חברון - טיילת מקרית ארבע למערת המכפלה.
חוזה 57/2002 יש לסגור נושא החוזה עם היועץ המשפטי חוזה משולש: מועצה / מנהל אורחי חמ"ת תכנון ניתן לקדם חוזה עם המועצה בלבד.		155 2,000	21. תכנון רחב חברון – הרחבה לפני מערת המכפלה.
חוזה מס' 97/2002		130	22. הר חברון מצפור מיתרים
חוזה מס' 88/2002 לאיה ב- 8/10/02 הועבר לתשלום כ- 114,000 ₪. ביום 17/11/02.	200	200	23. הר חברון מצפור מעלה חבר.
תכנון עם קק"ל – ישי שכטר ועקיבה מגוש עציון. החוזה מס' 93/2002 חתום 11/11/02		50	24. הר חברון – יער יתיר
יש לקבל תוכנית רעיונית. בשלב נוכחי יש להכין פרוגרמה. חוזה מס' 108/2002. מעוכב. 17/11/02.		50	25. קבר רחל
שולם 300. השתתפות עם מע"צ.		400	26. ואדי קלט

החברה הממשלתית לתיירות

ISRAEL GOVERNMENT TOURIST CORPORATION

מזבז והערות	שותפים	השתתפות החמ"ת	הישוב והפרוייקט
שולם עד 30.9.02 כ - 120 אש"ח.		300	27. השומרוני הטוב
חוזה מס' 105/2001		500	28. סוסיא
שולם כ- 1,791 אש"ח.		13,750	סה"כ

רשם:גדי נהיר.

העתק: מר חזי צאיג. גב' נירה פרץ. ליטל. נורית.

יום שני 28 אפריל 2003

כ"ו/ניסן/תשס"ג

מספרנו: 652

וי
רי

הוראת תשלום למועצה האזורית גוש עציון.

עבור ביצוע – כביש גישה להרודיון.

אבקש להעביר לזכות המועצה האזורית גוש עציון 43,080 ₪. (ארבעים ושלוש אלף ושמונים שקל) עבור ביצוע פרויקט כביש גישה להרודיון.

מצורף החשבון מאושר ע"י המפקח מר עזריאל ארד - משומרון שרותי הנדסה בע"מ.
ע"ס 243.080 ₪.

הועברה מקדמה ע"ס 200,000 ₪ , היתרה לתשלום 43,080 ₪.

בהתאם לסיכום המצורף שה"כ השתתפות החמ"ת עד 500,000 ₪.

מצורף עותק חוזה מס' 707/99 א'.

לחייב סעיף תקציב יש"ע מס' 81492

בברכה
נירה פרץ

העתק: מר חזי צאיג - מנכ"ל חמ"ת.

גבי ליטל ידין – סמנכ"ל תכנון. ✓

מר עזריאל ארד – פיקוח.

מר נתי ישראלי – מלווה פרויקטים יש"ע.

מר גד נהיר.

הרשות לשמירת הטבע והגנים הלאומיים

4. סוכם שאורן גוטפלד, מנהל פרויקט הפיתוח, ידאג בדחיפות לכניסת החברה לפיתוח גוש עציון לעבודות, על פי המסגרת התקציבית של הפרויקט:

- א. עבודות בטיחות בהר.
- ב. גן הבריכה.
- ג. מערך הכניסה.

אורן ימשיך לנהל ולפקח על העבודות ויפיץ דו"ח כולל גרף לוח זמנים לחתקדמות הביצוע.

במידה והחברה לא תכנס לביצוע, נצא למכרז חיצוני, פתוח.

5. עם תחילת הביצוע יתכנס הצוות לדיון בנושאי עבודה מקצועיים.

בברכה,

מנהל אגף פיתוח
מרגלית

העתק: אהרון ורדי, מודי אורון, עו"ד מרב קנולר, נתי צמרת, נתן מרקוס, אורן גוטפלד, יצחק זמרת, נצח יונה - רשות פרופ' אהוד נצר, ארכיאולוג האתר. ישראל גולדשטיין - ראש המועצה גוש עציון. עפר לאופמן - חברה לפיתוח גוש עציון. יחזקאל קליין - החברה הכלכלית גוש עציון. נירה פרץ, דיויד מינגלרין - חמ"ת.

המירוץ הארצי ליהודה ושומרון קמ"ט שמירת הטבע והגנים הלאומיים פרוייקט הרודין

דואר נכנס	
03-05-2000	
לידיעת	לטיפול

יום חמישי 13 במרץ 2000

סיכום ישיבת צוות היגוי הרודין שהתקיימה בתאריך 10.3.2000

5/10
רעיה חוקין

משו תפים:

- אורן גוטפלד - מנהל פרוייקט הרודין
- נורית ברמן / ליטל ידן - חמ"ת
- פרופי אהוד נצר - ארכיאולוג האתר
- זאב מרגלית / אסף גוטפלד / נתי צמרת / נתן מרכוס - רט"ג
- עופר לאופמן / יחזקאל קליין - מ. א. גוש עציון
- אדריכל יואל בר-דור
- איתי בקר - החטי' להתיישבות

נוש' זי הפגישה:

1. סיכום עבודות בתחום שימור, שחזור וחפירות ארכיאולוגיות - סיוך בפרוייקט:

הסיוך התמקד בבית המרחץ ובאיזור הכנסייה המזרחית. בסוף חודש מרץ 2000, הסתיים התקציב לתחום השימור, השחזור והחפירות הארכיאולוגיות. לאורונה התמקדו החפירות באיזור הכנסייה המזרחית, שם הולך ונחשף מנזר רחב ידיים, עם רצנות פסיפס לבנות, בורות מים ומתקנים. כמו כן, נערכו חפירות מול המבנה המונומנטאלי כש'ב ראשון להסדרת האזור לביקורי קהל. בבית המרחץ הוחזרו רפליקות של שני פסיפסים עם דגן גיאומטרי, הושלמה בניית הקירות המשוחזרים של בית המרחץ ויציקת הכיפה מעל החדר הח'ז.

עבודות השימור כללו תיקוני טיח בכל חלקי הרודין תחתית, קיכול הקירות והגנה על הפוסקאות.

2. ! בודות בגן הבריכה ובטיחות בהר:

נמ' יכות העבודה בגן הבריכה על פי התכנון וההנחיות של יואל בר דור. בשלב זה, לאחר פילוס השטח וסיקול האבנים, ממשיכים לצקת את הקיר ההיקפי של הבריכה. ב-5 באפריל, הוזמן המהנדס יעקב אכברט ויואל בר דור על מנת לקבל הוראות בטיחות ליציקת מד' גות חדשות להר. סוכם שהעבודות יחלו מיד לאחר חג הפסח. חע' גדות בגן הבריכה ובהר מתבצעות דרך החברה לפיתוח גוש עציון. רט"ג יוציאו הזמנת עבודה מת' קנת ל"חברה לפיתוח גוש עציון" על פי החלוקה התקציבית הבאה: 50% מהתקציב מקדמה, 25% מהתקציב באמצע העבודות ו-25% מהתקציב עם סיום ואישור העבודות.

3. ! ערך הכניסה:

לא זר' הסדרת ההסכם בין רט"ג לחברה לפיתוח גוש עציון, רט"ג יוציאו הזמנת עבודה לבניית מע'ך הכניסה. ההסכם יועבר ע"י אורן גוטפלד לשני הצדדים לפני חג הפסח.

המינהל האי רחי ליהודה ושומרון - קמ"ט שמירת הטבע והגנים הלאומיים

4. ת ישך תקציב:

נורי נ ברמן - ככל הידוע היום אין המשך תקציבי לפרוייקט הרודיון. עדיין לא הוחלט בחמ"ת לגבי התקציב שלא נוצל בהר גריזים אולם לאחר התרשמותי מהפרוייקט בהרודיון בהחלט אמליץ שהוסף יועבר להרודיון.

5. ג בית המרחץ:

פרו! אהוד נצר - שחזור בית המרחץ עומד להסתיים. המבנה ללא גג חסר והמבנה אינו ממלא את הפונקציה שלו בשמירת הפסיפסים והפרסקאות שבו. ע"י תקציב לא גדול של כ-50,000 - 60,000 ש"ח, ניתן להגיע לסגירת המבנה בגג.

סיכום:

1. הסתיימו העבודות מסעיף שימור, שחזור חפירות ארכיאולוגיות.
2. העבודות בגן הבריכה ממשיכות והעבודות בהר יחלו מיד לאחר חג הפסח. רט"ג יוציאו הזמנות עבודה מתוקנות לחברה לפיתוח גוש עציון.
3. הסכם בין רט"ג לחברה לפיתוח גוש עציון יועבר לצדדים לפני חג הפסח. החברה לפיתוח תיבנה את מערך הכניסה בהרודיון.
4. אין המשך תקציבי להרודיון, תיבדק העברת תקציב מהר גריזים להרודיון.
5. צריך לחפש מקורות מימון לקירוי בית המרחץ.

רשם: אורן גוטפלד

הנתקים:

אהרון ורדי / מנכ"ל רט"ג.
שאול גולדשטיין - ראש מועצה אזורית גוש עציון.
משתתפים:
יצחק זומרתי / רט"ג.

המינהל האזרחי ליהודה ושומרון - קמ"ט שמירת הטבע והגנים הלאומיים

פרוייקט הרודיון

יום שני 10 בינואר 2000

סיכום ישיבת צוות היגוי הרודיון שהתקיימה בתאריך 9.1.00

משתתפים:

אורן גוטפלד - מנהל פרוייקט הרודיון
 נורית ברמן - חמ"ת
 פרופי אהוד נצר - ארכיאולוג האתר
 זאב נורגלית / אסף גוטפלד / נתי צמרת / יצחק זומרתי / נתן מרכוס - רשטג"ל
 יחזקאל קליין - מ. א. גוש עציון
 אדריכל יואל בר-דור
 איתי בקר - החטי' להתיישבות

1. נושא הפגישה: דיווח הוצאות פרוייקט הרודיון בשנת 1999.

2. אישור תכנית מערך הכניסה בהרודיון.

כספיו:

אורן גוטפלד - פרויקט הרודיון עובד על פי הנספח לחוזה שנחתם ע"י חמ"ת, רשטג"ל ומועצה אזרחית גוש עציון. בנספח זה מחולקים תקציבי הפרוייקט לפי סעיפים שנקבעו ע"י צוות ההיגוי והם: מערך הכניסה, חפירות שימור ושחזור, גן הבריכה ועבודות בטיחות ושחזור העמודים על ההר. רשטג"ל הכינו חלוקה תקציבית אחרת אשר אינה תואמת את הנספח לחוזה ועל פיה בוטלו סעיפי גן הבריכה והעבודות על ההר.
 זאב נורגלית - ההבדל בין שני הפורמטים קטן ואינו ענייני. יש צורך להפסיק את החפירות.
 נורית ברמן - גן הבריכה הוא חלק יחודי בפרוייקט וחמ"ת לא יסכימו לא לבצע אותו. יש להיצמד לנספח המקורי.
 יחזקאל קליין - יש להיצמד לנספח המקורי ולא לחרוג ממנו.
 זאב נורגלית - בחוזה מוסכם שיש עלויות שאינן נמצאות בנספח המקורי ויש לקחת אותן בחשבון: תקורה, תכנון וכ"ו. מוסכם שיש לחזור לנספח המקורי של החוזה ולבצע את העבודה על פי הסעיפים שמוסכמו. יש לבדוק את עלויות התכנון המקוריות.
 אורן גוטפלד: יש לאשר מיד את חשבונות הפרוייקט.
 סיכום: חשבונות הפרוייקט יאושרו. אורן גוטפלד יסדיר את החלוקה התקציבית עם זומרתי.
 זומרני יוציא הזמנות עבודה לחברה לחקירת א"י, על פי סעיפי הנספח לחוזה.

מערך הכניסה:

הצגו תכנית מערך הכניסה ע"י יואל בר דור.
 נורית ברמן - האם הוסדר נושא בעלות הקרקע בהרודיון?
 אסף גוטפלד - מדובר בגן לאומי מוכרז. על פי החוק אנו רשאים לבצע בגן פעולות של הסדרת שביבים, גדרות ובניה.

המינהל האזרחי ליהודה ושומרון - קמ"ט שמירת הטבע והגנים הלאומיים

נורית כרמן - יש להסדיר את העניין מבחינה משפטית.
 אסף ווטפלד - צריך להגיש את התכנית לוועדת התכנון של איכות הסביבה במנהל האזרחי.
 יש לברוק ולתכנן היטב את נושא השפכים על מנת שקמ"ט איכות הסביבה יאשר את התכנית.

סיכום:

1. ו:כנית מערך הכניסה מאושרת ע"י צוות היגוי הרודיון, לאחר שאושרה כבר ע"י צוות תו"פ ורשטי"ל וראש מועצת גוש עציון.
2. ו:גשים לאישור התכנית במנהל האזרחי.
3. ו:וות היגוי הרודיון קיבל מהאדריכל את אומדן עלות מערך הכניסה. האומדן ייבחן בהמשך.

רשם: אורן גוטפלד

העו קים: משתתפים.
 אהרון ורדי / מודי אורון - הרשות לשמירת הטבע והגנים הלאומיים.

12/12/99

ההסתדרות הציונית העולמית, החטיבה להתיישבות
החטיבה לתכנון, האגף לכלכלה

סיכום דיון בנושא פיתוח ההרודיון שנערך בחמ"ת ביום ה-6/12/99

נכחו בדיון הא"נ/הג"נ :
שאל גולדשטיין-ראש מ.א. גוש עציון
יחזקאל קליין-מנהל עמותת תיירות גוש עציון
ליטל ידן-סמנכ"לית תכנון בחמ"ת
נורית ברמן-אחראית על תקציבים בחמ"ת
פרופ' אהוד נצר-ארכאולוג האתר
אורן גוטפלד-פרוייקטור האתר
מנדלה-מנכ"ל עמותת תיירות "לב-הארץ"
זאב מרגלית-אחראי על התכנון בר.ש.ט.ג.ל.
אסף גוטפלד-קמ"ט שמורות טבע
נתי צמרת-אחראי על פיתוח אתרים במסגרת קמ"ט שמורות טבע
יואל בר דור-אדריכל האתר
אלון לוי-מתכנן תעשייה ותיירות חבל ירושלים
איתי בקר-רכז תיירות, החטיבה להתיישבות

הישיבה נערכה במטרה לקבל דו"ח על פיתוח האתר, תקצוב אפשרי נוסף ובעיות שונות הכרוחות
בפיתוח האתר.

להלן סיכום הנקודות המרכזיות:

1. פיתוח האתר- עד היום בוצעו עבודות באתר התחתון הכוללות שיחזור בית המרחץ, הרמת
עמודים בגן התחתון ופיתוח מרכיבים נוספים. סה"כ עלות עבודות שנתבצעו עד היום מגיע
לכ-250,000 ש"ח.
2. מבנה מבואה- מוצע, כבעבר, להקים את המבנים הזמניים באיתור החדש, האלמנטים
הכלכליים ירוכוזו במבנה מודולארי. הבעיה המרכזית שמועלת בדיון הנה הקרקעית, לטענת אורן
גוטפלד לא ברורה סופית מעמד הקרקע, למרות שהמתחם כלול בת.ב.ע. הגן-הלאומי, היו
עימותים פסיים עם המקומיים על נושא זה.
3. הקמת מבנה מבואה- מוצע לבדוק אפשרות הקמת מבנה מבואה ע"י החברה לפיתוח גוש עציון.
לטענת ראש המועצה ניתן יהיה לקדם פרויקט זה מהר יותר ובעלויות נמוכות יותר באופן
משמעותי שיאפשרו פיתוח מקיף יותר. כמו כן מוכנה המועצה להעמיד בנוסף 100,000 ש"ח
לפיתוח המבואה במסגרת זו.
4. תוספות תקציביות- תוספות אלה במידה ויהיו ייועדו אך ורק לשיפור אזור המבואה לאתר.

רשם: איתי בקר

העתק:

לנוכחים

מר יחיאל שמשוני-מנכ"ל החטיבה להתיישבות

כ"ד בטבת התש"ס
2 בינואר 2000
מספרנו: 2215

ד"ר
מ. סיסניאן

הנדון: סיכום פגישה בנושא אתר סוסיא בחמ"ת 30.12.99

משתתפים: נירה פרץ, דוד מינגלרין, נורית ברמן - חמ"ת
צביקי בר חי, לאה מנדל - המועצה האזורית
מנדלה - עמותת התיירות לב הארץ

1. נסקרו האלמנטים לטיפול באתר לרבות סדר עדיפויות נדרש.

2. תקציב קיים לפרוייקט כ- 100 אש"ח, סבירות גבוהה לתוספת תקציב במידה ויתפנה
במסגרת תקציבי יש"ע הקימים.

3. סוכם:

3.1 יקודם מיידית תכנון מפורט לשבילים באתר כולל מסלולי הליכה ושפורי בטיחות,
התכנון יוזמן ע"י החמ"ת וילווה במשותף ע"י הצדדים במטרה לגזור מנות ביצוע עפ"י
התקציב.

3.2 יבדק שוב נושא שימור הפסיפס והגג, לברור היקף העבודות הנחוץ באלמנטים אלה.

3.3 חוזה בהיקף 100 אש"ח למימון התכנון וביצוע חלקי כפי שיגזר עפ"י תקציב, יועבר
למועצה.

רשמה: נורית ברמן

תפוצה: מנכ"ל חמ"ת, סמנכ"ל תכנון, משתתפים.

המינהל האזרחי ליהודה ושומרון - קמ"ט שמירת הטבע והגנים הלאומיים

פרוייקט הרודין

יום שלישי 19 אוקטובר 1999

סיכום ישיבת צוות היגוי הרודין שהתקיימה בתאריך 18.10.99.

משתתפים:

אורן גוטפלד - מנהל פרויקט הרודין

ליטל ידין / נורית ברמן - חמי"ת

פרופי אחוד נצר - ארכיאולוג האתר

זאב מרגלית / אסף גוטפלד / נתי צמרת / יצחק זומרתי / נצח / יורי - רשטגיל

אדריכל יואל בר-דור

אלון לוי / איתי בקר - החטי' להתיישבות

נושא הפגישה: קידום עבודות פיתוח האתר ומערך הכניסה החדש.

סקירה על הנעשה בפרוייקט מאז ישיבת צוות ההיגוי מתאריך 16.8.99 - אורן גוטפלד:

א. שחזור:

הושלמה בניית הקיר המזרחי של קיר גן הבריכה, דרוש עדיין גימור.

המשך שחזור האוקטגון שבחלקו הדרומי של גן הבריכה.

הושלם שחזור המדרגות היורדות מגן הבריכה לאזור המבנה המונומנטאלי.

נמשך שחזור בית המרחץ.

הסתיימו עבודות שחזור העמודים בגן הפריסטיל ובכית הכנסת שעל ההר.

ליקוי בטיחותי במגדל המזרחי שעל ההר - יצא מכתב בנושא ע"י אהרן לויטן.

נערכה פגישה עם אסי שלום באתר - התבקש להכין תכנית שימור ושחזור

למיקווה הגדול שבמזרח.

ב. חפירות ארכיאולוגיות:

- נערכו חפירות בפריסטיל הדרומי של גן הבריכה. האפסיס הדרומי נוקה ולצידו נחשפו

שלושה חדרים שהשתמרו בצורה טובה מאד.

- נמשכות החפירות באזור הכניסה המזרחית לאיתור קבר הורדוס.

- לצד הבריכה העגולה שבבית המרחץ נחשף טור עמודים שהשתמר עד לגובה של כמטר אחד

ובניצב לו נחשפה שורת בטיסים באתרם. בתוך הבריכה העגולה נמצאים פריטים

ארכיטקטונים רבים מפריסטיל זה ויש כוונה לשחזרם.

2. מערך כניסה - יואל בר דור:

- הוצגו שתי הצעות למערך הכניסה הזמני החדש. להלן הערות המשתתפים:

ליטל ידין: הגישה למערך הכניסה לא נוחה, ברורה ואינה מזמינה את המבקרים.

נורית ברמן: קיימת בעיה של חניית הרכבים וגישה למערך הכניסה וכך בעייה במיקום הקופה.

אחוד נצר: האתר עדיין לא בשל לקופה במרכז חכביש.

המינהל האזרחי ליהודה ושומרון - קמ"ט שמירת הטבע והגנים הלאומיים

- אסף גוטפלד: הקופה חייבת להיות במקום כזה שהמבקרים יהיו חייבים לעבור דרכה על מנת להיכנס למערך הכניסה ולאתר.
- מערך הכניסה כפי שמוצג אינו משרת במלואו את צרכי התפעול של האתר. רשטיג"ל צריך מחסנים, חדרים, חצר משק, חללים לצרכי תפעול. ניכרת חוסר פרופורציה ביחס למשרד הארכיאולוגיה.
- יורי: היכן תהיה התצוגה הארכיאולוגית מיקום השירותים במרכז מערך הכניסה אינו נכון.
- נתי צמרת: הרודיון תחתית מצאת לפני מערך הכניסה על כן יש לגדר קטעים שונים באתר. מיקום הקופה בעייתי מבחינת השליטה באתר ונגישות האנשים. הקופה צריכה לרדת לתחתית מערך הכניסה. מספר תאי השירותים קטן.
- כל ארעי הוא הקבוע, על כן מתנגד להקמת מרכז המבקרים על ההר בעוד שמערך הכניסה יהיה בתחתיתו. אין אפשרות לשלוט על האתר בצורה כזאת.
- אלון לוי: החלק החשוב במערך הכניסה הוא מרכז המבקרים - מרכז מידע איזורי. יש להעלות את הקופה דווקא לקצה העליון של מערך הכניסה. בעיית גישה למערך הכניסה. חנויות קטנות מדי, אין קשר פיסי בין החנויות.
- איתי בקר: תידרש תוספת בצוות תפעול האתר.
- אורן גוטפלד: הדרישות המוצגות כאן חורגות הן מהפרוגרמה שתוכננה למערך הכניסה והן מתקציב הפרוייקט. יש לזכור שמדובר בתכנית למערך הכניסה הזמני.
- זאב מרגלית: אי בהירות לגבי מיקום הקופה. מדובר באתר נסיעה, דהיינו עולים ויורדים מהרכב מספר פעמים. התכנון הפנימי של הקומפלקס אינו נכון. תוספת של חנות מזכרות קבועה, חנויות רבות מדי שיעמדו כפיל לבן במשך השנה.

3. כספים - אורן גוטפלד:

הועבר סכום ראשוני בסך 180,000 ש"ח עבור חודשים מאי - אוגוסט בשל החלטת רשטיג"ל לתשלום שוטף + 60, הפרוייקט נמצא בגירעון תקציבי של חדשיים. אין יותר באפשרותנו לשלם ולתת הלוואות גישור לפרוייקט מכספיו הפרטי. במידה ולא ימצא פתרון מידי לבעיה זו, ניאלץ להפסיק את עבודות הפרוייקט עד לקבלת המימון. הנני מבקש להעביר את תקציב החפירות הארכיאולוגיות, השימור והשחזור, ישירות לחברה לחקירת א"י ועתיקותיה, שהיא הגוף המבצע של סעיפים אלה. מכתב ברוח זו יצא לגבי נירה פרץ. החמ"ת עשה כל שביכולתו על מנת להעביר את הסכום הראשוני תוך מספר ימים מועט ביותר ולו חתונה.

המינהל האזרחי ליהודה ושומרון - קמ"ט שמירת הטבע והגנים הלאומיים

נורית ברמן - יש הסכמה מצידנו למהלך שכזה בתנאי שתישמר המסגרת התקציבית שנקבעה בחוזת. גם לחמ"ת לוקח כ-38 יום להעביר כספים. החמ"ת יכינו נספח ברוח הזו לחוזה.

זאב מרגלית - גם מצידנו יש הסכמה עקרונית למהלך שכזה ובתנאי שלא תיגרע תקורה על ידי החברה לחקירת א"י ועתיקותיח (הגוף המבצע של סעיפי השימור השחזור והחפירות הארכיאולוגיות).

4. סיור של הנוכחים באתר - הערות:

נורית ברמן וליטל ידן - מערך הכניסה החדש קרוב מדי לבסיס הצבאי. גדרות התיל, מגדלי השמירה וקיר המגן מבטון פוגעים מבחינה תיירותית.
זאב מרגלית: יש להזיז את מיקום מערך הכניסה ממקומו הזמני למקום הקבע שלו. ע"י כך יתרחק מערך הכניסה מהבסיס הצבאי, נקבל מגרש חניה גדול במקום בו המערך היה אמור לקום, תכנון המערך יהיה הרבה יותר גמיש, למערך תהיה שליטה טובה יותר על האתר.

5. סיכום:

- א. יואל בר-דזר יכין תכנית חדשה למערך הכניסה, במקום החדש שהוצע ע"י זאב מרגלית.
- ב. הפגישה חבאח תדון בתכנון הכולל של האתר - הקשר בין המבנים השונים באתר, מסלולי ההליכה וכ"ו. הפגישה תיערך בעוד כחודש מהיום.
- ג. להכניס את עבודות הבטיחות שעל ההר לסדר העדיפויות.
- ד. חמ"ת ורשטג"ל יקדמו את הנושא התקציבי כדי שהפרוייקט יוכל לשלום את חודשים ספטמבר - אוקטובר.

רשם: אורן גוטפלד

העתקים: משתתפים.
אהרון ורדי / מודי אורון - הרשות לשמירת הטבע והגנים הלאומיים.
יחזקאל קליין - מ. א. גוש עציון.

לוטח:

- מכתבו של יחזקאל קליין.
- מכתבו של אורן גוטפלד.

אסו יתקאל קס"ן

סאוג גירוג
גוס סיון

תעודת כס תחילת יום ראשון 17.10.99

ז' בחשוון תש"ס
17 אוקטובר 1999

לכבוד

אסף ~~גורס~~ ^{גורס}
קמ"ט שמירת הטבע
והגנים הלאומיים.

שלום רב,

הנדון: הערות לפרטי כל

1. בפרטי כל לישיבה מתאריך 16.8.99 מסי הערות לקראת הישיבה ב - 18.10.99 .
ערערתני בעת הישיבה על התקנה שרשמה ע"י הרשטגיל בגובה של 5% וכסך 87,500 ש"ח.
אף גורם שמעורב בחשגת תקציב המיוחד שיועד על ידנו לפתוח אתר ההרודיון לא חשב לקבל עמלח כל שחיא ובודאי שאין אנו מוכנים כי גופים אחרים יהיו אשר יהא "וגזרו קופון" על עבודה שבוצעה בידי אחרים!
זה היה תוכן הדברים, לא נרשם כל אזכור לכך!
  2. נרשם בפלטקל^ר כי בקשתי שהתקציב הבא ישמש לרכישת שולחנות וכסאות למבניט!! היותכן!
לפרטקל צורף מכתבי מה - 12/8 בו נרשמו שני סעיפים.
סעיף מס' 2 רשום כי הכספים הנוספים שיגוייסו מעבר לתקציב המופעל כעת יופנו במלואם למימוש תוכניותנו באתר!
כאשר חבהרנו כי הם יופנו בראש ובראשונה לנושא מכלול מרכז המבקרים ובמידה וישאר תקציב הוא יופנה לנושא שימור, שיחזור וכו'.
- א. נא תיקון הערתי בפרטכל מסודר.
ב. נא התייחסות להערותי בסעיף 1.

בכבוד רב,

יחזקאל קליין

צומת גוש עציון 90433 טל. 02-9938388 , 02-9934040 , 02-9934949 .פקס
Gush Etzion Junction 90433 Tel. 02-9934040, 02-9938388 Fax 02-9934949

המינהל האזרחי ליהודה ושומרון - קמ"ט שמירת הטבע והגנים הלאומיים

פרוייקט הרודיון

15.10.99

לכבוד:
הגבי נירה פרץ
סמנכ"לית כספים
החברה הממשלתית לתיירות

הנדון: הרודיון - תשלום לחברה לחקירת א"י ועתיקותיה

נירח שלום.

1. בחמשך למכתבך מיום ה-4.10.99, מצ"ב תשריט נלווה להזמנת העבודה ע"י החברה לחקירת א"י ועתיקותיה. מתוך התשריט ניתן ללמוד כי עבודת החברה לחקירת א"י חופפת את תחום הפרוייקט המוסכם עם החמ"ת.

2. סך כך העבודות האמורות להתבצע ע"י החברה לחקירת א"י ועתיקותיה מסתכמות על פי הנספח לחוזה בכ-650,000 ש"ח + מע"מ. בהתאם לכך, אין חריגה מתקציב החמ"ת כפי שהוקצה לסעיף החפירות הארכיאולוגיות ולסעיף השימור והשחזור:

חפירות ארכיאולוגיות: 150,000 ש"ח

שימור ושחזור: 500,000 ש"ח

מע"מ וניהול פרוייקט: עד 250,000 ש"ח

3. הנני מבקש להעביר את סעיפי תקציב החפירות הארכיאולוגיות, השימור והשחזור, ישירות לחברה לחקירת א"י ועתיקותיה, דבר לו יש חסכמה עקרונית ע"י חברי צוות היגוי הרודיון. כיוון שהתחלט בפרוייקט שלושה חדשים לפני קבלת הסכום הראשוני, אנו נמצאים בניגור תמידי שאינו מאפשר לנו להגדיל את מספר הפועלים, לשלם משכורות בומן לפועלים המקומיים שאינם יכולים לחכות שוטף + 60, לציוד המיכני ולאנשי הצוות. אין לי ספק שמהלך כזה יהווה תרומה חשובה ותנופה לפרוייקט.

נכבוד
אורן גוטפלד
מנהל פרוייקט הרודיון

השתקים: גבי נורית ברמן - חמ"ת
פרופ' אהוד נצר - האוניברסיטה העברית
זאב מרגלית / יצחק גרוסמן / אסף גוטפלד - רשטג"ל
יחזקאל קליין - מועצה איזורית גוש-עציון

החברה
הממשלתית
לתיירות

ISRAEL GOVERNMENT TOURIST CORPORATION

פיק

ת"ש
י"ג - תמוז

אל: אגנן גאטלז

מאת: נורית ברמן

עמודים: כולל עמוד זה

עמך פלוניק מולטין

תאריך: 4.10.99

מלפון:

בנושא: הולצין תאלם צה (היה לטו אלתקלג)

דחוף למיפול לתשובה לידיעה

זכאן אבנשן זנבן ותאם אשתנו
 נא בלג אלונו. גיהל רחיה אשתנו
 לעבדה אלקם אלא היה אקויה אלו
 יש אלונו כי תחום אלונו הימרה
 חולל את תחום הפולניק הימרה אלו

כמו כן אלא והינן (יוצאנה אלקם אלו הינן)
 אלקם מתקרב והמג נלי שהינה לאלו
 הולצין שחנני יש אלו אלו אלו
 הדימון (הימרה) כמנו אלו אלו

סה נ. פלי - כולן
העתקים: ג. יצין - כולן

ט"ז תמוז, תשנ"ט
30 יוני, 1999

סימוכין: 99-02-3424

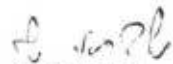
לכבוד
מר דוד קופלוביץ
ראש המועצה המקומית
מעלה אפרים

שלום רב,

הנדון: השלמת טיילת נור

מתכבד להודיעך כי בעקבות פנייתכם משרד התיירות באמצעות החמ"ת, יסייע בסך של 150 אלף ש"ח לפיתוח תשתיות תיירותיות בשנת התקציב 1999, בתואם לתוכנית עבודה שתגובש עם החברה הממשלתית לתיירות.

בברכה,

שבתאי שי

העתקים: מר משה קצב, סגן רה"מ ושר התיירות
מר חזי צאיג, מנכ"ל חמ"ת

ט"ז תמוז, תשנ"ט
30 יוני, 1999

סימוכין: 99-02-3424

לכבוד
מר שאול גולדשטיין
ראש המועצה האזורית
גוש עציון

שלום רב,

הנדון: הרודיון

מתכבד להודיעך כי בעקבות פנייתכם משרד התיירות באמצעות החמ"ת, יסייע בסך של 1.75 מליון ש"ח לפיתוח תשתיות תיירותיות בגן הלאומי הרודיון בשנת התקציב 1999, בתואם לתוכנית עבודה שתגובש עם החברה הממשלתית לתיירות.

בברכה,

שבתאי שי

העתקים: מר משה קצב, סגן רה"מ ושר התיירות
מר חזי צאייג, מנכ"ל חמ"ת
מר אהרון ורדי, מנכ"ל הרשות לשמירת הטבע והגנים הלאומיים

08.06.1999

פרויקט הרודיון

תכנית העבודה המעודכנת לשנת 1999

שח	350,000	י. (16) י. 37 - 500,000	מכלול הכניסה: כולל מגרשי חנייה שלב א'
שח	300,000	- 50?	כולל יחידת קופה ושירותים, מבנים ארעיים להזדרכה ולמשלחת החפירות. גן הבריכה
שח	550,000	- 50?	כולל השלמת הפיתוח הבסיסי, מערכת מים ונסיעות ראשוניות. שימור -- שיחזור: בית מרחץ ואזור בניין מונומנטלי
שח	200,000	- 50?	כולל השלמת מבנה בית המרחץ והכנת אזור הבניין המונומנטלי לביקורים. חפירות ארכיאולוגיות
שח	100,000		השלמת החפירות בחזית בית המרחץ ובחזית הבניין המונומנטלי. עבודות בטיחות על ההר (כולל מנהרות בר כוכבא)
שח	250,000		עבודות בטיחות דחופות והעמדת עמודים מחדש מעמ וניהול פרויקט כולל העסקת פרויקטור
=====			
שח	1,750,000		ס"ה

ד.ב.ר.
167.

המינהל האזרחי ליהודה ושומרון - קמ"ט שמירת הטבע והגנים הלאומיים

יואל זכרון

29-04-1999

18 אפריל, 1999
יום ראשון ב' אייר תשנ"ט
ש/287

סיכום פגישה שהתקיימה בתאריך ה-15/4/99.

נושא הפגישה: קידום פיתוח / הנעת הרודיון.

משתתפים: אדריכל יואל בר דור.

אריכאולוג קלמן יעקב.

ליטל דיין - חמ"ת.

איתי בקר-החטיבה להתיישבות.

אהרון לוי/אסף גוטפלד-הרשות לשמירת הטבע והגנים הלאומיים.

בפגישה הוחלט:

1. לאשר תוכנית עבודה מוצעת על פי השינויים הבאים: הקמת עבודות שימור בכנסייה הצפונית ב-100,000 ש"ח ולהעבירם למתחם גן הבריכה.
2. ההסתדרות הציונית מתחייבת להשקיע בפרוייקט 500,000 ש"ח בשנת 1999. סכום זה יושקע במערך הכניסה לתכנית מערך הכניסה ובינוי.
3. הרשות מבקשת לקבל התחייבות תקציבית לאתר מההסתדרות הציונית.
4. הפרוייקט מאושר בתיאום עם חבל ירושלים. איתי בקר יאשר במהירות האפשרית פרויקטור, על מנת שניתן יהיה להתחיל.
5. מימון ביניים לגישור ינתן לאלתר ע"י החטיבה להתיישבות.

רשם: אסף גוטפלד

העתק:

משתתפים.

אהרון ורדי/מודי אורון-הרשות לשמירת הטבע והגנים הלאומיים.

ט"ז תמוז, תשנ"ט
30 יוני, 1999

סימוכין: 99-02-3423

לכבוד
מר בנצי ליברמן
ראש המועצה האזורית
שומרון

פ.י.5

שלום רב,
הנדון: סבסטיה

מתכבד להודיעך כי בעקבות פנייתכם, משרד התיירות באמצעות החמ"ת, יסייע בסך של 180 אלף ש"ח לפיתוח תשתיות תיירותיות בגדן הלאומי סבסטיה בשנת התקציב 1999, בתואם לתוכנית עבודה שתגובש עם החברה הממשלתית לתיירות.

בברכה,

שבתאי שי

העתקים: מר משה קצב, סגן רה"מ ושר התיירות
מר חזי צאייג, מנכ"ל חמ"ת
מר אהרון ורדי, מנכ"ל רשות הגנים הלאומיים
מר יחיאל שמשוני, מנכ"ל החטיבה להתיישבות

ט"ז תמוז, תשנ"ט
30 יוני, 1999

סימוכין: 99-02-3424

לכבוד
מר אליעזר חיסדאי
ראש המועצה המקומית
אלפי מנשה

הנדון: אמצעי המחשה במצפור נוף

שלום רב,

הנדון: אמצעי המחשה במצפור נוף

מתכבד להודיעך כי בעקבות פנייתכם משרד התיירות באמצעות החמ"ת, יסייע בסך של 30 אלף ש"ח לפיתוח תשתיות תיירותיות בשנת התקציב 1999, בתואם לתוכנית עבודה שתגובש עם החברה הממשלתית לתיירות.

בברכה,

לילי
שבתאי שי

העתקים: מר משה קצב, סגן רה"מ ושר התיירות
מר חזי צאייג, מנכ"ל חמ"ת

ט"ז תמוז, תשנ"ט
30 יוני, 1999

סימוכין: 99-02-3424

לכבוד
מר אהרון צור
ראש המועצה האזורית
חוף עזה

שלום רב,

הנדון: השלמת הטיילת

ת"ד 1018
ירושלים 91009

מתכבד להודיעך כי בעקבות פנייתכם משרד התיירות באמצעות החמ"ת, יסייע בסך של 250 אלף ש"ח לפיתוח תשתיות תיירותיות בשנת התקציב 1999, בתואם לתוכנית עבודה שתגובש עם החברה הממשלתית לתיירות.

בברכה,

ל.מ.א.
שבתאי שי

העתקים: מר משה קצב, סגן רה"מ ושר התיירות
מר חזי צאיג, מנכ"ל חמ"ת

ט"ז תמוז, תשנ"ט
30 יוני, 1999

סימוכין: 99-02-3424

לכבוד
מר מרק אסיה
ראש המועצה המקומית
בית אריה

פ. ש.
מר מרק אסיה

שלום רב,

הנדון: אמצעי המחשה במצפור נוף

מתכבד להודיעך כי בעקבות פנייתכם משרד התיירות באמצעות החמ"ת, יסייע בסך של 30 אלף ש"ח לפיתוח תשתיות תיירותיות בשנת התקציב 1999, בתואם לתוכנית עבודה שתגובש עם החברה הממשלתית לתיירות.

בברכה,
פ. ש.
שבתאי שי

העתקים: מר משה קצב, סגן רה"מ ושר התיירות
מר חזי צאיג, מנכ"ל חמ"ת

אל:	אג' אילן יוני, ת.מ.מ.
מאת:	מג' ה'ג'
תאריך:	23/8
חוק מס'	

הנדון: כב'ט אקד - הר תומה / הרצ'יון

סימוכין:

בן אן בילי האריס אבגט אקבא
 מהת.מ.מ. תוז 3 זמ.

בן אבגט ראש האג'ה ב'ו ס'מ טו'יו
 ש'נעק בא'מ'מ' ה'מ'מ' ב'ה'ר'צ'יון
 (3) א'ו'ב' א'ר'א'ט

בב'ו'ה

הא'מ'ק: א'מ'ט ה'א'נ'ב'יל
 א'ק י'מ'מ'

י'כ'ו'ן א'ו'ג'ט (א'מ'ק'ג א'ב 36/9/15)

החברה הממשלתית לתיירות

דואר יומים

30-08-58

יומיום

Handwritten notes, possibly bleed-through from the reverse side of the page. The text is faint and difficult to decipher but appears to contain several lines of text.

Handwritten notes on the right side of the page, possibly a signature or a date.

Handwritten notes at the bottom of the page, including a large, stylized signature or name.

משרד התיירות
המנהל הכללי

לשר החינוך
א/א
לשר החינוך

לשר

8/11/98

שבתאי שי

בצמח ס' תיק.

Handwritten signature and initials in the top left corner.

האוניברסיטה העברית בירושלים

המכון לארכיאולוגיה

הר הצופים, ירושלים 91905; פקס 02-5825548

ירושלים 10.08.98

לכבוד משה קצב
שר התיירות
משרד התיירות, ירושלים

שלום רב

רצופים בזאת תזכיר ומפה העוסקים בכביש עוקף זעורה - האגוד להיסלל מתקוע ועד להר חומה. כביש זה, במסלול המתוכנן, יפגע פגיעה חמורה בפורטנציאל התיירותי הסמון באתר הרודיון - אתר ייחודי בקנה מידה עולמי.

יש לעשות כל מאמץ לפתור את הבעיה לאלתר.

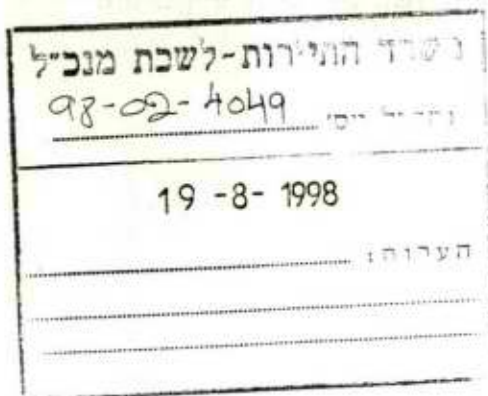
3/8/98

בברכה

פרופ. אהוד נצר

ארכיאולוג האתר

תפוצת התזכיר:

- השר לאיכות הסביבה
- שר התיירות
- הרשות לשמירת הטבע והגנים הלאומיים
- המנהל האזרחי באיו"ש
- יועץ שר הביטחון לענייני התיישבות
- הקמט לארכיאולוגיה באיו"ש
- החברה הממשלתית לתיירות
- מחלקת ההתיישבות של ההסתדרות הציונית
- הקרן הקיימת לישראל
- אמנה
- המועצה האזורית גוש עציון

X

λ

האוניברסיטה העברית בירושלים

המכון לארכיאולוגיה

הר הצופים, ירושלים 91905; פקס 02-5825548

תזכיר: סכנת פגיעה חמורה באתר הרודיון.

בשלבי תכנון מתקדם נמצא עתה כביש "עוקף זעטרה", העומד לחבר את גוש תקוע-נוקדים עם הר חומה וירושלים.

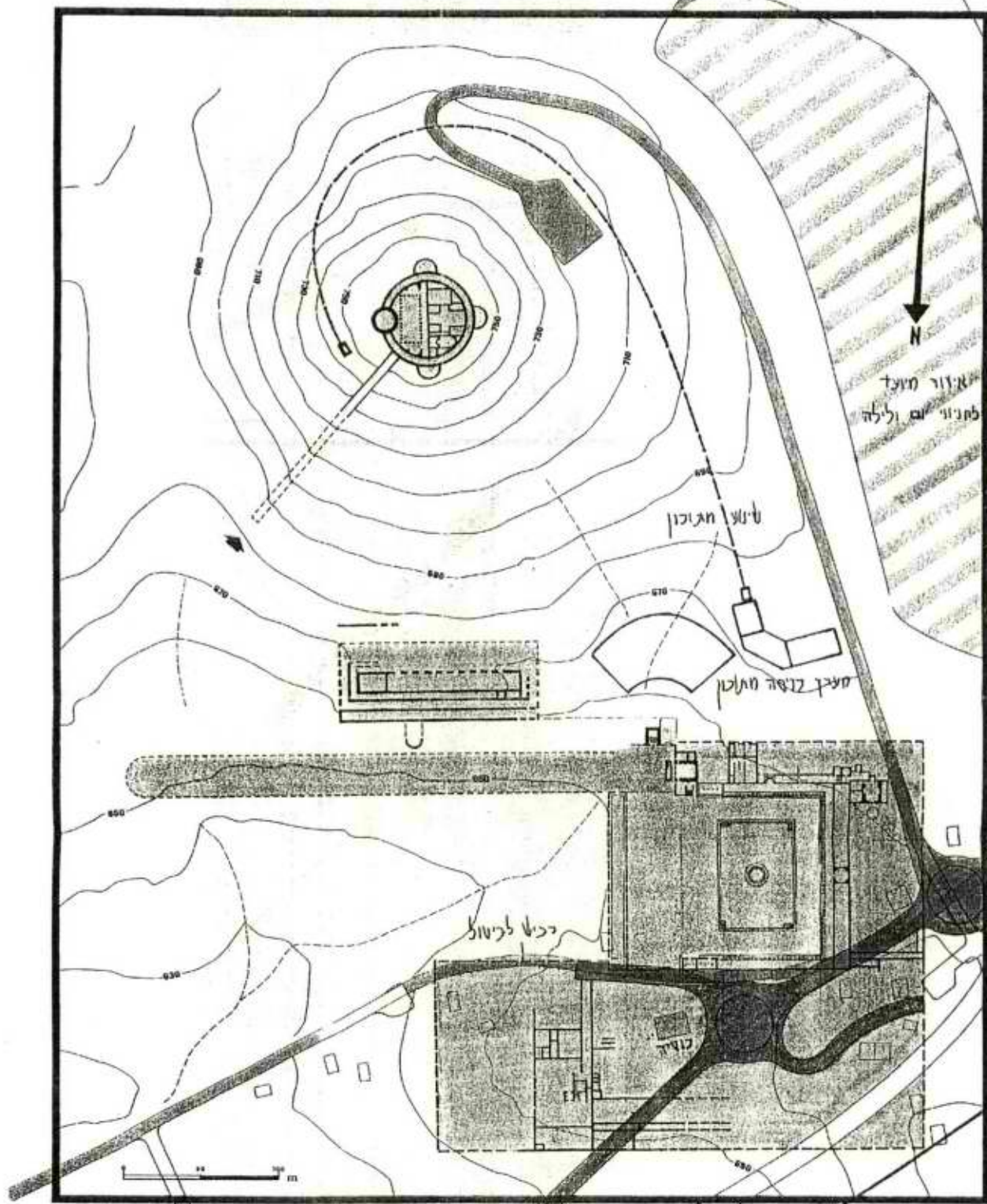
לכביש המתוכנן היתרון של קירוב בפועל של הרודיון אל ירושלים והקלה משמעותית על המבקרים באזור אך יחד עם זאת, -- התואי המתוכנן כעת - חותך את האתר, פוגם בפוטנציאל התיירותי שלו, ויהווה מק בלתי הפיך להרודיון.

הרודיון סומנת בחובה פוטנציאל תיירותי ממדרגה ראשונה ואלמלא האינתיפדה והשלכותיה היו הביקורים באתר מגיעים היום, ללא ספק, לכלל 400,000 עד 500,000 איש בשנה! האתר הינו ייחודי מבחינה ארכיאולוגית (מעין "ספינת הדגל" של הורדוס - ה"ורטייל" שלו), והוא מוכר וידוע לציבור הארכיאולוגים בכל רחבי העולם!

אתר הרודיון איננו מצטמצם בהר והמבנה העגול המרשים והאתר הפרוש למרגלות ההר - הרודיון התחתית - מהווה חלק בלתי נפרד ממנו. בשנים 87-1984 היתה הרודיון התחתית בתנופת עבודות פיתוח (בהשתתפות החמת, ההסתדרות הציונית, רשות הגנים, קק"ל והמועצה האזורית), ובמקום נעשו עבודות בינוי נרחבות כולל שיחזור בריכת הענק והקמת שלושה טורי עמודים מרשימים.

הכביש העובר היום בתחום האתר חותך אותו לשניים ואזור נרחב של האתר ההרודיאני, מצוי מצפון לכביש, אזור המהווה חלק מן הפיתוח העתידי של האתר. הכביש המתוכנן חותך את החלק הצפוני של האתר בקו אלכסוני הבולט לעיין ופוגם באתר ללא כל תקנה. נציין כי המבטים על האתר המתוכנן מן ההר הם חלק מ"נכסי צאן ברזל" של האתר. (ראה חומר איורי הנספח למכתבי זה.)

יש לעשות מאמץ מידי למציאת פתרון חליפי הניתן ליישום באם הכביש המתוכנן בתחום האתר יחז כ 80 מ מערבה -- עדין בתחום שטח C! אם הדבר יסתבר כבלתי אפשרי יש לחשוב גם על פתרונות רדיקלים כמו מנהרה, שניתן יהיה ליישם (מיד או בעתיד) ואשר ימנעו את הפגיעה באתר.

אזור חקלאי
 פתוח עם ויליה

שילוח חקלאי

מעבר בריחה חקלאי

כניס לביטול

גן לאומי הרודיון

מסלול בין לעמ' א.ל.מ.

מסלול בין לעמ' א.ל.מ.

- גינה מתקבן
- חמם בעצמאות (לשימוש עם גינה)
- כניס קיים
- כניס מתקבן (עוקף יערה)
- כניס מוצע

מאת: ד"ר חיים ארלוזורוב - איגוד האמנים

יום רביעי, חשון כ"ב, תשנ"ט
11 נובמבר, 1998

פגישה בנושא הרודיון שהתקיימה ב- 13.10.98

נוכחים: עופר לאופמן, עמוס ניר, שלום נסימי

ליטל ידין, נורית

אסף גוטפלד

פרופ' אהוד נצר

דיון:

עפר - מטרת הכינוס הוא לטקס עצה כיצד לרכז משאבים ולהטות את ההרודיון למעמדו הראוי בתכנון ובביצוע בטווחי זמן קצרים תוך התחשבות בלוח הזמנים הפוליטי וההתיישבותי של האזור.

אהוד - כיום אפשרות לקדם את פיתוח האתר התחתון שלהערכתו "בשל" לפיתוח תיירותי, יש לקדם את הפיתוח של כלל המיתחם על מנת שהוא יקבל את המעמד הראוי לו ויסייע להשאיר אותו בסיכומו של דבר בשליטת מדינת ישראל.

אסף - לדעתי יש להשקיע גם משאבים באתר העליון שנדרש בו שיפור תשתיתי שיאפשר גם תחזוקה יותר טובה ואיכותית של האתר, כך שרמת האתר העליון שהוא כיום המוקד האטרקטיבי תישמר ואף תשתפר.

ליטל - אני מציעה להכין תוכנית רב שנתית שתהיה בנויה על שילוב של מספר גופים שישתתפו בכלל המקורות שידרשו לפיתוח. יש לציין שבתוכנית הפיתוח צריך להתייחס גם להיבטים התחזוקתיים והתיפעליים שהערכות מתאימה בהם מהווה מבחינתנו תנאי לכניסה לפרוייקט.

אהוד - נושא נוסף - בעיתי הוא תכנון הכביש החדש החותך את האתר הפוטנציאלי. נפגש עם מתכנני הכביש והציע חלופה אחרת שנבחנת על ידם ועל פניו נראית בעייתית מבחינה הנדסית. אני מציע לא לפסול את החלופה שלי שאני מניח כי היא אפשרית בעלויות גבוהות וגם אם נגשים לביצוע אולי את הקטע של האתר לא לממש ולשאיר עם חיבור זמני שיתבסס על הכביש הנוכחי ולחכות לעיתוי שיאפשר את מימוש האופציה העוקפת.

עופר - צריך לוודא שלא יוצר בענין קונפליט בין האינטרס הישבי והאינטרס התיירותי.

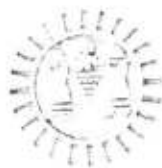
סיכום:

צוות משותף לרג"ל ולחמ"ת ולאיוור יכין תוכנית פיתוח רב שנתית שתובא לדיון.

רשם: עמוס ניר

תמוצה: למשתתפים
יחזקאל קליין

18-11-1998

החברה
הממשלתית
לתיירות

ISRAEL GOVERNMENT TOURIST CORPORATION

24 באוגוסט 1998
ב' באלול התשנ"ח
מספרנו: 8449

לכבוד
פרופ' אהוד נצר
המכון לארכיאולוגיה
האוניברסיטה העברית
הר הצופים
ירושלים - 91905

שלום רב,

הנדון: הרודיון

סימוכין: מכתבך למר חזי צאיג מיום 10.8.98

מנכ"ל החמ"ת בקשני להשיב למכתבך.
החמ"ת מודעת לפגיעה הפוטנציאלית החמורה בהרודיון עקב תכנון כביש עוקף זעתרה,
ולשם כך אנו מנסים לתאם ישיבה עם כל הגורמים הנוגעים בדבר, כולל מתכנני הכביש.

בבדחה,

ליטל ידון, סמנכ"ל תכנון

העתק: מר חזי צאיג, מנכ"ל חמ"ת

ד"ר - תרצה

מאמר - 10.8.98

האוניברסיטה העברית בירושלים

המכון לארכיאולוגיה

הר הצופים, ירושלים 91905; פקס 02-5825548

ירושלים 10.08.98

לכבוד חיי צאיג, מנכל
החברה הממשלתית לתיירות
ירושלים

שלום רב

רצופים בזאת תזכיר ומפה העוסקים בכביש עוקף זעתרה - האמור להיסלל מתקוע ועד להר חומה.
כביש זה, במסלול המתוכנן, יפגע פגיעה חמורה בפוטנציאל התיירותי הסמוך באתר הרודיון - אתר ייחודי
בקנה מידה עולמי.

יש לעשות כל מאמץ לפתור את הבעיה לאלתר.

בברכה

פרופ. אהוד נצר
ארכיאולוג האתר

תפוצת התזכיר:

- השר לאיכות הסביבה
- שר התיירות
- הרשות לשמירת הטבע והגנים הלאומיים
- המנהל האזרחי באיו"ש
- יועץ שר הביטחון לענייני התיישבות
- הקמט לארכיאולוגיה באיו"ש
- החברה הממשלתית לתיירות
- מחלקת ההתיישבות של ההסתדרות הציונית
- הקרן הקיימת לישראל
- אמנה
- המועצה האזורית גוש עציון

מס' תעודת זהות	מס' תעודת זהות
8691-90-03-1	

משרד החינוך והתרבות
מחלקת המורשת

האוניברסיטה העברית בירושלים

המכון לארכיאולוגיה

הר הצופים, ירושלים 91905; פקס 02-5825548

תזכיר: סכנת פגיעה חמורה באתר הרודיון.

בשלבי תכנון מתקדם נמצא עתה כביש "עוקף זעטרה", העומד לחבר את גוש תקוע-נוקדים עם הר חומה וירושלים.

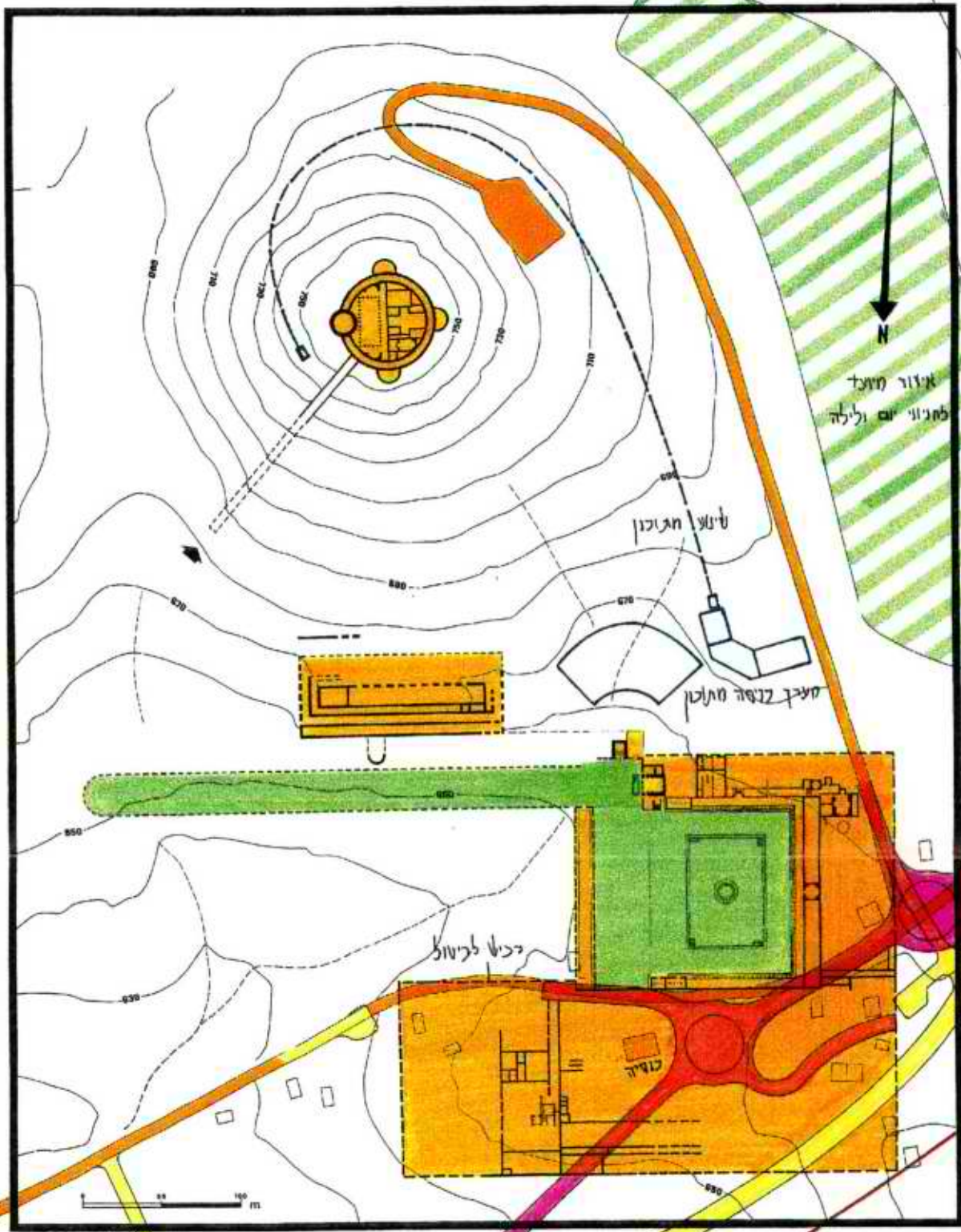
לכביש המתוכנן היתרון של קירוב בפועל של הרודיון אל ירושלים והקלה משמעותית על המבקרים באזור אך יחד עם זאת, -- התואי המתוכנן כעת - חותך את האתר, פוגם בפוטנציאל התיירותי שלו, ויהווה מק בלתי הפיך להרודיון.

הרודיון טומנת בחובה פוטנציאל תיירותי ממדרגה ראשונה ולולי האינתיפדה והשלכותיה היו הביקורים באתר מגיעים היום, ללא ספק, לכלל 400,000 עד 500,000 איש בשנה! האתר הינו ייחודי מבחינה ארכיאולוגית (מעין "ספינת הדגל" של הורדוס - ה"ורטייל" שלו), והוא מוכר וידוע לציבור הארכיאולוגים בכל רחבי העולם!

אתר הרודיון איננו מצטמצם בהר והמבנה העגול המרשים והאתר הפרוש למרגלות הר - הרודיון התחתית - מהווה חלק בלתי נפרד ממנו. בשנים 1984-87 היתה הרודיון התחתית בתנופת עבודות פיתוח (בהשתתפות החמת, ההסתדרות הציונית, רשות הגנים, קק"ל והמועצה האזורית), ובמקום נעשו עבודות בינוי נרחבות כולל שיחזור בריכת הענק והקמת שלושה טורי עמודים מרשימים.

הכביש העובר היום בתחום האתר חותך אותו לשניים ואזור נרחב של האתר ההרודיאני, מצוי מצפון לכביש, אזור המהווה חלק מן הפיתוח העתידי של האתר. הכביש המתוכנן חותך את החלק הצפוני של האתר בקו אלכסוני הבולט לעיין ופוגם באתר ללא כל תקנה. נציין כי המבטים על האתר המתוכנן מן ההר הם חלק מ"נכסי צאן בוזל" של האתר. (ראה חומר איורי הנספח למכתבי זה.)

יש לעשות מאמץ מיידי למציאת פתרון חליפי הניתן ליישום באם הכביש המתוכנן בתחום האתר יוח כ 80 מ מערבה -- עדין בתחום שטח C! אם הדבר יסתבר כבלתי אפשרי יש לחשוב גם על פתרונות רדיקלים כמו מנהרה, שניתן יהיה ליישם (מיד או בעתיד) ואשר ימנעו את הפגיעה באתר.

איזור חתוכון
 למינוי יום ולילה

טינע חתוכון

מעיבד בנפיה חתוכון

כביש לביטול

גן לאומי הרודין

מסלול בן ארבע סל"מ

מסלול בן לאומי ספורט

- גיבן מתוכנן
- תחום בעתידיות (לשימוש עם גיבון)
- כביש קיים
- כביש מתוכנן (עוקף יעטרבה)
- כביש מוצע

מאת: א. רייז. אילוס. (נר) - אי. אילוף. מאת:

האוניברסיטה העברית בירושלים

המכון לארכיאולוגיה

הר הצופים, ירושלים 91905; פקס 02-5825548

ירושלים 10.08.98

לכבוד חזי צאיג, מנכל
החברה הממשלתית לתיירות
ירושלים

שלום רב

רצופים בזאת תזכיר ומפה העוסקים בכביש עוקף זעתרה – האמור להיסלל מתקוע ועד להר חומה.
כביש זה, במסלול המתוכנן, יפגע פגיעה חמורה בפורטנציאל התיירותי הטמון באתר הרודיון – אתר ייחודי
בקנה מידה עולמי.

יש לעשות כל מאמץ לפתור את הבעיה לאלתר.

בברכה

פרופ. אהוד נצר
ארכיאולוג האתר

תפוצת התזכיר:

השר לאיכות הסביבה
שר התיירות
הרשות לשמירת הטבע והגנים הלאומיים
המנהל האזרחי באיר"ש
יועץ שר הביטחון לענייני התיישבות
הקמט לארכיאולוגיה באיר"ש
החברה הממשלתית לתיירות
מחלקת ההתיישבות של ההסתדרות הציונית
הקורן הקיימת לישראל
אמנה
המועצה האזורית גוש עציון

האוניברסיטה העברית בירושלים

המכון לארכיאולוגיה

הר הצופים, ירושלים 91905; פקס 02-5825548

תזכיר: סכנת פגיעה חמורה באתר הרודיון.

בשלבי תכנון מתקדם נמצא עתה כביש "עוקף זעטרה", העומד לחבר את גוש תקוע-נוקדים עם הר חומה וירושלים.

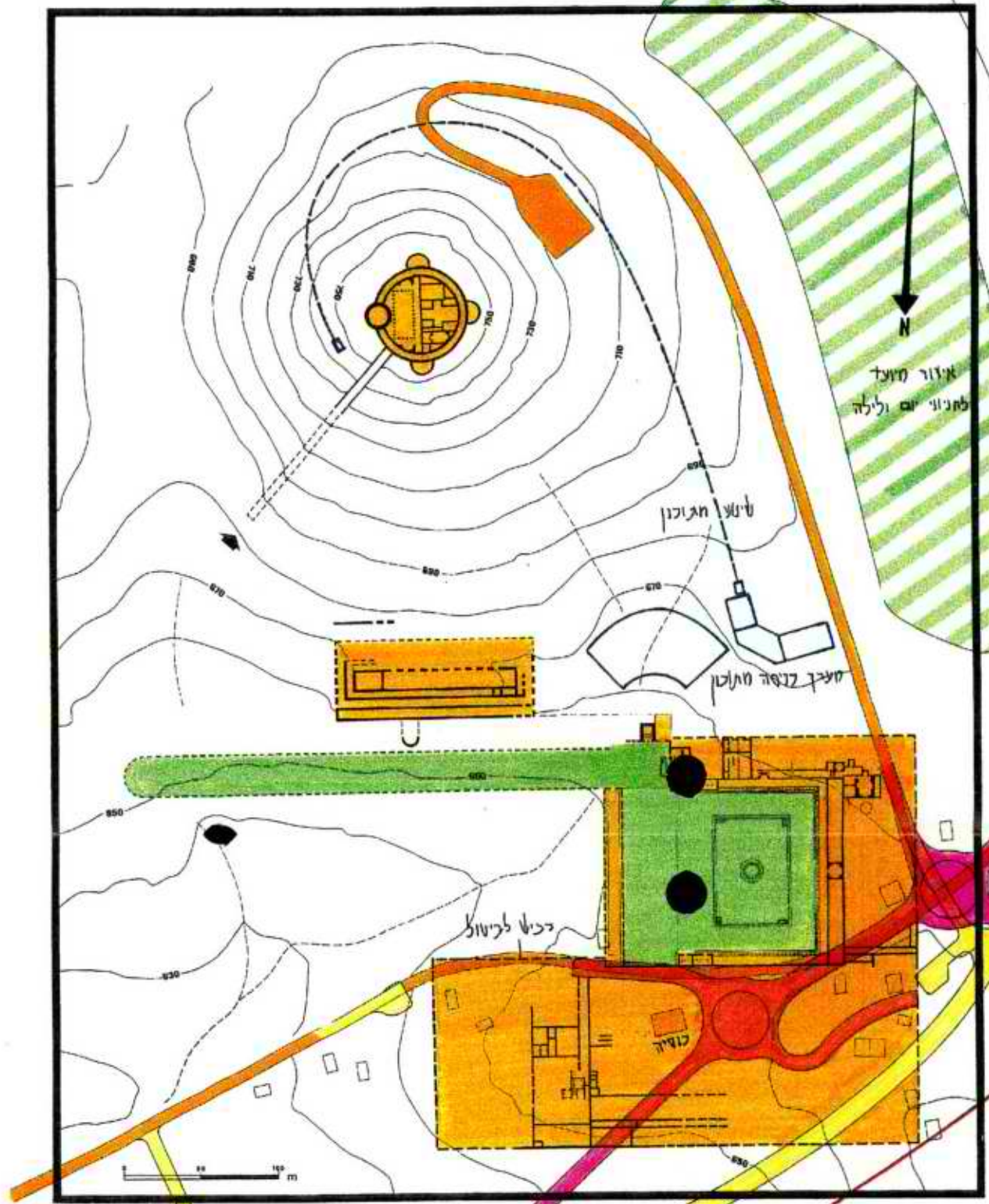
לכביש המתוכנן היתרון של קירוב בפועל של הרודיון אל ירושלים והקלה משמעותית על המבקרים באזור אך יחד עם זאת, -- התוואי המתוכנן כעת -- חותך את האתר, פוגם בפוטנציאל התיירותי שלו, ויהווה מק בלתי הפיך להרודיון.

הרודיון טומנת בחובה פוטנציאל תיירותי ממדרגה ראשונה ואלמלא האינתיפדה והשלכותיה היו הביקורים באתר מגיעים היום, ללא ספק, לכלל 400,000 עד 500,000 איש בשנה! האתר הינו ייחודי מבחינה ארכיאולוגית (מעין "ספינת הדגל" של הורדוס - ה"ורטייל" שלו), והוא מוכר וידוע לציבור הארכיאולוגים בכל רחבי העולם!

אתר הרודיון איננו מצטמצם בהר והמבנה העגול המרשים והאתר הפרוש למרגלות הר - הרודיון התחתית - מהווה חלק בלתי נפרד ממנו. בשנים 87-1984 היתה הרודיון התחתית בתנופת עבודות פיתוח (בהשתתפות החמת, ההסתדרות הציונית, רשות הגנים, קק"ל והמועצה האזורית), ובמקום נעשו עבודות בינוי נרחבות כולל שיחזור בריכת הענק והקמת שלושה טורי עמודים מרשימים.

הכביש העובר היום בתחום האתר חותך אותו לשניים ואזור נרחב של האתר ההרודיאני, מצוי מצפון לכביש, אזור המהווה חלק מן הפיתוח העתידי של האתר. הכביש המתוכנן חותך את החלק הצפוני של האתר בקו אלכסוני הבולט לעיין ופוגם באתר ללא כל תקנה. נציין כי המבטים על האתר המתוכנן מן ההר הם חלק מ"נכסי צאן ברזל" של האתר. (ראה חומר איורי הנספח למכתבי זה.)

יש לעשות מאמץ מיידי למציאת פתרון חליפי הניתן ליישום באם הכביש המתוכנן בתחום האתר יוח כ 80 מ מערבה -- עדין בתחום שטח IC! אם הדבר יסתבר כבלתי אפשרי יש לחשוב גם על פתרונות רדיקלים כמו מנהרה, שניתן יהיה ליישם (מיד או בעתיד) ואשר ימנעו את הפגיעה באתר.

איזור מועד
למנוי יום ולילה

טיול חקובן

מעבר בנפח חקובן

בניין לביטול

גן לאומי הרודין

מסלול בן ארבעה ק"מ

מסלול בן לארבעה ק"מ

- גן מתקבן
- תחום המעבדות (לשימוש עם גינון)
- בניין קיים
- בניין מתקבן (עוקף יערה)
- בניין מוצע

סוכן אר. סלומי. ארזי (נב) - איכילוב, הארץ

ਨਾਮ

ਗੁਰਮਤਿ

ਗੁਰਮਤਿ

ਗੁਰਮਤਿ

ਗੁਰਮਤਿ

ਗੁਰਮਤਿ

ਗੁਰਮਤਿ

האוניברסיטה העברית בירושלים

תאריך 25.1.98

אל: א.טל. ע"מ
מאת: ס.כ"צ נ.כ"ל
הנדון: ס"א, ביה"ב, ביה"ב

א.טל. ש"א

שלמה זקניה אהרן א.ס"ר
ביה"ב, ביה"ב

בא"מ ו"א ז"א א"א, ז"א
א"א, ב"א, ז"א

חברה הממשלתית לניירות

דואר יבנה

1998-01-25

במיון

א"א

א"א 5815289
א"א 053 513 853
א"א 5818 318

ג. חשבון הוצאות למועצה אזורית

12.1.82

no. 101

date 12/1

from London to Glasgow

101

London to Glasgow

101

London to Glasgow

101

101

101

101
101
101

101
101
101

האוניברסיטה העברית בירושלים
המכון לארכיאולוגיה

25.1.98

לכבוד עופר לאופמן, חבל ההר, מח' ההתיישבות
אהרון לויתן, רג"ל

הנדון: תכנית עבודה להרודיון 1998

בהמשך לסיכום הישיבה שהתקיימה במשרדו של עופר לאופמן ב 1.12.97 הנני
לפרט תכנית עבודה מוצעת לשנת 1998:

עבודות שימור-שיחזור בהרודיון התחתית:

שלב ראשון בשיחזור בית המרחץ בהרודיון התחתית ע"פ התכניות שמכין
האדריכל יואל ברדור. השלב הראשון יכלול הרמת קירות ובמידת האפשר גם
קירוי בגג. הכוונה להביא את המבנה למצב שניתן יהיה לנעול אותו ולמנוע
כניסת אנשים שלא בפיקוח.

בתוך הבניין יערכו אך ורק עבודות שימור הכרחיות (כמו חיזוק טיח
ופסיפסים). עבודות אחרות כמו גשרים מעקות שילוט ועוד יידחו לשלב שני.
במידה והתקציב יאפשר, יעופר עבודות של חיזוק קירות גם בחלקים אחרים
של הרודיון התחתית.

חפירה ארכיאולוגית:

החפירות יערכו ב 3 גזרות (מרבית העבודה בגזרות מס' 1 ו 2):

1. בסמוך לבית המרחץ:
העבודה כאן תסייע במידע לחשיבו להבנת בית המרחץ ותאפשר פיתוח נאות
של השטח הסמוך אליו.
2. באיזור בו אנו מנסים לאתר את קברו של הורדוס.
3. באיזורים אחרים של האתר במסגרת "הפגנת נוכחות".

אני מקווה שבמהלך החודש הקרוב נוכל להשלים את התכנון ולגשת להתארגנות
ולביצוע עבודות השיחזור. במידה והיקף התקציב יגדל מעל למסגרת של חצי
מליון שח ניתן יהיה לגשת לשלב שני של שיחזור המרחץ כמו גם להרחבת היקף
החפירות הארכיאולוגיות והגדלת עבודות חפירה ופיתוח (כמו השלמת עבודות
שנפסקו באמצע ב 1987 באיזור הבריכה, הוצאת ערמות עפר וכיו"א).

בכבוד רב
פרופ' אהוד נצר

העתיקים: למשתתפים בישיבה הנ"ל

לילא אלי

מלחמי וחלומי ענין מלחמי

מן הסוג האלתי בהרצון

היחסי. זהו הממשלתי לתיירות

דואר ופוסט

דפוק לתיירות הארץ

10-02-1998

הצ'ק מלחמי ענין מלחמי

לודיעה

קב"מ (ה)

מלחמי

1888

John W. ...

...

...

...

...

...

John W. ...

הרודיון מוכרת לקהל הרחב כהר מלאכותי דמוי הר-געש אשר בתוכו מסתתר מבצר-ארמון, כהר הנושא את שמו של הורדוס המלך הבנאי. בפועל מהווה ההר רק חלק ממכלול ענק, המשתרע על שטח של כ- 200 דונם, מכלול אשר נבנה בו זמנית ובתכנון אחיד. הרודיון, לכשנבנתה, שימשה: (1) כארמון קיץ ענק (2) כיד לשמו של הורדוס ולנצחנו במקום (3) כבירת מחוז (4) כאחוזת קברו של המלך.

רובו של המכלול המלכותי נמצא מצפון להר ולמרגלותיו - זוהי "הרודיון התחתית" אשר כמעט ואיננה מוכרת כיום למבקרים באתר. כאן שולבו בבניין הארמון גני נוי נרחבים ובמרכזם ברכת מים גדולה (45 x 70 מ'). לשם הקמת הבניינים השונים וגני הנוי המפוארים נעשו בהרודיון התחתית עבודות בניין ועפר בהיקף נרחב. רישומם ניכר עד היום בשטח בדמות משטחי ענק וקירות תמך, חלקם גלויים לעין וחלקם מכוּסוּים בשפכים.

קטעים שונים מהרודיון התחתית נחפרו ב-8 השנים האחרונות ע"י משלחת מהמכון לארכיאולוגיה באוניברסיטה העברית בשיתוף הקמ"ט לארכיאולוגיה החברה לחקירת א"י ועתיקותיה ובסיוע רשות הגנים הלאומיים. נחפרו קטעי אגפים מלכותיים, מוּסַנֵיט, בנייני שרות, ברכת הענק וגני הנוי. מרבית השרידים שייכים לתקופתו של הורדוס אך הסתבר כי באתר מצויים שרידי ישוב ביזנטי אשר כלל 3 (i) כנסיות קטנות שנחשפו אף הן.

השרידים המרשימים ביותר בהרודיון התחתית מתרכזים סביב בניין יוצא דופן (הבניין המונומנטלי) - אולם מפואר מוקף עמודים וגומחות. הבניין מצוי בקצהו של מסלול מלאכותי במידות 25 x 300 מ'. מהותו של הבניין המונומנטלי לא נחבררה אך קיימת אפשרות כי הוא מהווה חלק מאחוזת קברו של הורדוס. לאחרונה נחשפו בצד הבניין אבני בניה מפוארות אשר שימשו לבניין כנסיה ביזנטית אך נלקחו בזמנו ממבנה סמוך אשר אולי היה בית הקבר עצמו. רק המשך החפירות במקום יאפשר קבלת תשובה מלאה לשאלה אשר נוגעת לאתר כולו.

הר ההרודיון נחפר בחלקו בשנות ה-60 והוכן לביקור הקהל ע"י רשות הגנים האחראית על ההר. בבטן ההר מצויה מערכת מנהרות רבות עניין מימי בר כוכבא אשר נחקרה ונחשפה ברובה ע"י משלחת האוניב' העברית, (בשיתוף בי"ס שדה כפר עציון). פתיחת המערכת לקהל תוסיף תימד חדש ועניין לביקור בהר.

ḥḥ

ḥḥ
ḥḥḥḥ

שרידי הרודיון התחתית מהווים פוטנציאל מיוחד במינו לשילוב אינטגרלי של עתיקות בגני נוי - וכפי שהיה כאן בימיו של הורדוס תוך ניגוד בולט למדבר יהודה הסמוך לכאן.

גן העתיקות יאפשר ביקור בשרידים העתיקים למרגלות ההר תוך הנאה מהגנים שינטעו מסביב בחלקם בסגנון הגנים הרומאיים.

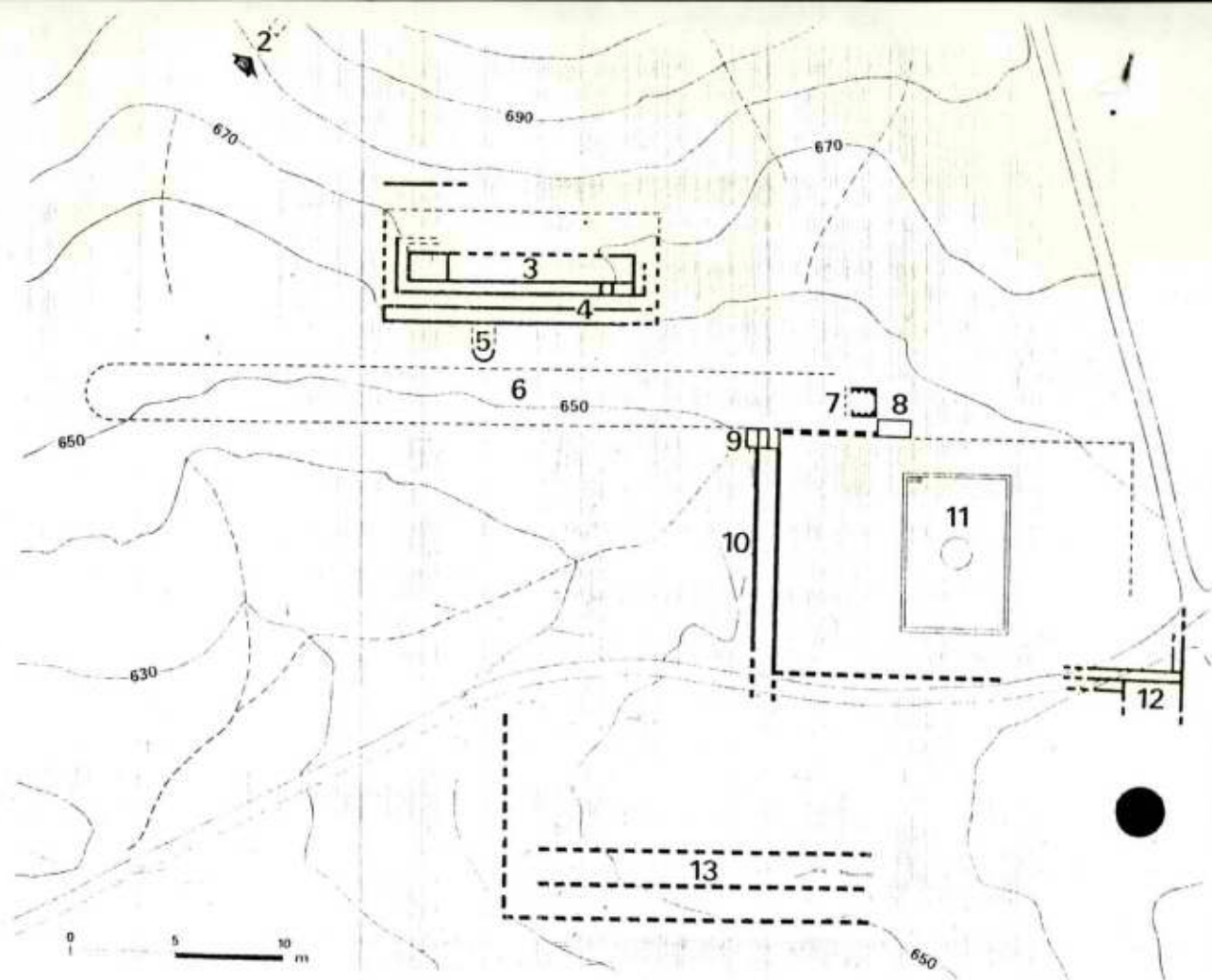
גן העתיקות ייחזיר את הרודיון התחתית למפה" וכל מבקר באתר יהיה מודע לקיום הרודיון התחתית, תוך כדי תצפית מראש ההר (בסיוע משטחי הירק המעובדים, שדרות עצים שילוו את קווי הבניינים וכיו"ב) יוכל המבקר לעקוב בנקל אחר היקפו הענק של האתר ותכנונו המטוּדר והמיוחד.

גן העתיקות יאפשר שילוב בתוכו של חורשות, פינות צל ומקומות לביילוי ומנוחה למבקרים רבים ואף לתושבי האזור.

להרודיון סיפור רקע מרתק המתמקד בחייו הסוערים של הורדוס, בשתי המרידות של היהודים ברומאים ובשרידי הישוב הביזנטי (בעל עניין לקהל המבקרים הנוצרי).

גן העתיקות בהרודיון התחתית בצד ההר עם מערכת המנהרות שבתוכו יהפכו את הרודיון למקום משיכה רב עצמה לתיירות הבאה לירושלים ולבית לחם. שרותי תיירות מפותחים ישלימו את החטר כיום באתר. ווצוגות אור-קול על הרקע הדרמטי של ההר תוך אפשרות לסיור לילי בו (בתאורה נאותה) יכולים אף הם להוסיף כח משיכה עצום לאתר. יש לקחת בחשבון כי לאחר שיפור מערכת הדרכים לאתר ניתן יהיה להגיע אליו תוך כ-15 דקות ממרכז ירושלים

פיתוח גן העתיקות בהרודיון התחתית יהפוך את הרודיון לנועין "ורסיל" של ישראל. הקמתו עשויה לכן לתרום רבות לפיתוח התיירות בארץ בכלל ולפיתוח האזור הסמוך לירושלים בית לחם וגוש עציון בפרט.

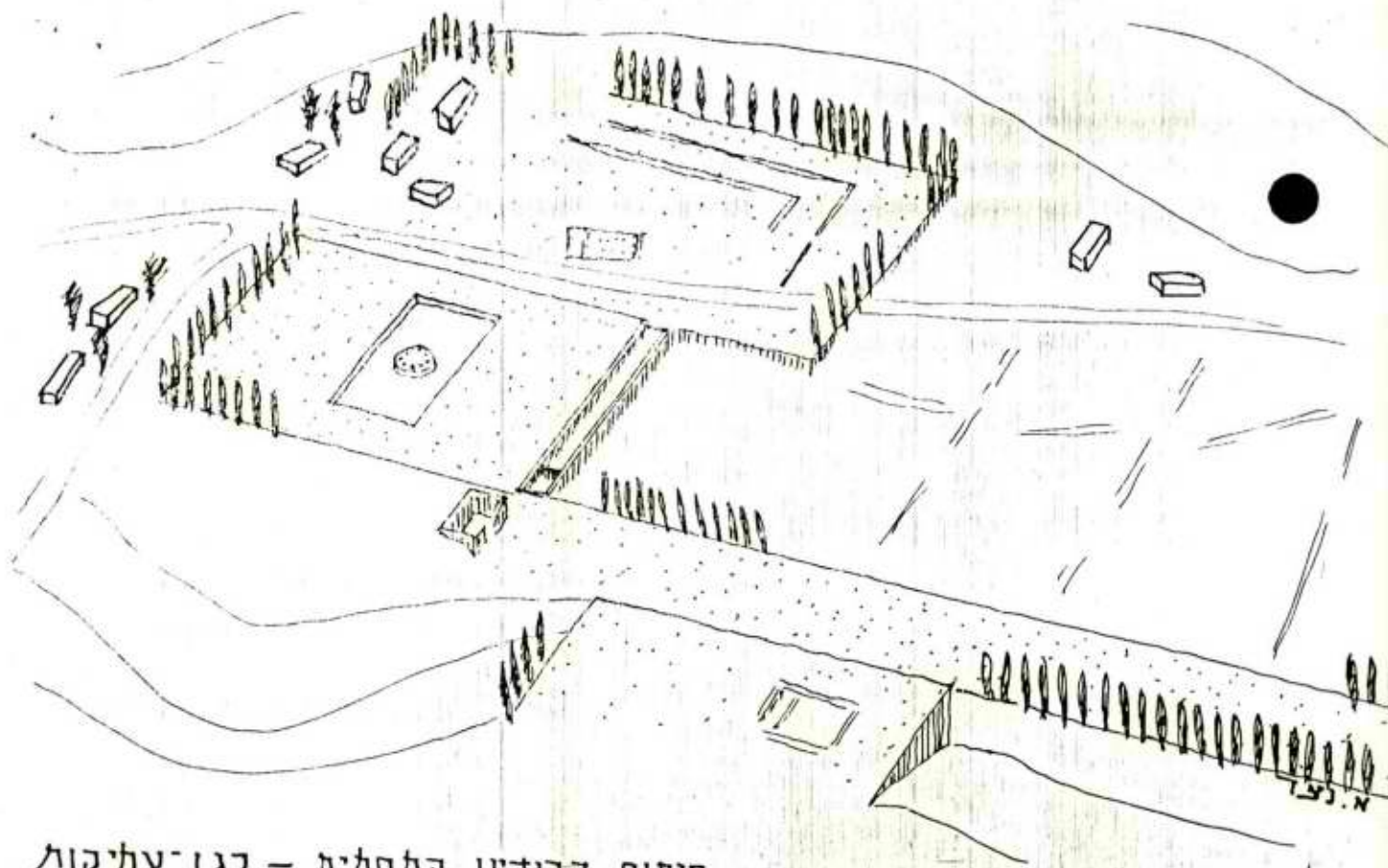

גן עליון קודם הרודיון

49

מטחן וסמל

מטחן וסמל
עדרים עלים

פיתוח הרודיון התחתית - כגן עליון

✓ א"ר
א"ר
נ"ר

ה ר ו ד י ו נ

תקציר פעולות עיקריות שנעשו באתר בשנת 1985/6

מוגש לחברי ועדת ההיגוי להרודיון בראשות ד"ר ח. צבן

כללית: תחום הרודיון - רבתי מוגדר כגן לאומי (פארק). כל פעולות התכנון והביצוע נעשות כתיאום ובהרשאת רשות הגנים הלאומיים. הפעולות נעשות בהנחיית ד"ר אהוד נצר מן המכון לארכיאולוגיה באוניברסיטה העברית-ארכיאולוג האתר.

1. תכנית מתאר: - אושרה תוכנית המיתאר לאתר ע"י מועצת תכנון עליונה באיו"ש. התוכנית הוכנה ע"י הארכיאולוג ד"ר אהוד נצר והאדריכלים יואל בר דור ונחמיה ביקסון.

2. מקרקעין: - בפעולה משותפת לענף תשתית במינהל האזרחי ללשכת התכנון ביו"ש, למושל בית לחם ולרכז הפרוייקט - תוכנן אזור בינוי - מחוץ לגבולות האתר - כדי לאפשר ריכוז צרכי הדיור של הכפר השכן לאתר (פורדיס). הוחל בהקמת המבנים הראשונים במסגרת תוכנית זו. אזור העתיקות בהרודיון תחתיה אושר לפעולות חשיפה, שיקום ושחזור בידי קמ"ט ארכיאולוגים הגורמים המוסמכים ביו"ש. נקבע הסדר עם המינהל האזרחי לגבי שחרור שטחים הנדרשים לכינוי ולהקמת מגרשי החנייה ומרכז המבנים. ההסדרות הציונית מעבירה בימים אלה מכתב התחייבות למינהל האזרחי, ואפשר לבצע לאלתר סידורי שחרור השטח לעבודות.

3. יחסים עם תושבי האתר. הוקמה קבוצת עבודה קבועה מבין תושבי הכפר השכן (פורדיס), וחודשו יחסי העבודה והקשר עם תושבי הכפר, בדפוסים שנקבעו ע"י מתאם הפעולות בשטחים וע"י ראש המינהל האזרחי ביו"ש. חיוני להמשיך בהפעלתה של קבוצה זו הן מבחינת קידום שוטף של העבודות באתר, הן מבחינת קיומם הממושך של יחסי - העבודה עם התושבים.

4. תכנון: רשות הגנים הלאומיים אישרה את תוכנית הבינוי הכללית לאתר. כנגזר מהנ"ל: הושלם תכנון מגרשי החנייה. הוגשה לרשות הגנים לאישור תכניות ההגשה של מרכז המבקרים. של הגן ההרודיוני (תוכנית נטיעות). עם השלמת חשיפת המינהרות (בסוף חודש זה) יוחל בתכנון מפורט של מסלול המינהרות. הוחל בתכנון מפורט של הגן ההרודיוני.

פריסטיל - נחשף אזור א' בפריסטיל.

הוקמו 20 עמודים בתחום זה.

בעבודות הפריסטיל מושקעים ע"י החברה הממשלתית להיירות כ - 30.000 דולרים.

אזור הבריכה - בעבודות חפירה ושיקום בתחום הבריכה וסביבתה מושקעים ע"י רשות הגנים הלאומיים כ - 30.000 דולרים.

מינהרות - בחשיפת מסלול המינהרות מושקעות ע"י רשות הגנים הלאומיים בשלב זה 10.000 דולרים, (מתוך השקעה של כ - 35.000 דולרים שאושרה ע"י הרשות לקידום המינהרות בשלב א').

ההסודיות הציונית העולמית השקיעה 10.000 דן לרים בעבודות חשיפה בהרודיון תחתית.

קרן הקיימת לישראל הבטיחה לבצע לאלתר עבודות עפר בתחום שבין הפריסטיל לבריכה.

ההסתדרות הציונית וקק"ל נערכות להקמת מגרשי החנייה.

המועצה האזורית גוש עציון משמשת נאמן לביצוע העבודות ולניהולן.

6. הקמת חברה לפיתוח הרודיון - בתוך חודש תושלם הקמתה של חברה לפיתוח ולהפעלת האגפים המסחריים בהרודיון המשותפת להסתדרות הציונית, למועצה האזורית וליישובים (ואשר תפעל בתאום בתאום עם רשות הגנים הלאומיים).
ועדת - מעקב אחר הפעולות הנעשות בהרודיון המשותפת לחבל ירושלים וליישובים מתכנסת אחת לחודש באתר.

7. הפעלת האגפים המסחריים - התקיים דיון בין נציגי ההסתדרות הציונית לבין הנהלת רשות הגנים, לקביעת דפוסי הפעלת האגפים המסחריים באתר (מרכז מבקרים: סידורי: תחבורה פנימיים באתר). אגפים אלו יופעלו ישירות ע"י היישובים.

יעדים לפיתוח הרודיון בשנת התקציב הקרובה 1988/7

עפ"י מדיניות רשות הגנים הלאומיים הרואה ב - 2 חלקי האתר: הרודיון עילית והרודיון תחתית חטיבה אחת יש להמשיך בכל הפעולות הקשורות בפיתוח הרודיון תחתית ובפיתוח המינהרות בהרודיון עילית וביצירת אמצעי הקשר בין 2 חלקי האתר: הקמת מגרשי חנייה והתחלת ההקמה של מרכז המבקרים (עצם מיקומם מהווה האחדה בין 2 חלקי האתר): סלילת שבילי מבקרים המקשרים בין הרודיון תחתית לעילית: מתן פתרון ראשוני לסידורי התחבורה בין הרודיון תחתית לעילית. עם הרחבת הפעולות של השיקום והשיחזור בהרודיון תחתית, ובעיקר לקראת עבודות הגינון, יש לבצע שלב א' בגידור האתר (חלק האתר שבין הכביש לבין מדרונות הרודיון - עילית). הפעולות, השיחזור והשיקום הראשונות שנעשה בתחום הרודיון תחתית, מעוררות עניין רב בקרב המבקרים, ועם הרחבתם נראה כי חלק חשוב זה של האתר יעלה באופן בולט על מפת הסיורים והביקורים באתר.

פעולות אלו - הן בבחינת התחלה - מסמנות כיוונים להמשך הפיתוח. במקביל נעשות עבודות להכנת מסלול מבקרים במינהרות, שעם פתיחתו יהווה הוא אטרקציה מיוחדת. חיבורם של מוסדות ממלכתיים והתישבותיים למאמץ משותף בפיתוח אתר - מצביע על כיוון בלעדי, אפשרי לקידומו הנאות של האתר. רשימת פרויקטים מועדפים ופרוט השקעות רצ"ב להלן:

הרודיון

רשימת פרויקטים מועדפים לפיתוח ותכנית השקעות שנת עבודה 1986/7 (ההשקעות האלפי דולרים)

א. עבודות שיחזור ושיקום

	א. 1.	<u>פריסטיל (הרודיון תחתית)</u>	
25		תוספת 25 עמודים	
10		השלמת חשיפת הפריסטיל - צלע מערבית	
<u>15</u>		שחזור מדרגות אבן, משטחים, קירות	
<u>50</u>			
	א. 2.	<u>הרודיון עילית</u>	
60		פתיחת מסלול המינהרות לביקורי קהל	
<u>60</u>			
10		התווית וסלילת שבילים ודרכים	
<u>15</u>		חשיפת גרם המדרגות והחפיר	
<u>25</u>			
	א. 3.	<u>גן הרודיוני (הרודיון תחתית)</u>	
50		גינון הגן הרודיוני	
<u>10</u>		עבודות גמר בבריכה	
<u>60</u>			
	א. 4.	<u>השלמת קוי המתאר באתר (הרודיון תחתית)</u>	
10		חשיפת הסכר	
5		שחזור הקטע העילי של קיר הסכר	
		פינוי עודפי עפר (הקטע שבין המיבנה	
<u>20</u>		המינומנטלי למסלול)	
<u>35</u>			
	א. 5.	<u>שחזור מבנים (הרודיון תחתית)</u>	
20		שיקום ושיחזור בית המרחץ	
<u>30</u>		קירווי בית המרחץ	
<u>50</u>			

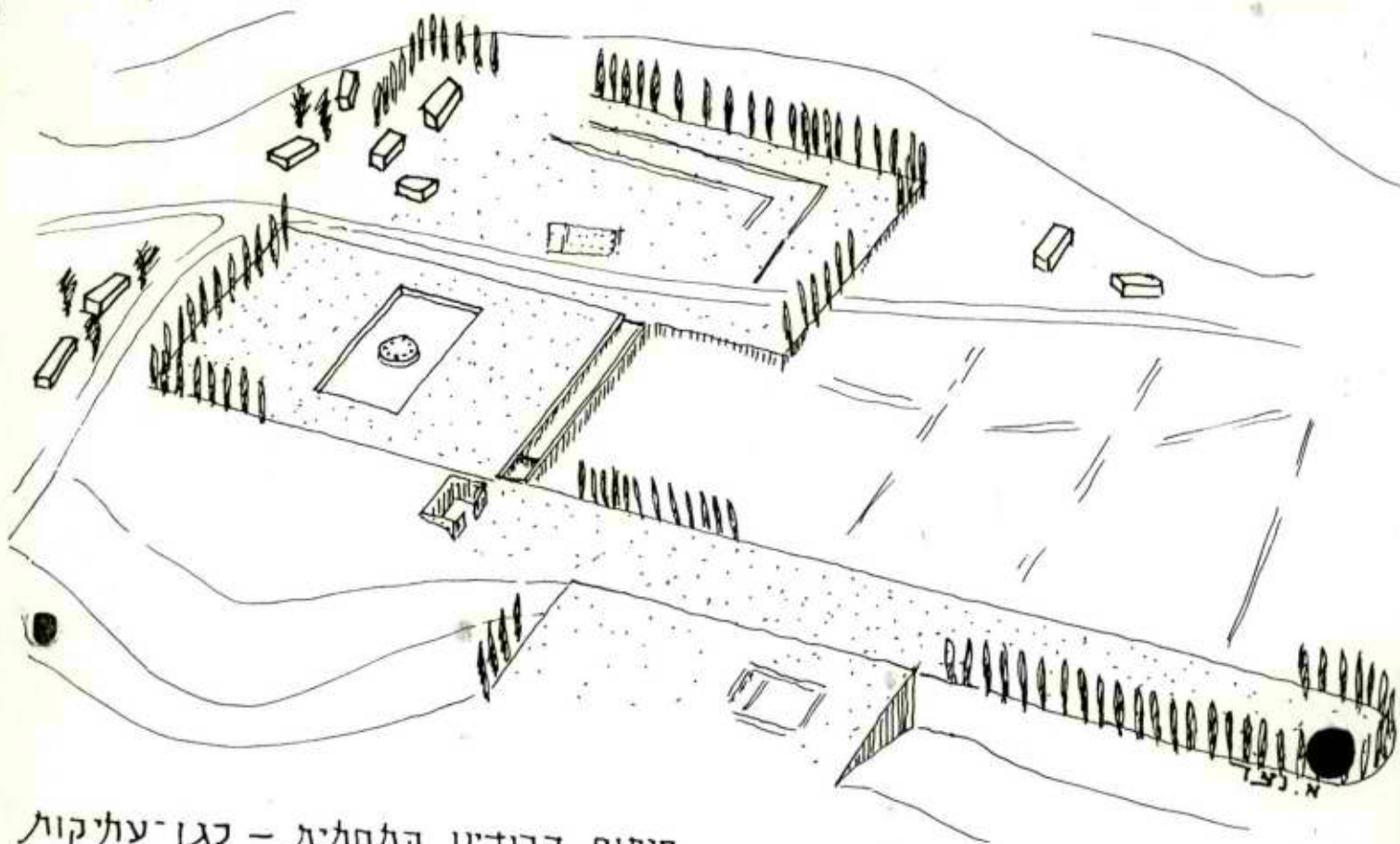

ב. מתקנים ושירותים לכלל האתר

100
550
25
675

הקמת מגרשי חנייה: שבילים וגישות
הקמת מרכז מבקרים (סה"כ)
גידור (שלב א')

הנתונים הנ"ל הוכנו ע"י: ד"ר אהוד נצר: האדריכלים יואל בר-דור ונחמיה ביקסון:
פיצ'י (יורם בן מאיר).

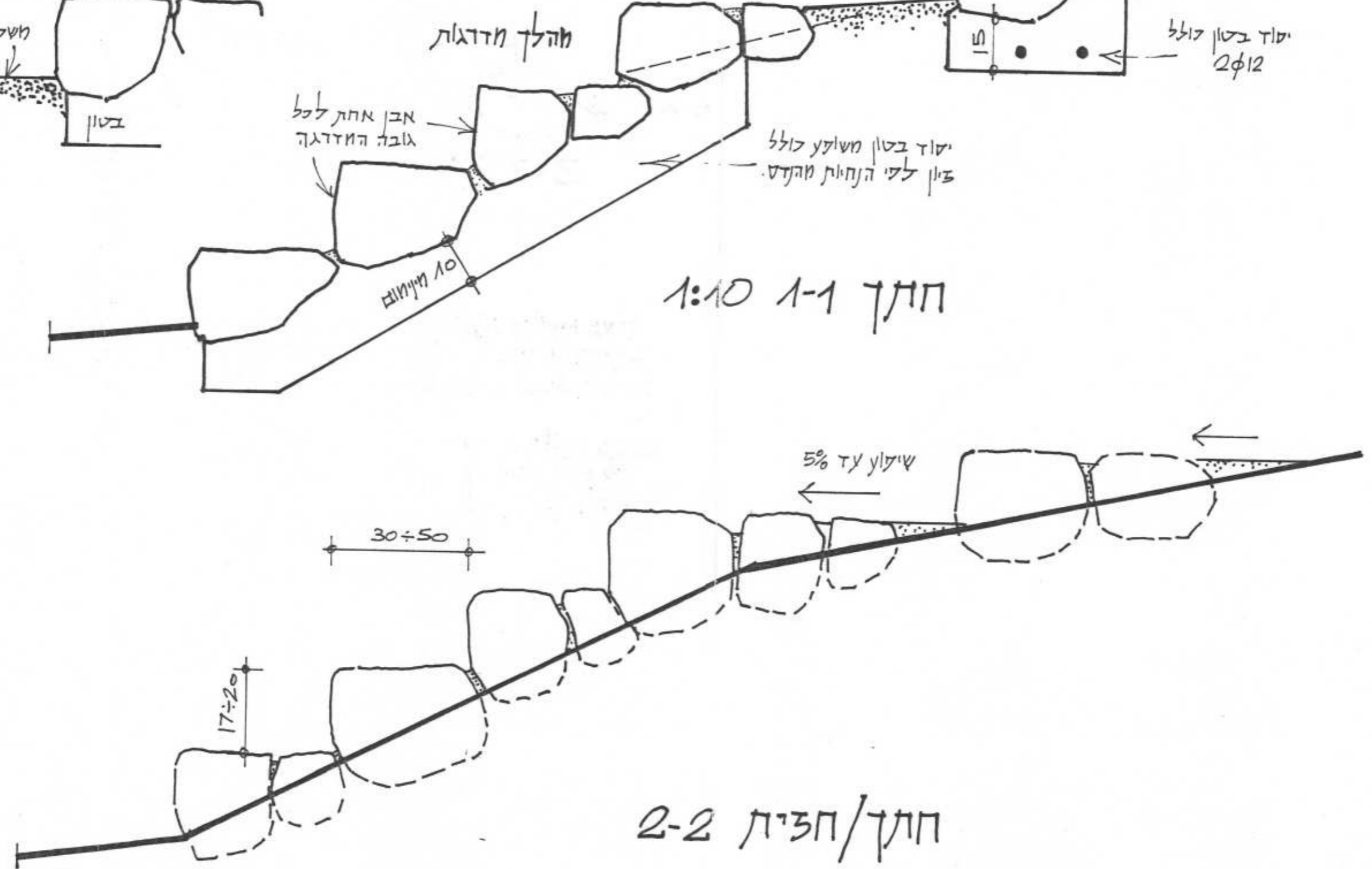
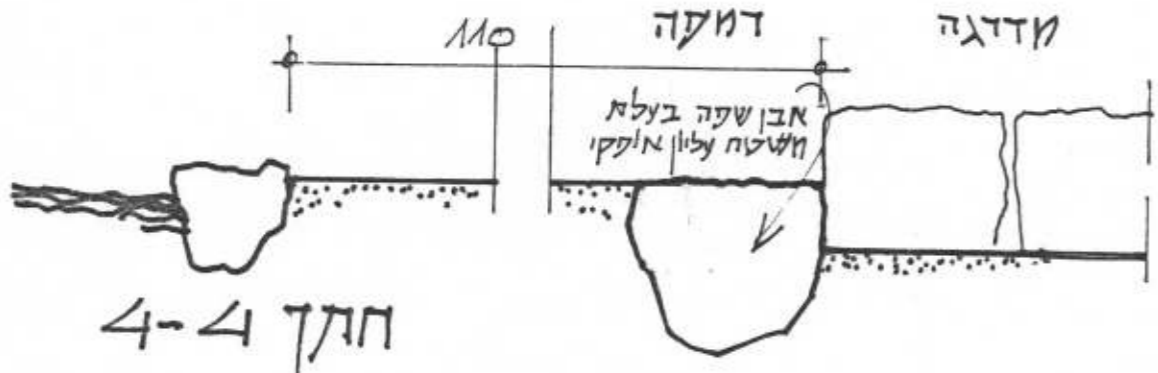
פיתוח הרודיון התחלית - כגן-עליקות

האחר נפתח במשך כל השנה ב-8 בבקר ונסגר בין השעות 4-6 (בהתאם לעונה)

אגד אינו מקיים תחבורה סדירה למקום, אך יש אוטובוס ערבי מביה-לחם ומביה צחור. שתייה קלה (לא קרה), גלויות ומספר מזכרות ניתן לרכוש בביתן הקופאי. הטלפון הקרוב ביותר נמצא בחנות בכפר זעורה, כ-100 מ' לפני הפניה לביה-לחם.

- ביבליוגרפיה נבחרת
- 1 - P.V. CORBO, L'HERODION DI GIABAL FUREIDIS. Liber Annus 13 (1963) pp. 219-277 (1967) pp. 65-121
  - 2 - ו. קורבו, החפירות בהרודיון, קדמוניות 4 (1968), עמ' 136-132.
  - 3 - א. נצר, חידושים בחקר הרודיון התחלית, קדמוניות 23-24 (1974), עמ' 110-107.
  - 4 - ג. פרסטר, הרודיון, הטבע והארץ י"ב (1970), עמ' 252-249.
  - 5 - א. נצר, צפונותיה של הרודיון, הטבע והארץ י"ז (1975), עמ' 290-285.
  - 6 - אינציקלופדיה לחפירות ארכיאולוגיות בארץ ישראל, עמ' 144-141.
  - 7 - ENCYCLOPEDIA of ARCHAEOLOGICAL EXCAVATIONS IN THE HOLY LAND pp. 502-510
  - 8 - ז. משל, יחידות נוף של מדבר יהודה, דפים למורי דרך, פברואר 1973.

המחלקה להכשרת כ"א - משרד החיירות * דפים למורי דרך * י ה ו ד ה * דצמבר 1976

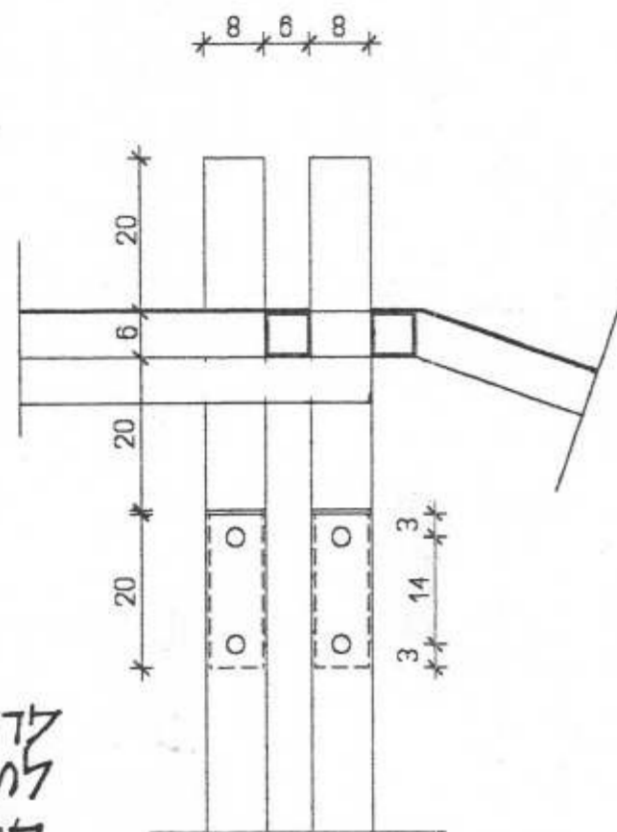

- חדגות יבנו מאבנים גושניות שיוקטאו באתר.
- במידה ואפשר הדבר על ידי ארכיאולוג האתר -
ניתן יהיה לבנות חדגות באבנים מסותרות למלבנים
(חשדדי מבנים).
- במהלכי חדגות תלולים שאינם חלולים בשילוע
הקרקע הטבעי יש לבנות קיד נושא מאן לשי
הנחיות שנתן באתר ע"י המתכנן ומהנדס הקונסט.

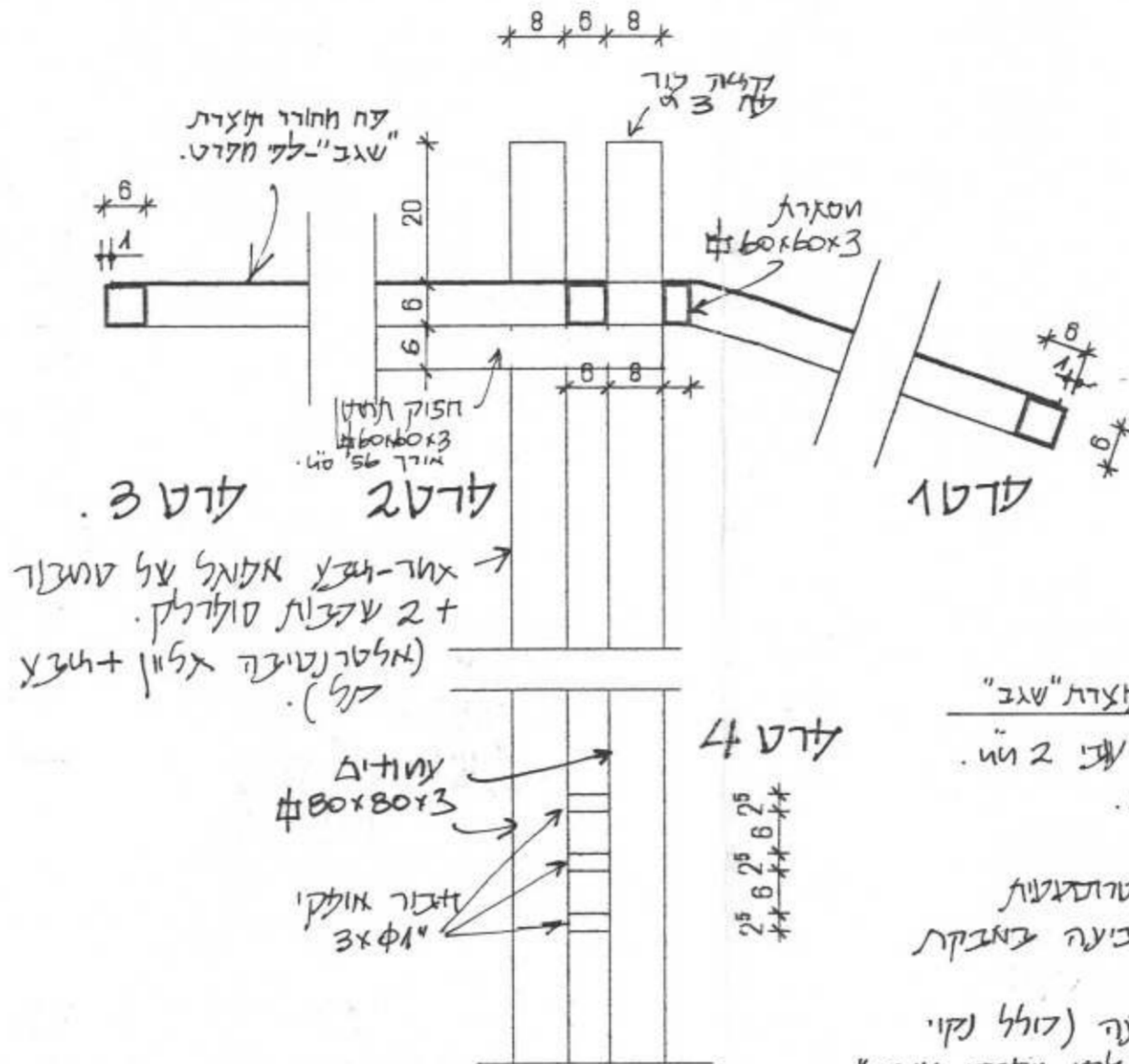
תמוצו	תאריך
תאריך	שנתיים
המידות להכנת התוכנית א"ז יכלול בלבד במקרה של אי התאמה בין תכנית או רישות ונכונות היעדים, או בין התכנית השונה והסמך ישהיה לצורך הכל מי.	
הפרויקט: גל סבסטיה	
חדגות + דחקה לניים חלקים	
ק.ח:	1:10
תאריך:	6.9.98
מס.נכ"ן	14
שרטוט:	
☐ לנכ"ן	☐ למכרז
☐ לנכ"ן	☐ למכרז
יועץ:	
ביקסון בר דוד אדריכלים רח הרצוגול י.ס.מ. 785341	

קדט חבור עמוד
למסגרת עבוד
פראולה מאולוועט.
ק.מ. 1:10

הפראולה תבוצע באחת משתי חלופות:
1. שימוש באלמנטים אפוקליים מגולונים. דיתוך במסגריה, צביעת נקודות דיתוך בגליון קד וגמר-מגולון או צביע בעדיימר אפאגל+2 שבבות סופולק בגליון לסי בחירה.
2. ביצוע חלקי הפראולה במסגריה-עמודים, מסגרות אופקיות-אטליחה לגליון. חיבור באתר בברגים מגולונים.
גמר-מגולון או צבוע באפאגל+2 שבבות סופולק דנל.

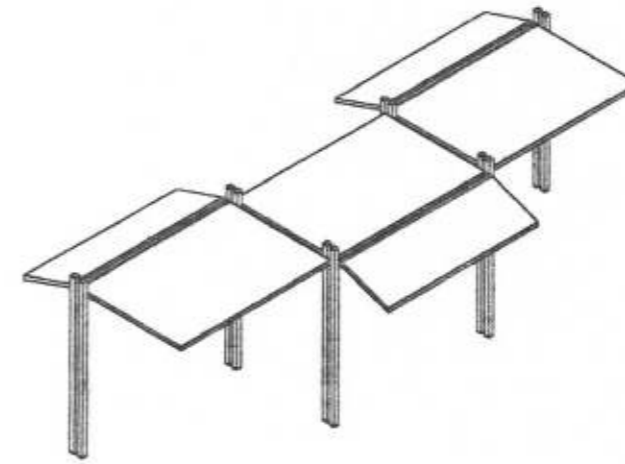
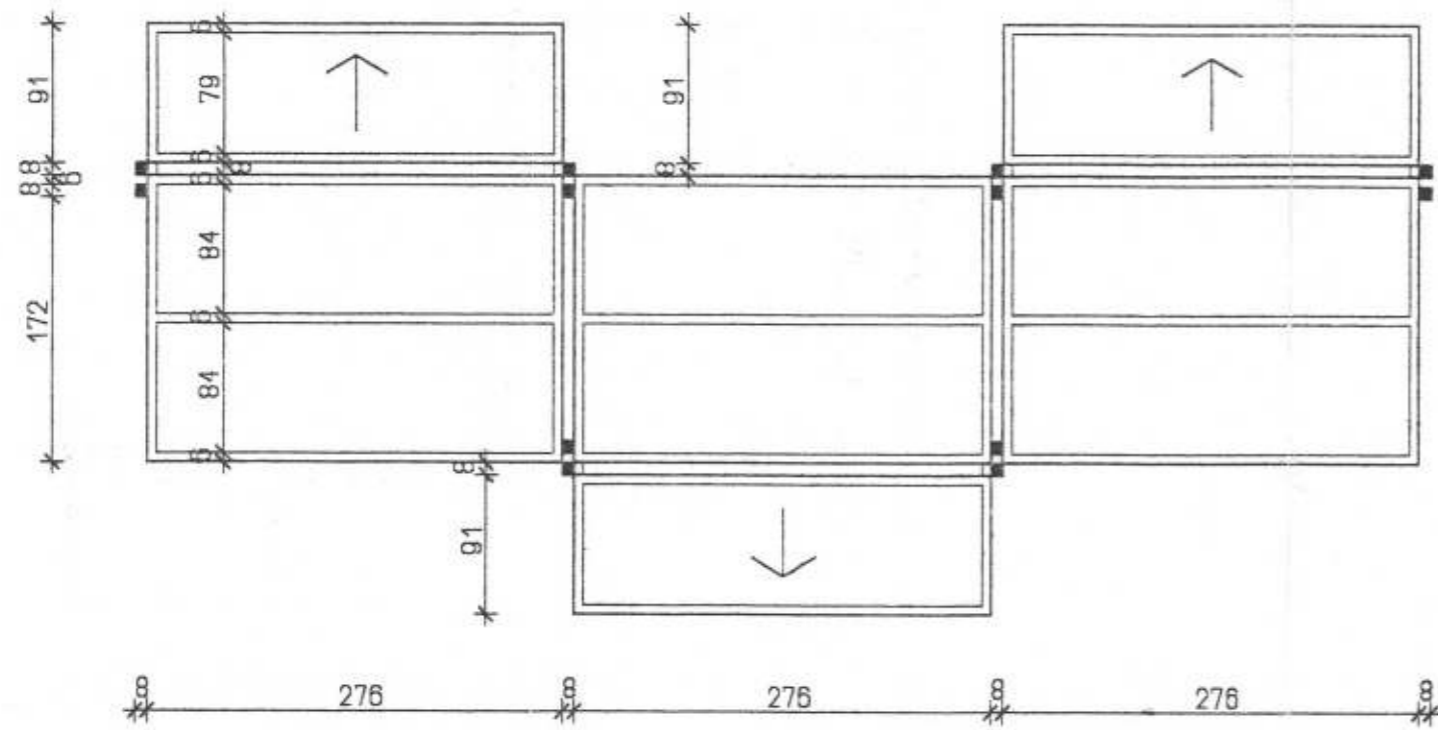
קדט 3
קדט 2
קדט 1
קדט 4

חיתוך א-א קדטים
ק.מ. 1:10

מקרט עז עלון מקצרת "שגב"
כסי פראולה עז ומגולון עז 2 מ"מ.
חורים 8x8 מ"מ מרובעים.
החורים 12% מדטט.
העז יצא באגקה אלקטרוטטטטט
לפי טבלת אטט - הציבעה במבקר
פוליאטטר טחור.
החיים: האלון הציבעה (כולל נקי
העז לפי הציבעה) לפי מקרט "שגב"
תצטו תטט.
תבור החיים: בעקודות רתך (כולל גליון קד
והציבעה רתכים ציבע עשיר אכך
ומצא גטר עגאן החיים). הדיתולים היו
באורך של 2 ס"מ - כל 20 ס"מ ובצורה שלא
תראה מלמטה.
חלוקה לחיבור: בוג עטנט מגולון φ4 מ"מ כל
20 ס"מ.

תאריך	תכנון
תאריך	שניים
<p>התוכן והתכנון ילקחו תחשבנות אין רכיבות בלבד. במקרה של אי התאמה בין תכנות או רכיבות תכנות הועים, או בין תוכנות השמות והסטת שלוחי לאדריכל קיד.</p>	
<p>חברות: ל. סבסטיה</p>	
<p>פראולה קדטים</p>	
ק.מ.:	1:10
תאריך:	2
הס'נליון	שרטוט:
לעיון	למחור
לנצונו	
<p>יועץ:</p>	
<p>ביקסון בר דוד אדריכלים רח' הרצוגול. ס.ט. 6785341</p>	

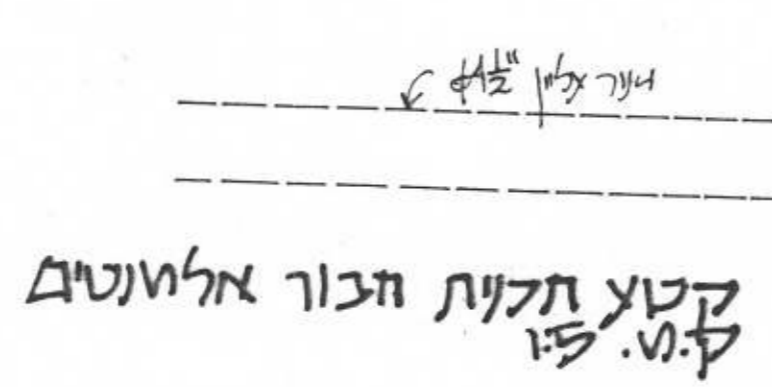
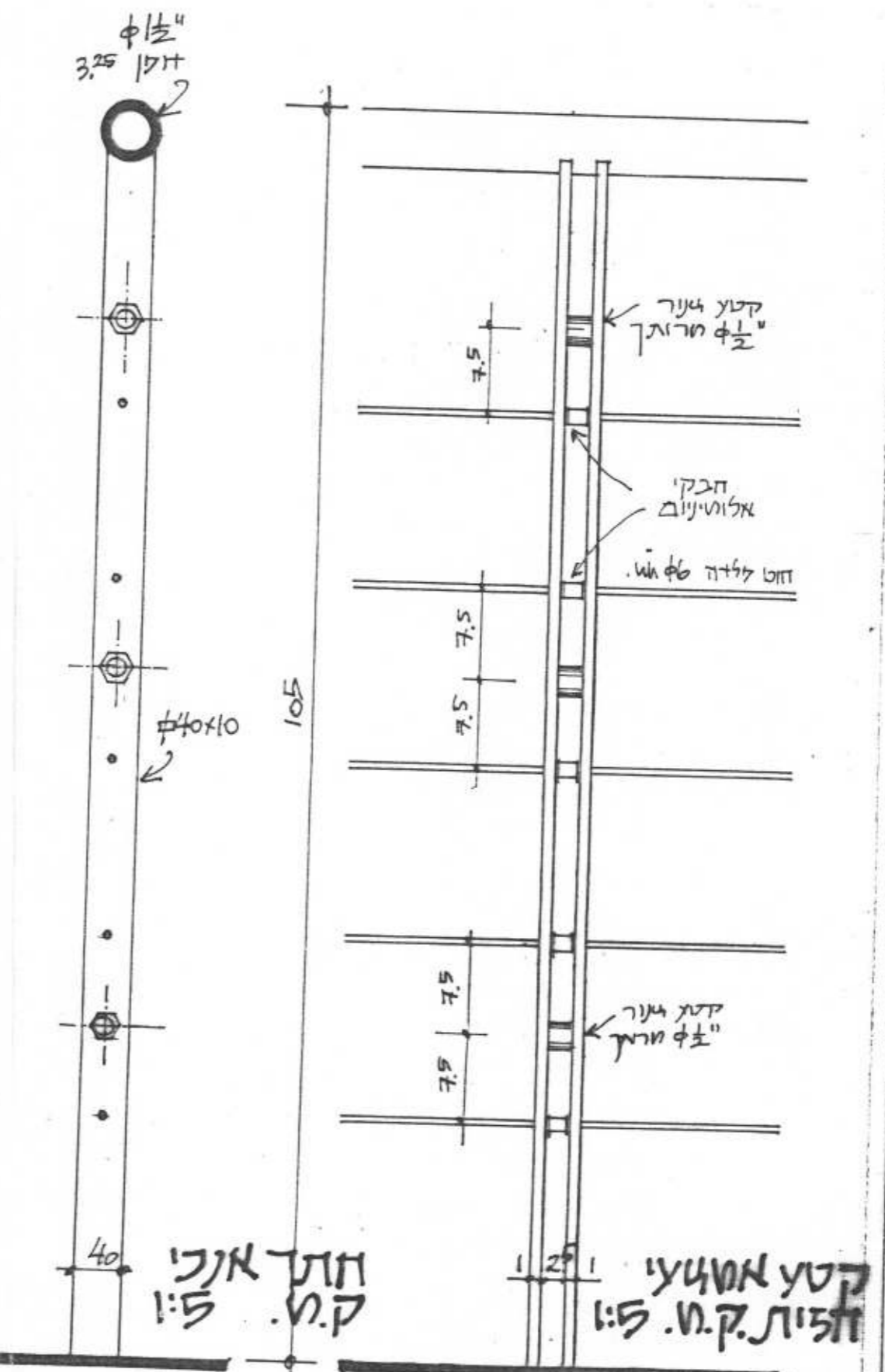
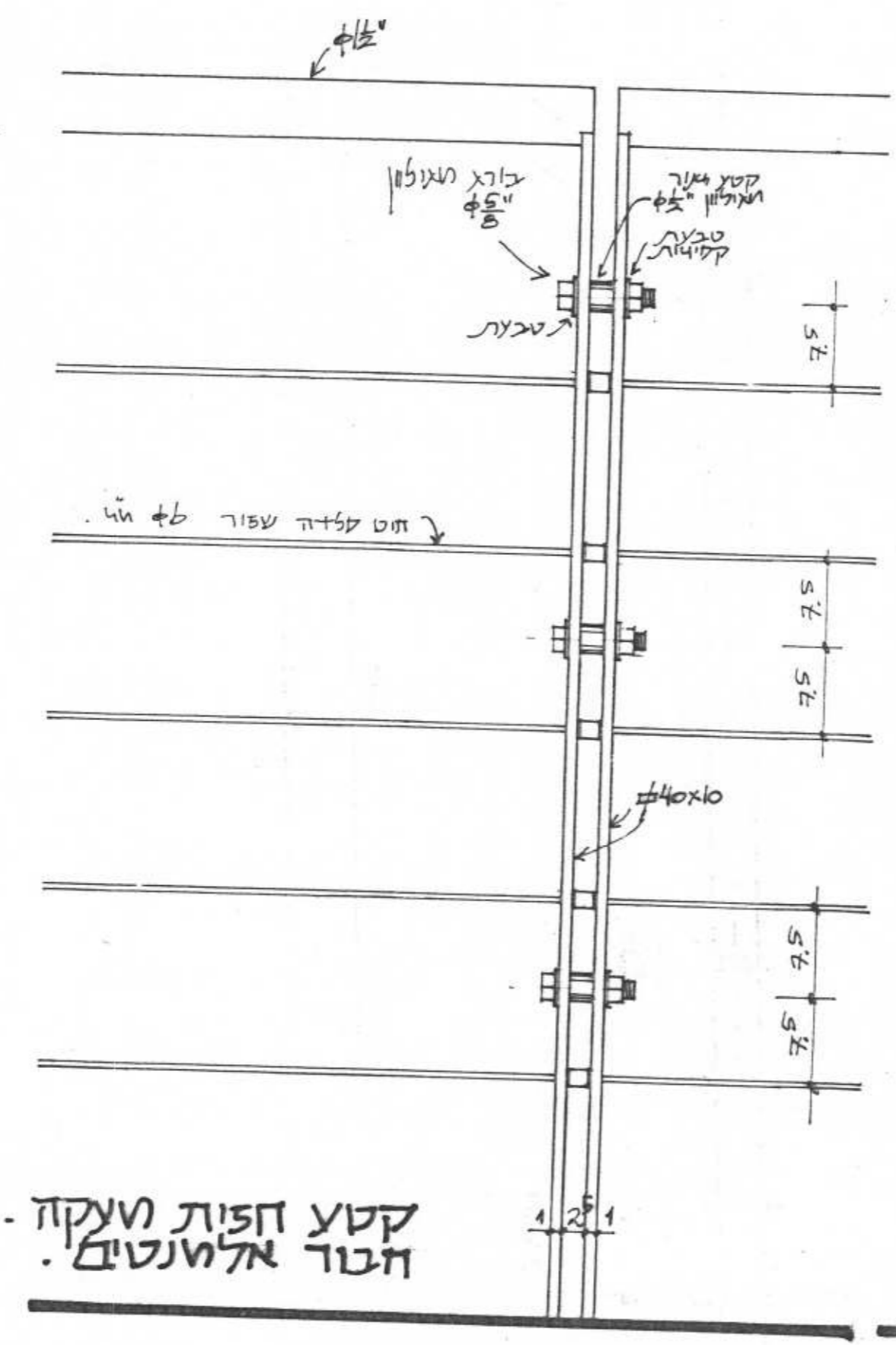
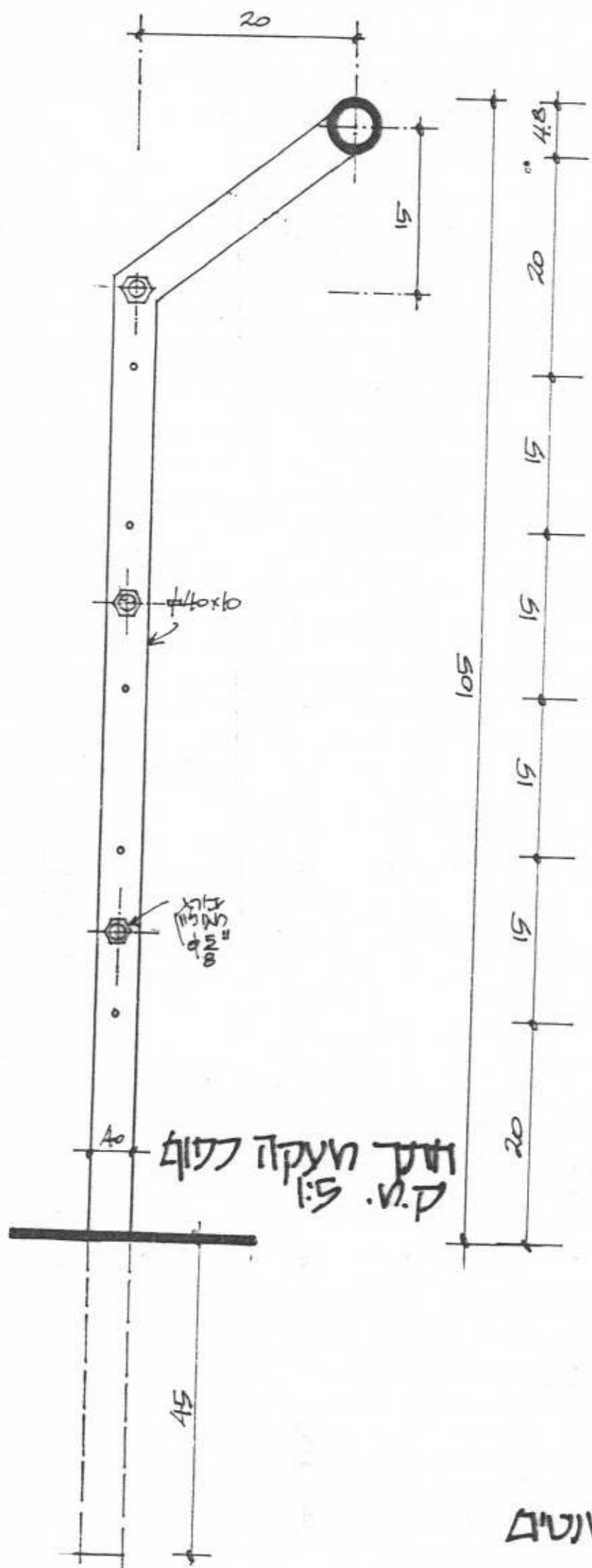

תאריך	תמוצות
תאריך	שנתיים
<p>המדינה לבינה לקוחות מוכניות יסודי כלות בלבד נבוקו ה של אי המאווה בין תכנות אור כלות מוכנות היועיים או בין המוכנות השנות והשטח של לוחיע לאור יכל מיד.</p>	
<p>חסותקט: ל. סבסטיה</p>	
<p>קדגולה</p>	
<p>3 אלמוטים</p>	
ק.ח: 1:50	4
תאריך: 6.9.98	
מס'גליון	שרטט:
☐ לעיון	☐ להכרוז
<p>יועץ:</p>	
<p>ביקסון בר דוד אדריכלים דח הרצוגולי ס.ס. 6785341</p>	

תאריך		שנתיים	
המדד והתכנון ילקחו מותכנות יחד ויכלולו בלבד. במקרה של אי התאמה בין תכנות אחד לרצף ותכנות היועצים, או בין התכנות השונים והטסת יש להודיע למדריך מיד.			
יוקם: ג.ל. סבסטיה			
מעקה דבלים קרטי עמודים			
ק.ח.:	1:5	7	מס'נליון
תאריך:	6.9.98		
שרטוט:		☐ למעין ☐ למחרז ☐ לנצנוע	
יועץ:			
ביקסון בר דוד אדריכלים רח הרצוגוליס.מ.ס. 6785341			

תאריך	
תפוצה	
שניים	

המדינת לבניה לקחו חתניות
 מדריכלות בלבד
 במקרה של אי התאמה בין תכנית
 מדריכלות ותכנית הזעמים או בין
 התכנית השנתית והמסמך להודיע
 לאדריכל מיד.

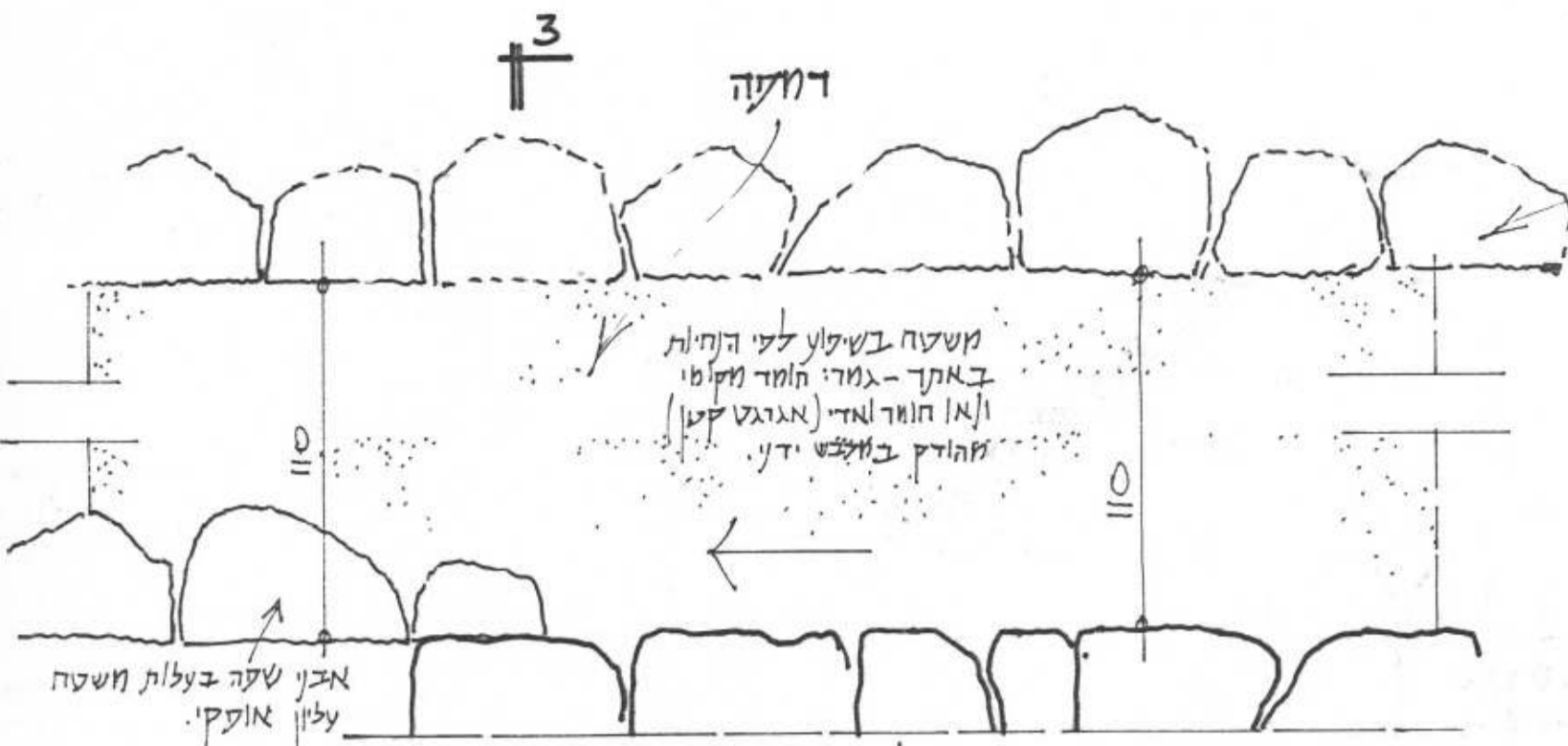
הפרויקט:
ג.ל. סבסטיה

מדרגות +
דמקה לנקים
 חלקית

ק.מ.: 1:10
 תאריך: 6.9.98
 מס גבול: 13

שרטוט:
 נעיון למכרז לכצונ

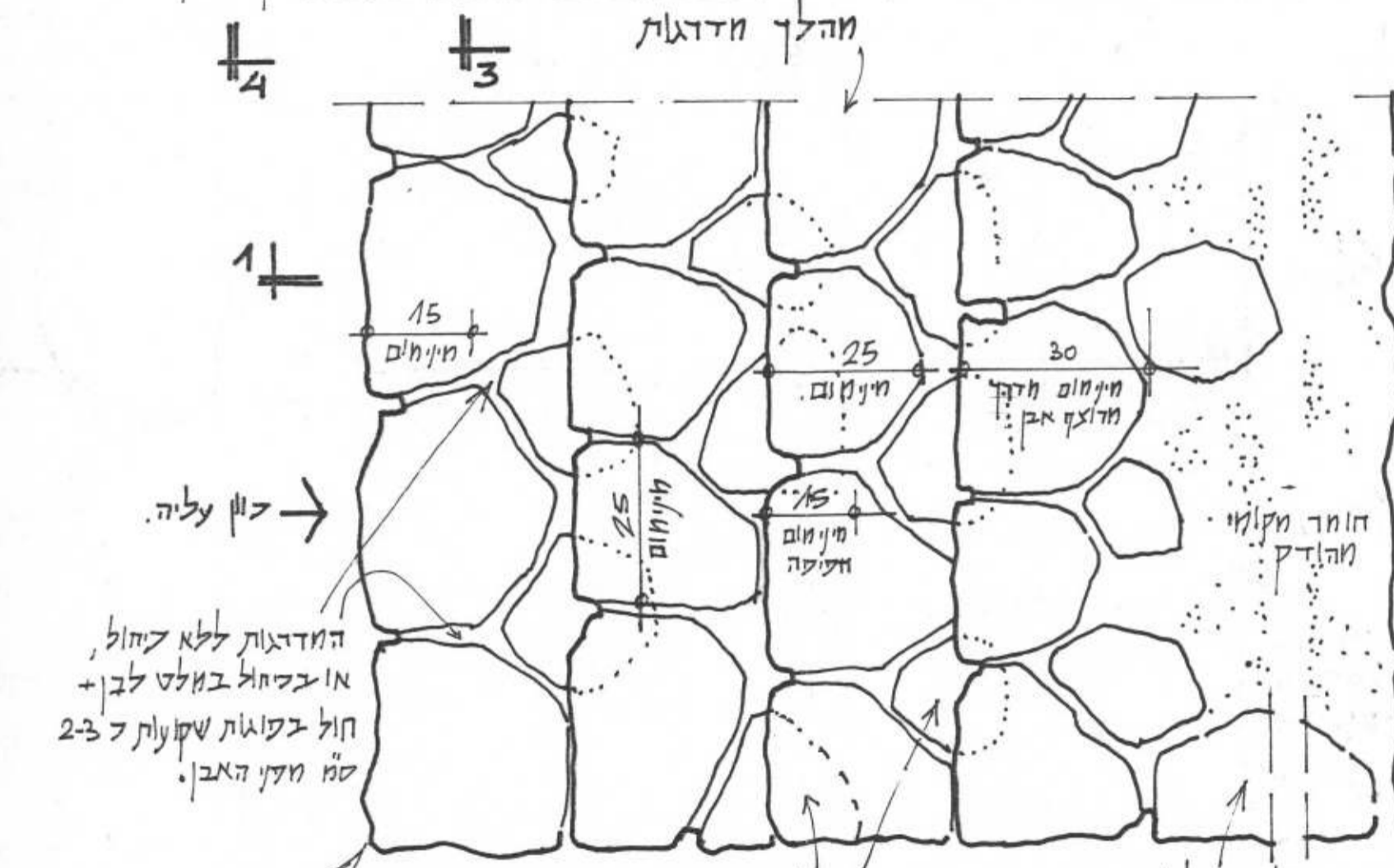
יועץ:
 ביקסון בר דור
 אדריכלים
 דה' הרצוג וז'י.מ.ס. 6785341

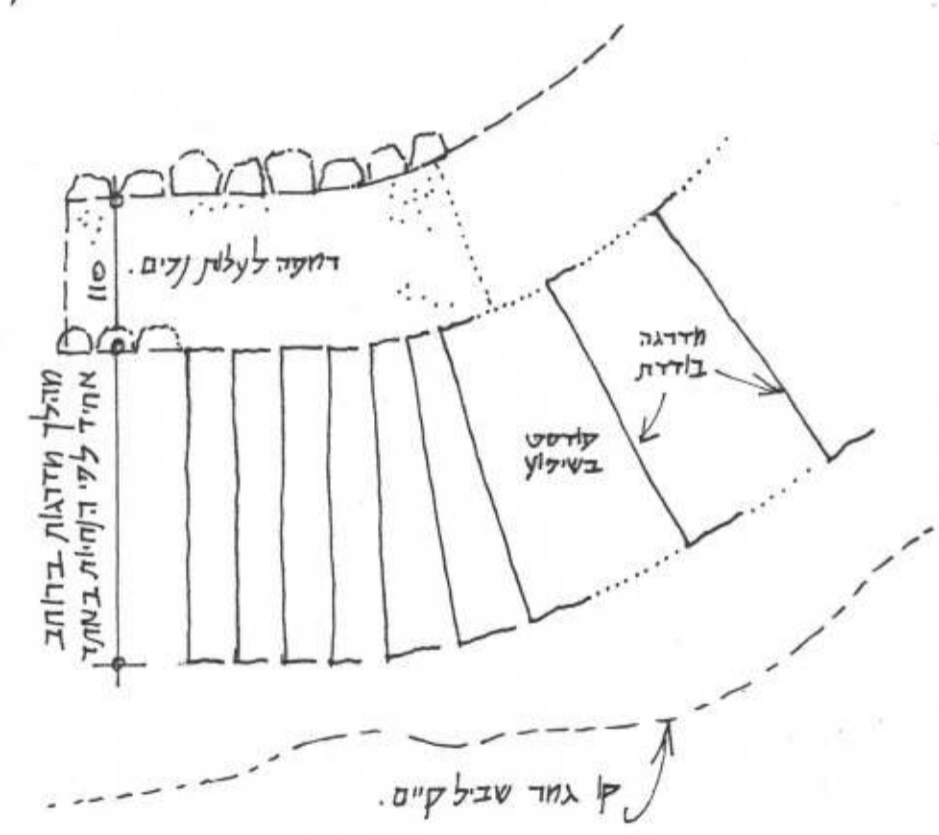
אבני שקה מיושרות
 כלפי קנים - לדמקה.

* מדרגות ואבני שקה לדמקה יבנו מאבנים
 גושניות בעלות חישורים עליונים ישרים
 ומעבדות בצויות.

* גובה מדרגות בין 17 ל-20 ס"מ
 * רוחב מדרגות בין 30 ל-50 ס"מ
 הכל לפי הנחיות באחד. מדרגה בודדת

מדרגה בודדת

מדרגות אדמקה לנקים 1:50
 חלקית עקרונית 1:50

אבן גמר צד מדרגה מעבדת בצויות
 אבני מילואה בחזיקה או חתכות בקו מדרגה עליונה.
 אבן גמר/שקה לפודסט בחומר מהודק.

חלקית מדרגות אדמקה 1:10